LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 198. Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs. Eßlingen/N., Breite Str. 6—8. Printer: Ungeheuer & Ulmer. Ludwigsburg, Körnerstr. 16. Published twice weekly Circulation 11.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 109 (333)
Trešdien, 1949. g. 16. nov.
Iznāk trešdienās un sestdienās Izdevēja: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V Lambergs; galvenā redaktora vietnieks: M Cullitis. Redaktori: A Bolšteins, Fr. Igals, J. Jēkabsons, B. Gīselis, H. Mindenbergs, E. Raisters, L. Svarcs. Redakcijas adrese: Esslingen/N., Breite Str. 6 — 8, telefons 17339.

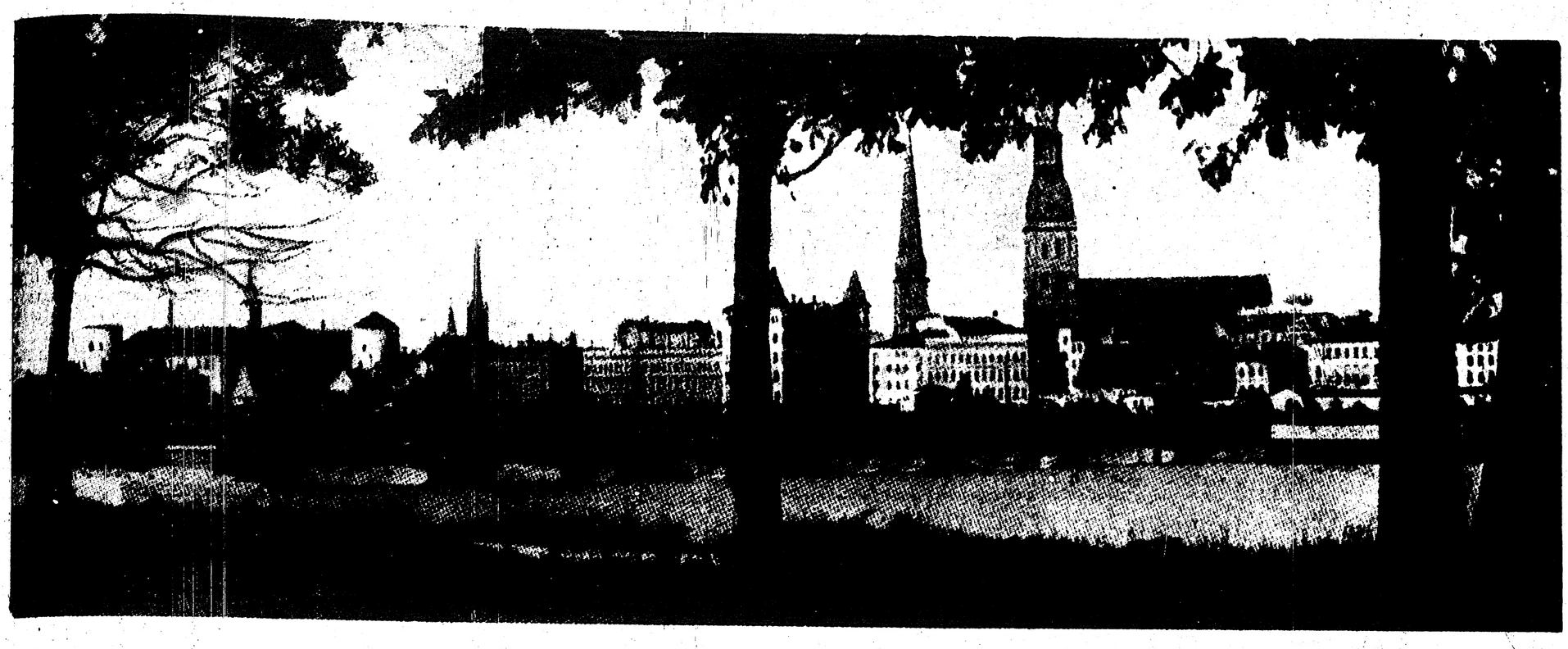

Latvijas sardzē.

Pirms 1918. gada 18. novembŗa Latvijas valsts ilgi bija dzīvojusi tikai drosmīgāko un ticīgāko latviešu dvēselēs un nākotnes sapņos. Paaudžu ciešanu un upuŗu spēks Latviju no sapņu dziļuma iznesa dzīvē. Pirmā pasaules kaŗa ugunīgie gadi, kas pārarā Eiropas zemes, impēriju robežas un tautu dvēseles, Latvijas valsti no idejas pārkala par pašas latviešu tautas spēku.

Šis jaunais spēks — visā pasaulē stiprā Latvijas valsts—nostājās sardzē par visu, kas tapa mūsu atbrīvotajā zemē un dvēselēs, par visu, kas tika celts un veidots, lai latvietis būtu brīvs un laimīgs. Šis jaunais spēks spēja nostāties sardzē arī par ikkatru no mūsu zemes nākušu cilvēku, lai kādā plašās pasaules malā viņš būtu nokļuvis, ja tikai viņa vārds bija ierakstīts pasē, kas nesa Latvijas valsts ģerboni. Nevien savā zemē, bet arī visā plašajā pasaulē latvietis bija kļuvis līdzigs pilsoņiem, ko aizsargāja lielas un vecas valstis. Pašu valsts — stiprākais brīvas nācijas ieguvums.

Atkal esam atsviesti atpakaļ. Mūsu sargātājs spēks ir iekalts važās. Kā pirms 1918. gada 18. novembŗa Latvijas valsts atkal dzīvo tikai latviešu dvēselēs un nākotnes sapņos, bet šodien tā ir visos dzīvajos latviešos, lai kuŗā pasaules malā tie būtu. Tā ir pirmā lielā atšķirība no laika pirms Latvijas tapšanas. Otrkārt — mums draudzīgās valstis, kam šodien ir un arī nākotnē būs lielākā vara pasaulē, atzīst brīvās un neatkarīgās Latvijas valsts tiesības. Treškārt — šodien Latvijas valstij brīvajā pasaules daļā ir pilnvarotie, kam ir tiesības runāt brīvās un neatkarīgās Latvijas vārdā un atprasīt visu, kas Latvijas tautai atņemts.

Taču briesmas, kas tinas ap mūsu tautas dzīvību un dvēseli, ir daudz lielākas nekā vārdi spēj to izteikt, jo mūsu tautas dzīvais augums nekad nav bijis padots tik nepārtrauktai un ilgai nāves plaujai, izdzīšanai no dzimtenes, iztīdināšanai pa visu pasauli. Vienīgais spēks, kas šos nāves tīmekļus spētu sacirst, ir — Latvijas valsts. Latvija bija sardzē par mums visiem un visur. Apzinoties, kādam likteņa bargumam pakļauta mūsu tagadne un nākotne kopš tā brīža, kad Latvijas sardzes spēks mūs vairs nesedz, mums jāceļas un no sargātiem un aizsargātiem pašiem jātop par sargiem. Mēs, visās pasaules malās izklīdinātie latvieši, nostājamies Latvijas sardzē, lai netiktu aizkavēta Latvijas valsts augšāmcelšanās.

Šogad svinot mūsu 18. novembri, mums nav daudz un jūsmīgu vārdu. Smagā un asā likteņa dunoņa, izmisuma balsu saucieni no Latvijas pilsētām un tirumiem un no Sibirijas tālumiem ir spēcīgāki par mūsu vārdiem. Un šie saucieni saka: Mazāk vārdu! Dariet Latvijas labā kaut ko tādu, kam ir reāla nozīme, kāda jēga, kas pēdas atstāj pasaulē.

Atbalsodami šo saucienu, mēs visi stājamies Latvijas sardzē. Nē, tā nav ceremoniju brīža sardze, kur rokas jātur gar sāniem, tā ir cīņas laika sardze, kuŗai jābūt gatavai savu spēku, savas domas upurēt tam, ko mēs gribam pasargāt. Tā ir mūsu valsts, mūsu nākotne, mūsu pašu vienīgais glābšanās brīnums.

Savu taisnību lielajā pasaulē meklēdami, esam daudz vīlušies, bet arī daudz mācījušies. Tāpēc mūsu cīņas līdzekļu un veida izvēle ir tapusi reālāka un mērķtiecīgāka.

Lai iecerēto sasniegtu, pamatā vispirms jāliek visu pasaulē izkaisīto latviešu organizētais spēks. Izklīstot tomēr lai neizklīstam. Viriem, kam ir ticības uguns, jāsāk tūlīt organizēt Latvijas sardzes visās pasaules malās un jāpanāk, lai nekur nav neviena tāda latvieša, kas varētu teikt, ka likteņu izšķiršanās laikā viņš Latvijas pavēli nav dzirdējis.

Ar ko gan mēs spējam būt Latvijas sardzē, paši iedami tālos ceļus?

Vispirms jau ar to, ka mēs esam vēl dzīvie latvieši un ka mūs nav apsegusi Sibirijas kapu smilts; ar godīgi un labi veiktu darbu, ar vārdu, kur vietā un laikā pieminēts Latvijas laimīgais laiks un vēlākais posts; ar to, ka mēs jebkuŗā pasaules malā būdami, spēsim sadzirdēt un paklausīt balsis, kas sauc palīgā no Latvijas; ar to, ka mēs mācēsim uzupurēties un no savām strādnieku algām sagādāsim naudas līdzekļus tiem darbiem un uzdevumiem, kas neatliekami veicami jau šodien, lai saucieni pēc Latvijas brīvības nekur pasaulē neapklustu ar to, ka mēs spēsim palīdzēt tiem tautiešiem svešumā, kas paši sev nespēj palīdzēt; ar to, ka mēs gādāsim, lai svešumā neapsīkst latviešu grāmatu un laikrakstu iznākšana, lai mūsu gara spēku balsis nesāktu dzist pasaules balsu dunoņā; ar to, ka mēs krāsim fondus atpakaļceļam uz dzimteni un dzīves iesākumam atbrīvotā, bet izpostītā zemē.

Tie ir reālie uzdevumi, kas gan prasīs upuŗus no katra, bet šie upuri ir arī vienīgā iespēja, kā mūsu vārdus par dzimtenes mīlestību un uzticību Latvijai pārvērst darbos. Tikai visu tautiešu apvienotie darbi un upuri var dot to spēku sākumu, kas nepieciešams, lai mēs spētu sasniegt pirmos savas cīņas mērķus.

Ar nopūtām, ar žēlabām, ar sērīgām dziesmām mēs nepanāksim nekā. Ja mēs varam kaut ko darīt Latvijas valsts tiesību atjaunošanas labā un verdzināto brāļu un māsu atpestīšanai, tad tikai ar to, par cik mēs spēsim upurēt no saviem sviedriem, lai varētu pirkt un samaksāt tos cīņas līdzekļus, ceļus un veidus, ar kādiem mūsdienu pasaulē iezīmē politiskās cīņas, kas izšķir, vai kādas tautas liktenis tiek aizmirsts, vai arī no aizmirstības pacelts.

Mums jāskatās faktiem acīs un jācīnās tādā pasaulē, kāda tā ir.

Kad 18. novembrī lūgsim Dieva svētību mūsu Latvijai, kaut ikkatrs latvietis pasaulē šīs lietas saprastu līdz galīgai skaidrībai. Tad mēs visi zinātu, kur un kā mēs varam stāties Latvijas sardzē.

Katra veida nomods un upuris par Latviju ir Latvijas sardze.

Dievs, svētī Latviju!

Latviešu Nacionālā Padome un Latviešu Centrālā Komiteja.

Nebeigs cīnīties Latvijas dēli,
Ellē pašā tie gatavi nokāpt,
Draši sist ar dūri uz galda,
Prasīt Latvijas tiesu un daļu!

KĀRLIS SKALBE

Rīga — tā ir Latvijas sirds, kas jaunās, plaukstošās valsts ķermenī lika pulsēt spirgtai, drosmīgai un uzņēmīgai dzīvībai. Rīga — tas ir Latvijas gars un Latvijas nervi, tā ir mūsu vēsture un tagadne, mūsu nacionālās eksistences simbols. Pie viņas saulē mirdzošajiem jumtiem un torņiem, kuŗos nogulušās tik daudzu bargu laiku zīmes un kas pieredzējuši latviešu tautas laimīgāko dzīves posmu—tur trimdinieka domas atgriežas visbiežāk, meklēdamas pieturu, uzmudinājumu un gaišredzību nākotnei.

Kā kāda žilbinoša vīzija, kuŗas spožums radies brīvības kaŗa liesmās un pateicīgās tautas aizdedzinātās prieka ugunis, no pagātnes iznirst svinīgais novembris — diena, kad Latvija kļuva valsts. Arī neapgaismotas un nesuminātas palikušas, brīvības pieminekļa trīs zvaigznes staro cauri verdzības tumsai, rādīdamas vietu, no kuŗas nākotne sākama kalt: no drosmes, gribas un ticības sliekšņa. Tā darīja tie, kas mums mūsu valsti izcīnīja.

Tā zeme ir mūsu, tās pilsētas mūsu. Tās ir attieksmes, kas beidzas tad, kad nav vairs vai nu zemes un pilsētu, vai nav vairs viņu īpašnieku. Mēs esam, un ir mūsu valsts. Lai staigājam 18. novembŗa pēdās!

Anna Brigadere

MĀTE LATVIJA

Vairāk kā citkārt
Daudzināts šodien
Ir mātes Latvijas vārds;
Vairāk kā citkārt
Nāk viņas bērni,
Pulcējas kopā
Bēdpilnām sejām,
Domā un jautā:
Kas būs nu?
Un Māte Latvija saka:
— Redzu un zinu,
Jūs gurdi esat,
Klīstot pa tumšajiem ceļiem
Un aizejot maldā.
Bet še stāvu es
Un gaidu.
Man klēpis ir bagāts
Ar gadsimtos kaltām
Tikumu rotām,
Un pūri man pilni
Gadsimtu krāta
Ciešanu spēka.
Un savās rokās
Es mūžības gaismekļus
Paceltus turu
Jums norādīt ceļu.
Un mutē man burvības vārdi,
Kas reiz tau jūs glāba,
— Un skan tie: vienotu gribu!

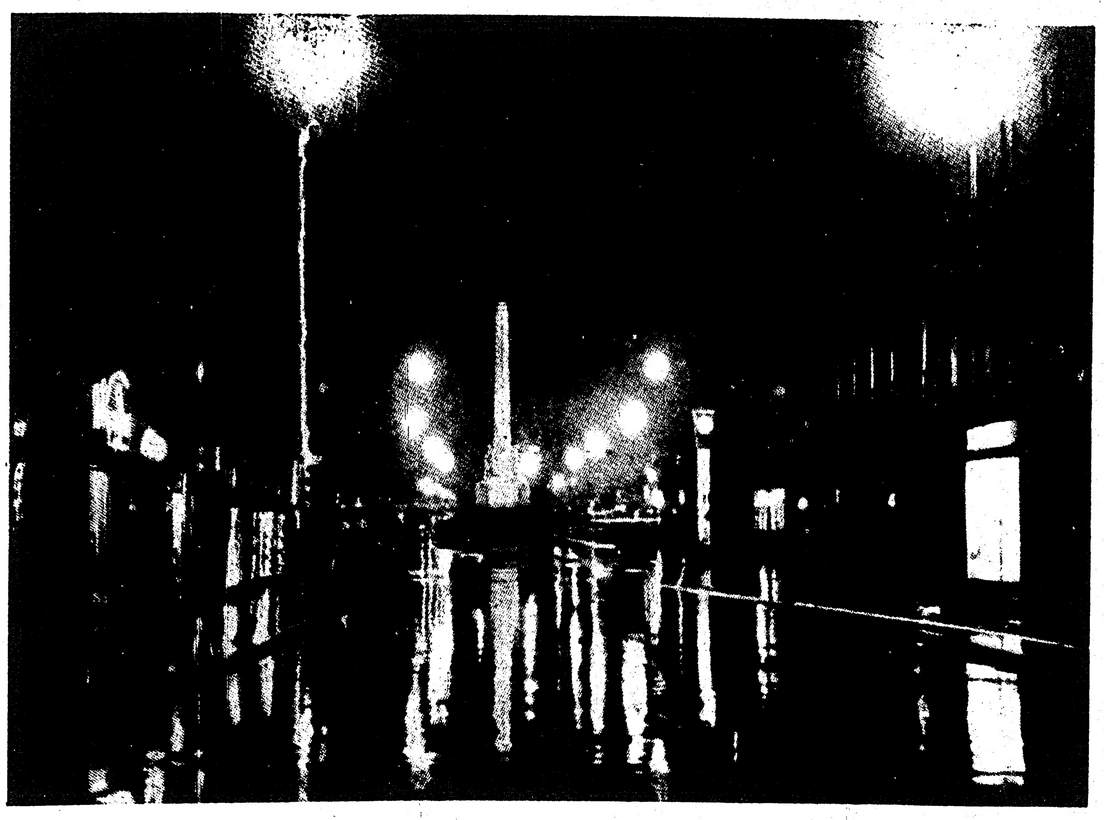

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 109 (333) 1949. g. 16. novembrī.
Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas

Latvijas katoļu biskapu gana raksts

Latvijas katoļu bīskapi A. Urbšs, J. Rancāns un B. Sloskans Latvijas valsts neatkarības svētkos, 18. novembrī, griežas pie tautiešiem ar gana rakstu, aicinot svešumā klīstošos neaizmirst, ka Dievs ir mūsu patvērums un stiprums. Diplomātu daudzās neveiksmes miera nodrošināšanai nepārprotami liecina, ka patiesais miers saknojas Dieva baušļos un evaņģelija likumos. Kristīgos tikumus — patiesību un taisnību, Dieva un tuvākā mīlestību— nespēj aizstāt nekādi pasaules gudro skaistie vārdi un tukši humānitātes solījumi.

„Izklīstot svešās zemēs, palieciet uzticīgi mūsu tautas senajām kristīgajām tradicijām," dedzīgos vārdos mūsu bīskapi aicina visu trimdas saimi. „Nezaudējiet drosmi un cerību Rūpīgi glabājiet un vairojiet latviešu tautas dzīvo spēku, mīliet latviešu valodu! Pulcējaties kopā! Aizmirstiet senos aizspriedumus, kildas un nesaticību. Dieva mīlestības vienoti, esiet gatavi palīdzēt saviem tuvākiem to ikdienas vajadzībās. Tie, kas atraduši jaunu dzīves vietu, lai rūpējas par nometnēs palikušajiem, meklējot izceļot gribētājiem darbu un dzīves iztiku. Darba spējīgie, neaizmirstiet un pēc iespējas atbalstiet slimos, bāriņus, invalīdus, vecos tautiešus un visus tos, kam nepieciešama sociālā aizgādība. Tuvākiem veltīti žēlsirdības darbi lai liecina jūsu mīlestību Kristum un Latvijai!"

SANĀK LCP UN LNP SESIJAS

Mūsu augstāko trimdas organizāciju sanāksmju nedēļa notiks no 17. līdz 24. novembrim, Imbshauzenas Luterāņu federācijas studiju centrā. LCP un LNP sesijās pārbaudīs un apspriedīs gan mūsu dzimtenes atbrīvošanās, gan dažādos trimdas dzīves jautājumus.

17. novembri notiks LCK kopsēde. 18. novembrī svinīgs Latvijas valsts svētku akts ar sekojošu profesora E. Šmita klavierkoncertu. 19. un 20. novembrī sanāks LCP sesija, kuras darba kārtībā starp citu būs LCK un BCP ziņojumi par darbību, emigrācijas jautājums, Vācijā palikušo aprūpe, IRO padomdošanas akcija, trimdas kopības saglabāšana un LNP statūtu grozījumi, saimnieciskie jautājumi un LCK budžets, izglītības un kultūras jautājumi un iztrūkstošo amatpersonu vēlēšanas.

No 21. līdz 24. novembrim notiks LNP prezidija sēde un LNP delegātu sapulce, kuras darba kārtībā starp citu nāks LNP prezidija ziņojums par līdzšinējo darbību, starptautiskā stāvokļa analize, trimdas tautiešu organizēšanās dažādās zemēs, LNP reorganizācijas jautājums un budžeta jautājumi. (in)

Nometņu dzīve

ESLINGENAS latvieši 11. novembrī kuplā skaitā pulcējās pilsētas Dienvidu baznīcā uz Lāčplēša dienas dievkalpojumu. Svinīgajā dievkalpojumā piedalījās arī skautu vienības ar karogiem. Dievkalpojumu vadīja archibīskaps prof. Dr. T. Grīnbergs, asistējot mācītājiem A. Liepiņam un A. Galiņam. Ar mūzikāli vokāliem priekšnesumiem piedalījās Eslihgenas latviešu ģimnazijas zēnu dubultkvartets un brīvmāksliniece Ē. Liepiņa. Pēc dievkalpojuma kara invalīdi un lāčplēši pulcējās kopīgā svētku sanāksmē Eslingenas tautskolas zālē.

LCK VICEPRIEKŠSĒDIS inž. L. Rozentāls un Informācijas nozares biroja vad. tiesnesis K. Velme 28. oktobrī izceļojuši uz ASV. Par Informācijas nozares biroja jauno vadītāju iecelts māc. A. Galiņš.

LINGENAS starptautiskajā nometnē Holandes pierobežā septembra beigās no Eversburgas un Dedelstorfas ieradās lielāks skaits — apm. 280 — latviešu sardžu un darba vīru ģimenes locekļu. Nometnes iedzīvotāju kopskaits līdz ar to pārsniedzis 1500. Latvieši paspējuši jau noorganizēt nometnē piegriešanas un šūšanas kursus T. Adītāja vadībā. Nodibināta latviešu pamatskola, kā arī skautu un gaidu vienība. Nometnē darbojas divi latviešu ārsti un zobārste.

DP saņems zāles pret jūras slimību

Visiem DP emigrantiem, kas dodas uz aizjūras zemēm, turpmāk izsniegs dramamīnu—jauno, iedarbīgo līdzekli pret jūras slimību. ziņo IRO štābs Ženevā.

Štāba veselības daļas vadītājs Dr. Konji paskaidrojis, ka daudzi DP, kas tagad dodas uz aizjūras zemēm, pirmo reiz mūžā esot uz kuģiem, un vispār lielākā daļa no visiem emigrantiem stipri mocoties ar jūras slimību.

Tāpēc IRO turpmāk katru izceļotāju apgādās ar dramamīnu ceļojuma pirmām piecām dienām. Katra persona saņems dramamīna devu trīs reiz dienā, saprotams, gan tikai tad, ja jūra būs nemierīga.

LATVIJAS VALSTS SVĒTKI MINCHENES RADIOFONĀ

Latvijas valsts svētkos, 18. novembrī, Minchenes raidītājs aktuālitātēm paredzētā laikā, no pl. 17.45 līdz 18.15 pārraidīs Latvijas proklamēšanas dienai veltītu 15 minūšu garu raidījumu ar svētku uzrunu un diriģenta Kalnāja vadītā kora skaņu lentē iedziedātu dziesmu.

UZ 10 LATVIEŠIEM 5 MONGOĻI

Starp daudzajiem vācu kara gūstekņiem, kas atgriežas no Padomju savienības spaidu darbu un gūstekņu nometnēm, pa retam izdodas satikt arī tādus, kas daļu sava laika pavadījuši Latvijā.

„Grūtie politiskie un saimnieciskie apstākļi, kādi tagad valda Latvijā, salauž pēdējos latviešu tautas spēkus," iesāk savu stāstu Fr. K., kas vēl pirms nedaudziem mēnešiem atradies Salaspils gūstekņu nometnē. „Latviešu tautas daļa, kas mīt aiz dzelzs priekškara, tagad pārdzīvo laikus, kas, droši vien, ir vienreizēji un būs izšķirēji daudziem gadu simtiem. Visas latviešu saimniecības tagad izpostītas un apvienotas kolhozos. Agrākie saimnieki pa lielākai daļai apcietināti un deportēti, bet palikušie zemnieki, kas sastādās no agrākiem graudniekiem un kalpiem, ar šausmām nes uzlikto likteņa slogu. Jaunos latv. vīriešus šajā apkārtnē redz pavisam reti. To vietu aizstāj sirmgalvji, pamatskolas gados esošā jaunatne un mongoļi, kas sistēmatiski tiek iesūtīti no Padomju savienības deportēto latviešu zemnieku vietā."

Ar patiesu līdzcietību Fr. K. tālāk zināja stāstīt, ka Salaspils apkārtnes kolhozos ir daudz ārlaulības bērnu, kas cēlušies no mongoļiem. Daļu no šiem ārlaulības bērniem audzinot valsts.

Kolhozos darbs ilgst no saules līdz saulei, tāpat kā vergu laikos. Katram kolhozniekam mēnesī ir 2 brīvas dienas, kas gan nekad neiekrit svētdienās. Par intereses izrādīšanu, kas notiek rietumu pasaulē, seko apcietināšanas un deportācijas. Tā, šī gada aprīļa vidū kādā naktī no sestdienas uz svētdienu ap 30 proc. no kolhoza latviešiem apcietināti, aizdzīti uz Salaspils staciju un ar dzelzsdrātīm iežogotos un NKVD apsargātos vagonos, nosūtīti Daugavpils virzienā. Vācu gūteknim izdevies noskaidrot, tie ir deportēti kā politiski neuzticami uz tālajiem Krievijas apgabaliem. Viņš aprēķinājis, ka kolhozos ik uz 10 latviešiem ir 5 mongoļi.

Diezgan bieži notiekot partizānu uzbrukumi kādam transportam. Tad uz brīdi apstājoties visa dzīve, tiekot ielenkta apkārtne un arī gūstekņiem jāpaliekot savā nometnē. Sekojot latviešu pratināšanas, spīdzināšanas un apcietināšanas — jo turot tos aizdomās par sadarbību ar partizāņiem. Partizāņi dažkārt uzspridzinot arī dzelzceļa sliedes un transportus.

Kolhozu sanāksmēs latvieši esot spiesti klausīties aģitātoru propagandas runas. Bet arī tas neko neļaujot, lai noturētos savā zemē. Latviešu tauta esot padota iznīcībai un rietumu pasaulei tā sen vairs neticot, jo 5 gados nekāds glābiņš no rietumiem neesot nācis.

„Ja boļševiku terrors Latvijā plosīsies vēl pāris gadus, tad savā dzimtenē jūs vairs neatradīsit nevienu latvieti," nobeidz savu stāstu vācu kara gūsteknis Fr. K.

J. Augšzemnieks.

MIRIS VECS LATGALES PARTIZĀNS

Augustdorfas nometnes tautieši 6. novembrī pilsētas vācu kapsētā aizvadīja uz pēdējo dusu Latgales partizānu pulka karavīru Augustu Niedrīti, kas miris 63. mūža gadā Sennes slimnīcā. Kapsētā atvadu dievvārdus teica prāvests Ozols, cildinot aizgājēju kā cīnītāju par kristīgo ticību un savas tēvzemes brīvību. A. Niedrītis bija viens no pirmajiem Latgales partizānu pulka brīvprātīgajiem cīnītājiem. Pēc Latvijas neatkarības izcīnīšanas viņš saņēmis jaunsaimniecību Balvu pagastā. Visus Latvijas patstāvības gadus enerģiski darbojies Latvijas aizsargu rindās. 1940./41. g., vienīgi pateicoties paša veikšībai un vietējo apstākļu pazīšanai, izglābies no čekas nagiem. Viņa abi dēli pēdējā karā atdevuši dzīvības par Latviju, bet sieva un viens bērns palikuši bēgļu gaitās Kurzemē. **V. V.**

Vairāk valodas zināšanu — vairāk naudas

Nesen inspekcijas ceļojumā Vācijas un Austrijas DP nometnes apmeklēja Londonas Lingvafona institūta pārstāvis R. A. F. Epeks. Sarunā ar Latvijas līdzstrādnieku viņš par saviem vērojumiem pastāstīja:

„Šeit esmu jau trešo reizi, un varu teikt, ka abas pēdējās man sagādājušas patikamus pārsteigumus. Kamēr šā gada sākumā vēroju lingvafona angļu valodas metodes spēkošanos ar diezgan neuzticīgi noskaņoto nometņu sabiedrisko domu, tagad varu sacīt, ka šis darbs, intensīvi turpinoties, arī izvietošanās nometnēs laidis diezgan dziļas saknes."

„Kā īsti radās doma par lingvafona metodes pielietošanu DP valodu studijām?" —

„Ļoti vienkārši. IRO jau tūdaļ pēc emigrācijas paplašināšanās, pa daļai arī attiecīgo valstu uzmudināta, sāka ierosināt valodu mācīšanos. Taču šis jautājums atdūrās uz diviem nepārvaramiem šķēršļiem — skolotāju un līdzekļu trūkumu, īpaši pēc valūtas reformas.

IRO nolēma ņemt talkā lingvafona metodi un lūdza mūs sagatavot sākumam nepieciešamos aparātu un grāmatu komplektus. Mēs bijām ar mieru, un tā jaunais pasākums iet tautā. Lingvafonī kopā ar angļu valodas kursu komplektiem izsniegti visām nometnēm un visur arī vajadzētu pastāvēt vienai vai vairākām grupām atkarībā no iedzīvotāju skaita. Kursu vadības jautājums, ko sākumā atsevišķos gadījumos centās kārtot pašas nometņu pārvaldes iestādes, tagad atrisināts, uzticot to YMCAs/YWCAs nodaļām. Ar to nodrošināta kursu nepārtraukta turpināšanās un atrisināts arī atlīdzības jautājums. Lingvafona lekcijas visur būtu jāpasniedz bez maksas. Attiecībā par kursantu skaitu, kursu vadītāju aktivitāti un veiksmi kursu noorganizēšanā atliek diezgan daudz ko vēlēties. Taču tas atkarīgs vienīgi no pašiem ļaudīm un nevis no IRO vai Lingvafona institūta. Mēs no savas puses esam darījuši visu darbības izvēršanai pašumā, izsūtot 10 papildus teksta grāmatas ikvienam komplektam, jaunas skaņu plates nolietāto vietā, kā arī domājot par jaunu komplektu sagādi nometnēm, kur ar vienu komplektu techniski vairs nevar iztikt."

„Dažuviet dzirdēts, ka valodu ar lingvafona metodi piesavināties ātri un pamatīgi esot visai grūti, jo lielā dalībnieku skaita dēļ bieži tikpat kā nemaz neiznāk vingrināties un tikt korrigētam pareizā izrunā, bez tam starplaiki nereti ilgst veselu nedēļu, tā kā iemācītais atkal aizmirstas. Daudzi sūdzas arī par novārtā atstāto gramatisko pusi un vajadzību iekalt teikumus, pirms saprasta to nozīme."

„Ja grupu darbs pareizi nostādīts — stundas notiek 3 vai vismaz 2 reizes nedēļā. dalībnieku skaits nepārsniedz 15, tempu piemēro caurmēra līmenim un katram kursantam izsniedz teksta grāmatas rotētus novilkumus — nekādas grūtības nevarētu rasties. Centīgākajiem tai pašā laikā iespējams piesavināto vielu nostiprināt vai papildināties citādā veidā.

Jāatceras arī lingvafona metodes pamatprincips — mācīties valodu pēc dzirdes principa, līdzīgi kā to ar labiem panākumiem dara bērni. Teikto vispirms saklausa un piesavina un tikai pēc tam apgūst tā nozīmi. Te arī slēpjas iemesls, kādēļ gramatikai veltītas tikai samērā īsas piezīmes — tā visumā tiek piesavināta automātiski līdz ar tekstu."

Vai lingvafona kursus iespējams vadīt arī tādiem, kas attiecīgo valodu nemaz neprot?"

„Jā, protams, un te arī tieši slēpjas mūsu lielākais spēks un labākā ķīla pasākuma stabilitātei. Šādi cilvēki ir ar vismazākajām pretenzijām. Viņu vidū vienmēr atradīsies kāds, kas, dabūdams iepriekš ar katru stundu iepazīties pats, būs ar mieru to pasniegt citiem. Še jāpiezīmē, ka katram kursu apmeklētājam izsniedz dalībnieka karti, kurā rūpīgi atzīmē progresu valodas studijās; karte der kā vispār atzīts pierādījums par angļu valodas zināšanām.

No savas puses ieteicu lingvafonam veltīt lielāku vērību arī tiem, kas attiecīgo valodu jau pārvalda — izrunas slīpēšanai ziedotais laiks nēies zudumā. Matēmatika te ļoti vienkārša: vairāk valodas zināšanu — vairāk naudas!"

Gu—gs

ARĪ BĒGĻI NO ŠVEICES BRAUC UZ AUSTRĀLIJU

IRO štābs Ženevā ziņo, ka oktobra beigās no Šveices uz Austrāliju devusies pirmā turienes bēgļu „masu emigrantu grupa" — 366 personas no 9 dažādām tautībām. Austrālijas misija, kas izraudzījusi šos bēgļus, pēc kāda laika atkal atgriezīsies Šveicē, lai izmeklētu nākošo grupu.

Padomi DP ārstiem, kas dodas uz ASV

IRO izvietošanas daļa sakopojusi ziņas no dažādām vēstulēm, ko rakstījuši jau agrāk uz ASV izceļojuši DP ārsti. Šis pārskats, kas, saprotams, visvairāk interesēs ārstus, tomēr satur dažu labu padomu, kas var būt noderīgs arī citu profesiju pārstāvjiem.

Kāds DP ārsts starp citu rakstījis: „Mana uzturēšanās Klīvlendā izrādījās mazāk patīkama, nekā iesākumā šķita. Divreiz desmit dienu laikā man bija jāstrādā bez pārtraukuma un miega 55 stundas. Parasti man bija jāstrādā 30 stundas bez pārtraukuma, tad veselu dienu starplaikos izgulēties. Saprotams, ka šādos darba apstākļos par studēšanu nebija ko domāt. Nebija gribas pat laikrakstu izlasīt. Beidzot man tomēr izdevās pārcelties uz Ņujorku, kur gan strādāju par daudz mazāku algu, bet toties iegūstu tik daudz brīva laika, ka pēc 6 mēnešiem ceru nolikt nepieciešamo Ņujorkas štata medicīnas pārbaudījumu."

Šis ārsts piebilst, ka iebraucējiem ir samērā viegli atrast tādu veida darbus, kāds viņam bijis Klīvlendā. Tie parasti ir palīgārstu darbi privātās slimnīcās. Kaut arī par šo darbu maksā 150—300 dolaru mēnesī, neviens amerikāņu ārsts tos neuzņemoties, kādēļ arī šīs vietas mēdz būt brīvas. No vienas puses šāds darbs radot iespēju samērā ātri ietaupīt lieku naudu, no otras puses tas izslēdz varbūtību nolikt pārbaudījumus, kas nepieciešami, lai varētu kļūt par neatkarīgu ārstu. Minimālais laiks, kas nepieciešams šo pārbaudījumu sagatavošanai esot 3—4 mēneši.

Dibinoties uz savu pieredzi, šis ārsts ieteic visiem kolēģiem, kas ierodas ASV no DP nometnēm, pieņemt palīga vietu kādā valsts slimnīcā tai štatā, kur viņš vēlas palikt uz dzīvi, vai arī, ja materiāli to var atļauties, doties uz kādu štatu, kur ārsta pārbaudījumus var nolikt bez iepriekšējas palīga prakses, un veltīt iespējami daudz laika studijām, resp., ja var divus mēnešus iztikt bez ienākumiem, studēt šai laikā 10 stundas dienā.

Viņš piebilst, ka psihiatriem ASV ir ievērojami labākas izredzes, jo šai nozarē ārstu trūkstot.

Nav tā, ka DP ārsti nevarētu cerēt uz organizētu atbalstu. Viena no organizācijām, pie kuras eventuāli var griezties, ir Committee for Resettlement of Foreign Physicians, 15 Park Rew. New York.

Vairāki jau izceļojušie ārsti apliecina, ka Amerikā joprojām ir lielas izredzes tikt uz priekšu. bet tikšana iespējama tikai „pa grūto ceļu". Taču arī visgrūtākais ceļš esot labāks nekā sēdēšana DP nometnē.

Daudzi no izceļojušajiem ārstiem raksta, ka ASV ārstu trūkums esot nenoliedzams un soli pa solim arī tiekot atvieglināta DP ārstu pielaišana. Kolorādo štatā nesen daži ārsti pielaisti „ārpus kārtas" un ir zināms, ka Nebraskas un Misisipi štati grozījuši noteikumus, ka ārsti drīkst būt tikai ASV pavalstnieki.

Tai pašā laikā tomēr iebraucējiem jāatzīst, ka ir liela starpība starp Eiropas un ASV medicīnu. Amerika daudzos jautājumos progresējusi daudz vairāk nekā Eiropa

Kāds DP ārsts, kas pirms dažiem mēnešiem pieņemis pastāvīga palīga vietu kādā nelielā slimnīcā Ņujorkas tuvumā par 200 dolariem gadā un brīvu uzturu, ar dzīves apstākļiem ļoti apmierināts, bet arī žēlojas par garām darba stundām, kas neļauj gatavoties pārbaudījumiem. Viņš savus padomus citiem DP ārstiem ietvēris dažos praktisku aizrādījumu punktos:

1. Ja gribat kļūt par neatkarīgu ārstu ASV, tad vislabāk iesākt darbu kā internistam (palīgam) kādā valsts slimnīcā. Mazāk ieteicams jau ir kļūt par palīgu kādam atsevišķam amerikāņu ārstam, kas būtu par jūsu darbu atbildīgs.

2. Mācāties vai nogludiniet savas angļu valodas zināšanas. Ja nepratīsit jau atbraucot tīri labi runāt angliski, tad jums neglābjami būs jāpavada pusgads mazgājot traukus vai smagā fiziskā darbā. Vedat līdz vārdnīcas ar medicīniskiem terminiem, tāpat vedat līdz pa vienai vārdnīcai katram pieaugušajam jūsu ģimenes loceklim, grāmatas ASV ir ļoti dārgas.

3. Lieciet visus savus profesionāļos dokumentus pārtulkot angliski jau Vācijā, par tulkojumiem Amerikā jāmaksā ļoti daudz. Tāpat vedat līdz ap 40 paša fotografiju. Tās jums būs vajadzīgas gandrīz katrā vietā, kur lūgsit darbu un te par trim pasu fotografijām jāmaksā 60 centu.

4. IRO apliecības par to, ka esat ārsts, ir vērtīgs dokuments. To gan neatzīst par diplomu atvietotāju, bet tas ir vienīgais dokuments, kas oriģinālā rakstīts angļu valodā un tāpēc derīgs, lai cilvēki vispār sāktu ar jums runāt.

5. Vedat līdz mikroskopu, visus savus instrumentus, foto kāmeru un dažas filmas Nevedat līdz nevajadzīgus krāmus. Neaizmirstiet, ka pirmos divus gadus jūs joprojām būsit DP, bet bez IRO atbalsta. Amerikā mantu pārvešana no vienas vietas uz otru ir ļoti dārga, tāpēc vēlreiz atkārtoju — nevedat līdz nevajadzīgus krāmus.

6. Ja esat ieguvis ārsta diplomu priekš 1939. gada, jums jārēķinas ar to, ka jums būs jāstrādā divi gadi par palīgu slimnīcā, iekām jūs pielaidīs pārbaudījumiem. Parasti visu štatu medicīnas pārvaldes prasa viena gada praksi atzītā slimnīcā. Katru gadu ASV slimnīcas pieņem 9400 palīgu, maksājot algas no 0—200 dolaru gadā ar brīvu uzturu un formas tērpu. Ja esat beidzis augstskolu pirms 1939. g., jums ir augstas kvalitātes kācijas un jūs runājat labi angliski, jums var arī laimēties dabūt pastāvīga palīgārsta vietu kādā privātā slimnīcā, saņemot 300—400 dolaru gadā ar brīvu uzturu un uniformas tērpu, kā arī ar pietiekami daudz brīva laika, lai varētu gatavoties pārbaudījumiem.

Ja jums ir pietiekami daudz naudas, lai kādu laiku varētu nestrādāt, varat sākt gatavoties pārbaudījumiem nekavējoties. Šeit ir skolotāji, kas prasa no 100 līdz 150 dolaru par trīs mēnešu kursiem. Iespiesti kursu konspekti dabūjami par 20 dolāriem, bet tādā veidā jums jārēķinājas ar to, ka nevarēsit izmācīties pārbaudījumiem ātrāk nekā 6—7 mēnešos. Ja jūs pārbaudījumā izkrītat cauri, jūs varat pēc trīs mēnešiem mēģināt vēlreiz un turpināt to, kamēr tiekat galā.

7. Meklējot palīga darbu parliecinaties Journal of American Medical Association 1948. g. 1. maija izdevumā par to, vai slimnīca, kas jums piedāvā darbu ir valsts atzīto sarakstā.

8. Ja esat vietu dabūjis, tad atceraties, ka jums jāpielāgojas jauniem tikumiem. Nerunājiet skali un neļaujat sevi viegli uzbudināt Nemēģinat tēlot pārāko un — par visām lietām — neapgalvojat, ka jums ir vairāk zināšanu, nekā jums patiesībā ir.

9. Tik drīz, cik vien iespējams, pieprasat pirmos pavalstniecības dokumentus. —pa.

VAR SAŅEMT PERSONĪBAS DOKUMENTUS

Sarkanā Krusta birojā, Eslingenā, Ulanda ielā 7 var saņemt personības dokumentus: Marija Benjāmiņš, Kārlis un Irma Gruntmaņi, Heinrichs un Irma Jansoni, Kristaps un Emīlija Jākobsoni, Heinrichs Krūmiņš, Evalds un Anna Pakuļi, Richards Adams, Olģerts Bērziņš, Voldemārs Dunkers, Arvīds un Lūcija Emkalni, Kārlis un Zelma Ezergaiļi, Kurts un Lidija Ercdorfi, Jūlija un Pēteris Eiduki. Alīna un Boriss Dzilnas, Elza Gailis, Irēna un Vēra Hofsteteri, Olga Hartmanis, Anna un Voldemārs Klauvētāji, Ilze Kļaviņš, Anna un Staņislavs Lāči, Jānis un Anna Lūši, Alfrēds un Jānis Lazdiņi. Velta Cakeus, Zelma Kalniņš, Aleksandrs, Uljana un Vitālijs Kaspari - Kasperlauters.

Dokumentus pieprasīt jāuzrāda tagadējā adrese un dzimšanas dati.

VĒSTULES REDAKCIJAI

LATVIEŠU VALSTS

Valda uzskats, ka tikai 1918. g. 18. novembrī proklamēta latviešu valsts. Bet 1562. g. nodibinātai Kurzemes valstij bija visi suverēnas valsts institūti, tiesības un pienākumi; tai bija territorija, tauta un valsts vara. Kurzemes valsts territorija ir iekļāvusies Latvijas valstī, šīs territorijas iedzīvotāji bija latvieši. Valsts vara atradās suverēna hercoga rokās, kas valsti vadīja un pārvaldīja ar ministru kabineta palīdzību, uzturēja diplomātiskas attiecības, slēdza saimnieciskus, politiskus un militārus līgumus.

Kurzemes iedzīvotāju lielākā daļa bija latvieši, bet arī tagad nav nevienas pilnīgi tīras nacionālas valsts, kurā nebūtu minoritāšu. Kurzemes hercogistes valdnieki un muižniecība bija vācieši, izņemot divus pēdējos valdniekus Bironus, kuri, šķiet, bijuši latvieši, ko pastiprina arī tas, ka muižnieki Bironus uzskatīja par zemākiem un sīvi cīnījās ar tiem. Toreiz gandrīz visām valstīm valdnieki bija sveštautieši. Arī mūsu dienās dažkārt valdnieki nenāk no savas tautas, bet ir sveštautieši: Anglijā valda vācu, Zviedrijā franču izcelsmes dinastijas, bet nevienu nedomā apstrīdēt nedz angļu, nedz zviedru valstu nacionālo raksturu.

Kurzemes valsts pastāvēja no 1562. līdz 1795. g., kad tās pēdējais valdnieks Pēteris Birons, muižniecības pārspēts, to iekļāva Krievijas imperijā, un Kurzemes suverēnas funkcijas pārgāja Krievijas cara rokās. Krievijas cara titulu rindai pievienoja vēl vienu — Kurzemes un Zemgales hercogs.

Kurzemes valsts nozīmi toreizējās Austrumeiropas politiskā un saimnieciskā dzīvē izteica tā loma, kāda piekrita Jelgavai — Kurzemes valsts galvaspilsētai, kas visā valsts pastāvēšanas laikā bija Austrumeiropas politiskais centrs. Jelgava toreiz ispildīja apmēram to pašu, varbūt vēl lielāku lomu, kā Rīga Latvijas valsts patstāvības gados.

1918. g. Brest-Litovskas miera līgumā Krievija labprātīgi atteicās no latviešu apdzīvotiem apgabaliem. 1918. g. 18. novembrī latviešu tautas pārstāvji proklamēja neatkarīgo Latvijas valsti. Latvija izstājās no krievu imperijas.

Mēs savu valsti 1918. g. esam tikai atjaunojuši, tāpat kā to, piemēram, darīja Polija. Starpība ir tikai tā, ka Polija paturēja savu veco nosaukumu, bet mēs izvēlējāmies jaunu, loģiski atbilstošu visai latviešu tautai — Latvijas vārdu.

Žanis Brīvnieks, Hanavā

MŪSU PREZIDENTI

Jānis Čakste, pirmais Latvijas valsts prezidents (1918—1927.); Gustavs Zemgals — otrais Latvijas valsts prezidents (1927.—1930.); Alberts Kviesis — trešais Latvijas valsts prezidents (1930.—1936.); Dr. Kārlis Ulmanis — pēdējais Latvijas valsts prezidents (1936.—1940.); Fricis Vesmanis — pirmais Latvijas Saeimas prezidents; Dr. Pauls Kalniņš—pēdējais Latvijas Saeimas prezidents.

VĒSTULES REDAKCIJAI

LATVIEŠU VALSTS

ia uzskats, ka tikai 1918. g. 18. brī proklamēta latviešu valsts. 562. g. nodibinātai Kurzemes bija visi suverēnas valsts in- tiesības un pienākumi; tai rritorija, tauta un valsts vara mes valsts territorija ir iekļā- Latvijas valstī, šīs territorijas otāji bija latvieši. Valsts vara s suverēna hercoga rokās, kas vadīja un pārvaldīja ar mi- kabineta palīdzību, uzturēja ātiskas attiecības, slēdza eciskus, politiskus un militā- umus.

emes iedzīvotāju lielākā daļa tvieši, bet arī tagad nav ne- pilnīgi tiras nacionālas valsts, ebūtu minoritāšu. Kurzemes stes valdnieki un muižnieci- vācieši, izņemot divus pēdē- ldniekus Bironus, kuri, šķiet, latvieši, ko pastiprina arī tas, ižnieki Bironus uzskatīja par em un slīvi cīnījās ar tiem. gandrīz visām valstīm vald- bija sveštautieši. Arī mūsu dažkārt valdnieki nenāk no šautas, bet ir sveštautieši: An- alda vācu, Zviedrijā franču es dinastijas, bet nevienu ne- pstrīdēt nedz angļu, nedz valstu nacionālo raksturu.

emes valsts pastāvēja no dz 1795. g., kad tās pēdējais ks Pēteris Birons, muižnie- ārspēts, to iekļāva Krievijas š, un Kurzemes suverēnas s pārgāja Krievijas cara Krievijas cara titulu rindā oja vēl vienu — Kurzemes gales hercogs.

emes valsts nozīmi toreizējās ieiropas politiskā un saim- dzīvē izteica tā loma, kāda Jelgavai — Kurzemes valsts lsētai, kas visā valsts pastā- laikā bija Austrumeiropas ais centrs. Jelgava toreiz ir- apmēram to pašu, varbūt vēl lomu, kā Rīga Latvijas atstāvības gados.

g. Brest-Litovskas miera lī- rievija labprātīgi atteicās no apdzīvotiem apgabaliem. 18. novembrī latviešu tautas i proklamēja neatkarīgo valsti. Latvija izstājās no mperijas.

avu valsti 1918. g. esam ti- unojuši, tāpat kā to piem- rija Polija. Starpība ir tikai olija paturēja savu veco no- i, bet mēs izvēlējāmies jau- ki atbilstošu visai latviešu Latvijas vārdu.

Zanis Brīvnieks, Hanavā

Amerikā mantu pārvešana no etas uz otru ir ļoti dārga, tā- iz atkārtoju — nevedat līdz gus krāmus.

at ieguvis ārsta diplomu priekš , jums jārēķinas ar to, ka jāstrādā divi gadi par palīgu iekšām jūs pielaidīs pārbaudī- Parasti visu štatu medicīnas prasa viena gada praksi atzītā Katru gadu ASV slimnīcas 00 palīgu, maksājot algas no aru gadā ar brīvu uzturu un rpu. Ja esat beidzis augstskolu , g., jums ir augstas kvalifi- jūs runājat labi angliski, arī laimēties dabūt pastāvīga vietu kādā privātā slimnīcā, 00—400 dolaru gadā ar brīvu uniformas tērpu, kā arī ar daudz brīva laika, lai varētu pārbaudījumiem.

ir pietiekami daudz naudas, laiku varētu nestrādāt, varat voties pārbaudījumiem neka- eit ir skolotāji, kas prasa no 0 dolaru par trīs mēnešu kur- iesti kursu konspekti dabū- 20 dolāriem, bet tādā veidā ināties ar to, ka nevarēsit iz- pārbaudījumiem ātrāk nekā os. Ja jūs pārbaudījumā iz- ri, jūs varat pēc trīs mēne- nāt vēlreiz un turpināt to, ka galā.

jot palīga darbu parliecināties American Medical Associa- g. 1. maija izdevumā par to, ca, kas jums piedāvā darbu tzīto sarakstā.

vietu dabūjis, tad atceraties, āpielāgojas jauniem tikumiem, skaļi un neļaujat sevi viegli Nemēģinat tēlot pārāko un— lietām — neapgalvojat, ka irāk zināšanu, nekā jums pa-

rīz, cik vien iespējams, pie- rmos pavalstniecības doku- —pa.

ŅEMT PERSONĪBAS DOKUMENTUS

Krusta birojā, Eslingenā, 7 var saņemt personības do- Marija Benjāmiņš, Kārlis un mani, Heinrichs un Irma ristaps un Emīlija Jākobsoni, rūmiņš, Evalds un Anna Pa- rds Adams, Olģerts Bērziņš, Dunkers, Arvīds un Lūcija ārlis un Zelma Ezergaili, idija Erdorfi, Jūlija un Pē- . Alīna un Boriss Dzilnas, Irēna un Vēra Hofsteteri, ānis, Anna un Voldemārs Ilze Kļaviņš, Anna un Sta- , Jānis un Anna Lūši, Al- nis Lazdiņi, Velta Cakeus, iņš, Aleksandrs, Ulijana un barī - Kasperlauters.

us pieprasīt jāuzrāda taga- un dzimšanas dati.

MŪSU PREZIDENTI

Jānis Čakste, pirmais Latvijas valsts prezidents (1918—1927.); **Gustavs Zemgals** — otrais Latvijas valsts prezidents (1927.—1930.); **Alberts Kviesis** — trešais Latvijas valsts prezidents (1930.—1936.); **Dr. Kārlis Ulmanis** — pēdējais Latvijas valsts prezidents (1936.—1940.); **Fricis Vesmanis** — pirmais Latvijas Saeimas prezidents; **Dr. Pauls Kalniņš**—pēdējais Latvijas Saeimas prezidents.

18. novembris

18. novembris! Šī atceres diena iekļauj sevī veselu laikmetu, un pie tam varonības laikmetu, ko neizdzēst no tautas atmiņas nekādām varmācībām, nodevībām un nežēlīgā likteņa sitieniem. Ir cilvēcīgi, ka atsevišķam tautas loceklim pašlaik pārdzīvojamos pārbaudījuma brižos zūd ticība labākai nākotnei, viņam uz brīdi liekas, ka viss jau zaudēts, un visai latviešu tautai driz izbeigsies šis zemes gaitas.

Lai atļauts katram šādam mazdūšīgam atsaukt atmiņā dienu pirms 31 gada, kad tauta tāpat atradās bezdibeņa malā, kad cerību uz labāku nākotni bija tik maz, tik maz, un tomēr — kā brīnišķa ģeļeveža zvaigzne baigajā vācu okupācijas tumsā atmirdzēja šis lietainās rudens dienas pievakars — 18. novembris, kas kļuva par jaunās Latvijas valsts rītu un jauna laikmeta iezvanītāju.

Zemi bija skārušas kara vētras, latviešu tautas ceturtā daļa bija izkaisīta bēgļu gaitās pa plašo Krieviju, cauri Sibirijai līdz pat Klusajam okeanam. Zemi smagi spieda vācu okupantu naglotais papēdis, kas nebija vieglāks par austrumu varu. Un tieši brīdī, kad šī tumsa bija sabiezējusi visbiezāka, dzima mūsu valsts. Tas nenozīmē, ka turpmākās dienas jau tūliņ būtu bijušas vieglākas, nē, jo jaunajai valstij nebija vienotas territorijas, ne armijas, ne naudas. No austrumiem un rietumiem draudēja naidīgas varas, kas viena spiedās zemē iekšā, bet otra bija jāizdzen. Un tomēr, Latvija auga un izveidojās-

Mēs saviem pašu spēkiem kara virpuļa radīto tuksnesi pārvērtām auglīgā dārzā, par valsti, kas kļuva par paraugu un piemēru citām tautām visdažādākās dzīves nozarēs. Mūsu tautas labklājības līmenis pacēlās jo gadu, jo augstāk.

Tās visas ir lietas, kas mums šodien liekas daudz saprotamākas un pārskatamākas, nekā tad, kad, vēl dzimtenē būdami, tās viegli un varbūt pat pārāk maz piedomādami baudījām zem brīvās Latvijas debess. Atceroties un apcerot šodien 18. novembri, mēs vienkāršī nevaram nedomāt par visiem tiem gadiem, kas sekoja tai dienai, kad pēc gadu simteņiem tautu korī atkal atskanēja latviešu balss, proklamējot savu gribu pašiem brīvi veidot tautas dzīvi. Un, pieminot mūsu valstiskās dzīves panākumus, mēs darām to ar pelnītu lepnumu, apzinoties, ka esam lieti izmantojuši visas iespējas, ko apstākļi deva.

Ja šodien pārlaižam skatu pagājušam gadam, mums, diemžēl, ar sāpīgu sirdi nākas atzīt, ka gaišu brīžu tajā daudz mazāk, nekā tumšu. Mums šodien nenākas runāt par kādiem jauniem sasniegumiem, kā tas kādreiz bija dzimtenē, bet vai vienīgi par zaudējumiem. Un ja mēs visi to pārdzīvojuši un, neraugoties uz visām grūtībām, tomēr paļāvīgi turpinām raudzīties nākotnē, tad izskaidrojams tas ar ticību, ko rodam dzimtenes mīlestībā un kas mums jātura svēta, jo tā ir visas mūsu dzīvības avots.

Mums svešumā neiet viegli, bet neaizmirsīsim nekad, ka simtreiz grūtāk ir tiem, kas palikuši viņā krastā, kamdēļ dzīvosim un darbosimies tā, lai varētu atgriežoties mājās tur palikušajiem lūkoties acīs ar skaidru sirdsapziņu.

„Savam godam, latvju slavai, tēvzemei un brīvībai" — svinīgi solījās jaunais latviešu virsnieks, atstājot kara skolu un stājoties dzīvē. Lai šie vārdi apgaismo arī mūsu ikdienas ceļus svešumā, kur pēc katra atsevišķa individa uzvešanās spriež par visu mūsu tautu.

Katram vienīgi par sevi domājot, mums nebūs pa spēkam apturēt tautas sairšanu un novērst tās bojā eju, bet, visiem kopā turoties, atmetot sīkās ķildas un šķelšanos un visiem spēkiem saglabājot savu iekšējo spēku un cēlumu, mēs ar Dieva palīgu arī šoreiz izturēsim lielo pārbaudījumu un, kad mūsu stunda nāks, savā kodolā veseli un nesalausti varēsim sākt jaunās dzīves celšanu brīvajā tēvijā.

Stāvot šodien likteņa veidotajos krustceļos, mēs kā izslāpuši ceļinieki ar skatiem un visiem saviem jūtekļiem meklējam ieurbties nezināmajā nākotnē, meklējam lāsīti valgmes, ar ko atjaunot spēkus, lai spētu noiet pēdējo un varbūt grūtāko ceļa posmu. Un tad mēs saskatām šo avotu, kas dara mūs stiprus turpmākiem pārbaudījumiem, mēs dzeram no ticības avota, un liela, nešaubīga ticība rodas arī mūsos, ticība par taisnības un veselā prāta uzvaru.

Ticam, ka līdzīgi gāju putniem atkal atgriezīsies savās sētās svešumā klīstošie bēgļu pulki, birs atkal sēkla svētītā latviešu zemē, dīgs asni, līgos kuplas druvas un mierīgi ies savās ikdienas gaitās zemes arājs, strādnieks un gara darbinieks.

Fr. Igals.

Karogu meži un jaužu tūkstoši zem brīvās Latvijas debesīm bija liecinieki tiem lielajiem brīžiem, kuros iezīmējās Latvijas vēstures soļi. Uzņēmumā redzama Latvijas valdība pēc svinīga dievkalpojuma Brāļu kapos Rīgā. Vidū valsts prezidents Dr. K. Ulmanis, no viņa pa labi armijas mācītājs Apkalns, kara ministrs ģen. Balodis un prāvests Bergs. Aizmugurē no labās — zemkopības ministrs Kauliņš, finanču ministrs Skujenieks, armijas komandieris ģen. Berķis, izglītības ministrs J. Čamanis, satiksmes ministrs Einbergs, tautas labklājības ministrs Rubulis un valsts prezidenta adjutants pulkv. Lukins. Tālāk redzami ģen. Goppers, sabiedrisko lietu ministrs Bērziņš un aiz viņa—sūtnis Berlinē Celmiņš. Laiks, kas saistās ar šo latviešu personību vārdiem un viņu darbu, uz mūžīgiem laikiem ierakstīts tautas apziņā. Par savas dzīves pilnestīgākajiem gadiem tā paliks pateicīga šiem viriem, no kuriem daudzi kļuva mocekļi un atdeva savas dzīvības par to, ka viņu darbs bija veltīts, lai šī zeme un šis pilsētas būtu mūsu, par to, ka viņi bija cēluši un veidojuši Latvijas valsti

MĒS NERIMSIM

Vēstures laikmeti ir krasā atšķirībā. Viens — ievērojams ar cilvēces progresu, augligām problēmām un kultūras jaunstrāvojumu. Kā gigants tas izceļas vēstures pozitīvi sekmīgo posmu rindā un lepnu padara cilvēka prātu. Otrs — liels savā idejiskā tukšumā un regresā, kur pamatos nodreb viss, kam sakars ar civilizāciju un progresu. Šāds vēstures posms sācies kopš tā laika, kad visa cilvēcīgā pretinieks un noliedzējs komūnisms izrāvis sev ceļu uz vecajām Eiropas kultūrvalstīm un saskāries ar rietumiem. Šai laikmetā ir sācies visbriesmīgākais — cilvēka brīvības un valsts patstāvības iznīcināšana. Un ja tas ir noticis, tad, diemžēl, daļa vainas ir arī rietumu valstīm, kas pašā nelaimes dīglī un arī vēl tagad bīstas saslieties senajā brunnieciskumā, lai ziedoties gatavas, veidotu spēcīgu aizsprostu sarkanam vilnim, kas nu jau šļāc bīstami augstu un tālu.

Mūsu patstāvīgā valsts, kopā ar pārējām Baltijas valstīm, ir bijusi pirmā, kas kritusi par upuri austrumu idejai, ko vienkāršāk varētu apzīmēt par slepkavību un inkvizīciju brālību. Kad pirms trīsdesmit un viena gada lepns un brīvs, svētās trīsās un pateicībā Dievam, augšā slējās neatkarīgās Latvijas karogs, neviens latviešu vīrs, neviena latviešu sieva nespēja iedomāt, ka šis cīņu un darba iestādījums — brīvas, atkarīgas Latvijas veidā — varētu zust vai iznīkt. Karavīru ieroči un politiskais saprāts, brīvības gara un patstāvības skaistuma apdvesti, mums tolaik deva to, kā bijām cieņi. Velti un noziegums ir runāt par mūsu neatkarīgo valsti kā nejaušību. Lai šādu iedomu sagūstītais paskatās krustu rindās un Latvijas valsts vēstures rakstā!

Bet žilbinātājs augšupejas laikmets tagad pārtraukts, un mēs cašutumā un izbīlī par cēlo ideju sakurtumu stāvam lielceļa malā bez savas dzimtenes, bez brīvas un laimīgas valsts. Bet tas ir tikai viens ļaunums. Otrais, tas glūn mūsu mazās tautas agonijā, kas bez nostājas tiek malta austrumu spīdzinātavās. Un kopš mums nācies atstāt savu dzimteni un atrasties svešā zemē, ar katru gadu 18. novembra diena mūs noskaņo sāpīgāk pārdomām par laikmetu, kādā mums nākas dzīvot un klausīties tā nežēlīgi cietsirdīgos pukstos. Vai mūsu gadsimtā tas drīkstēja notikt, ka eiropiskai, neatkarīgai un miermīlīgai tautai divu tirannu sazvērestības rezultātā jāiziet ar ubaga spieķi pasaules lielceļos, lai tur satvertu gabaliņu maizes dzīvības vilkšanai? Jo arī tam mazākam ir tiesības uz dzīvi, ir tiesības būt aizsargātam un ievērotam.

Pasaule, kas tagad iestigusi draudīgā dūksnājā, lai gan gausi, tomēr sāk apzināties, ka tai jāizkļūst uz cietas zemes, kaut arī tas prasītu upurus. Mēs nedrīkstam izmist un paklauties, bezcerībai. Ne tas, kas, apstākļu vajāts, spiests palikt Eiropas krastā, nedz tas, kas to atstāj. Lai tam jāunās pasaules naudas zīme nenokauj ciņas sparu par neatkarīgās Latvijas atgūšanu! Mūsu cīņa tikai sākumā, jo mūsu saucieni sāk aizsniegt dzirdīgākas ausis.

Mēs nerimsim domāt, strādāt un cīnīties, lai attaisnotu upurus, kādus Latvijas neatkarības labā nesuši divu paaudžu karaviri. Tolaik mēs ticējām vienai taisnībai, un tagad tik daudzinātai humānitātei, bet nekad nevarējām iedomāt, ka mūsu Latvijai, gudrī domātājai un raženi strādātājai, varētu aprauties augšupceļš. Mums nav vairs savas fiziski tveramas brīvas Latvijas. Bet tā otrā — sirdī saglabātā, ir tā pati, kas bija toreiz, cīņu ugunīm mirdzot. Nedz trimda, nedz smagie dzīves apstākļi, nedz brīžiem uz mums ļaunumā vērstais un neuzticības aizplīvurotais skats mūsu sirdīs nav mazinājis ticību un vājinājis apziņu, ka viss tiesiskais un taisnīgais reiz celsies godā, jo tā iznīcināšana nozīmētu kultūras un civilizācijas bojā eju. Ir tikai laika jautājums, kad taisnības dieve izkļūs pasaules notikumu forumā.

Mēs raidām saucienus pasaules telpā — bez brīvas un neatkarīgas Latvijas mēs nerimsim! Mēs nerimsim klauvēt pie pasaules sirdsapziņas, lai brīvību un taisnību mīlētājai latviešu tautai atdod to Latviju, kas dzima 1918. gada 18. novembrī!

Mēs nerimsim savās domās un darbos, ticībā un upuros, līdz mūsu tauta, no malu malām atkal kopā sasaukdamās atradīs ceļu uz savu neatkarīgo tēvzemi!

Mēs nerimsim norādīt tiem, kam dārgi cilvēcības un taisnības ideāli

(Turpinājums 4. lpp.).

Jātnieku maršа skaņas, zirgu pakavu dipoņa un Vienības laukuma putekļi, kas reiz Rīgā piederēja pie mūsu karaspēka vienību parādes gleznainākiem posmiem, tagad pieder pagātnei. Bet pagātne nav zudusi dzīve — Latvijas armija, valsts varas reprezentants, piedzima un izveidojās uz tradicijām, ko cauri gadu simteņiem iznesa tautas atmiņa — no tiem laikiem, kad „no zobena saule lēca". Skats artilērijas un kavalerijas jātnieku smuidrajā soli, vairāk par pagātnes rezignētu pieminēšanu, atraisa paš- apzinīgu lepnumu — tā bija n sts, kas gre nojās ar savu dēlu staltumu, tas bija mūsu karavīrs, kas viņas ticībā nodeva daudzus mēnešus no savas dzīves. Šīs pagājušo dienu krāšņās ainas, šie valstiskās brieduma apziņas svētki, kurā tauta un valsts vadība pieredzēja sava darba augļus un nacionālās sūtības izpausmi — tie no jauna atgādina, ka pagātnes ieguvumi gniedzas nākotnē. Tas, ko varējām, mēs arī varēsim. Mūsu saule lēks, kad latviešu karavīra rokā atkal zibēs zobens.

Pāvests - Latvijas brīvības aizstāvis

Ar 18. novembri cer paplašināt Vatikāna latviešu raidījumus

Latvieši, kas vēl dzīvi palikuši un izklīduši visās pasaules malās, mūsu valsts neatkarības svētku dienā pulcēsies kopā vismaz garā un izlūgsies Dieva žēlastību mūsu mīļajai tēvzemei. 18. novembra dienā padomāsim, ko paši varam darīt dzimteries ātrākai atbrīvošanai no šausmīgās komūnisma varas un ar cieņu pieminēsim savus labvēļus un draugus, kas ar sirdi un dvēseli stāv par mūsu svēto lietu. Mūsu tautas lielākais draugs un Latvijas brīvības līdzcīnītājs ir Svētais Tēvs Pijs XII.

Ja daži mūsu draugi var sēdēt pie viena galda ar mūsu vislielāko ienaidnieku un saskandināt glāzes uz tā veselību, Svētā Tēva stāja mūsu lietā ir nelokāmi skaidra un taisnīga. Tāda tā bija sākumā, tāda ir pašlaik un, mēs nešaubāmies, tāda paliks joprojām. Un pat vēl vairāk: latviešu tautas ciešanām pienemoties, pastiprinās arī pāvesta cīņa par mūsu tiesībām tādā mērā, kādu nav parādījusi neviena cita autoritāte pasaulē (komūnistu ekskomūnikācija).

Kad 1945. g. beidzās karš, mēs cerējām ātri atgriezties savā dzimtenē. Tas neiepildījās. Svētais Tēvs toreiz teica savu runu visai pasaulei: — Karš ir beidzies, bet miera nav. Vai var būt miers tur, kur cilvēks nevar pateikt to, ko viņš domā? Vai var baudīt mieru tās tautas, pār kurām valda barga sveša vara? Vai tādā veidā pasaulē tiks nodrošināts ilgstošs miers? — Liels gandarījums pildīja mūsu sirdis, jo pāvests pieminēja arī Baltijas valstis. 1945. g. 22. augustā pāvests Rīgas archibīskapu metropolītu Antoniju Springoviču, kas palika Latvijā, iecēla par sava troņa asistentu, ar ko apliecināja, ka viņš stāv par mums un ar mums visās dienās.

Arī vēlāk Svētā Tēva runas, sevišķi gadskārtējie Ziemsvētku vēstījumi pasaulei, bija saucēja balss, kas nemitīgi aicināja izlīdzināt nodarītās pārestības, sevišķi mazajām valstīm un tautām, un pieprasīja, lai tām atdotu nolaupīto brīvību. Ja pasaules politiķi savus uzdevumus būtu godam veikuši, šodien mēs un daudzas citas tautas būtu savās mājās. Nō Romas biskaps J. Rancāns allaž pārvedis iepriecinātāju apstiprinājumu, ka pāvests neatzīst Latvijas okupāciju, bet vienmēr iestājas par brīvu, neatkarīgu un demokratisku Latviju.

Trimdas gaitām ieilgstot, Pijs XII par nacionālo delegātu pie Sv. Krēsla iecēlā mūsu tautieti prof. Dr. P. Laurinoviču, kas bija pastāvīgā kontaktā ar Vatikānu, informējot to par mūsu trimdas dzīves apstākļiem. Vēl nesen Latvijas labvēlis kardinālis Pizardo, atbildēdams uz kādu mūsu Liepājas biskapa Antonija Urbša rakstu, nodeva Svētā Tēva Pija XII apustulisko svētību visai latviešu tautai, liekot paturēt mieru un prieku visās pašreizējās grūtībās.

Pijs XII ar mums ir vienots ne tikai garīgi, bet, cik vien iespējams, mūs atbalstījis arī materiāli. Sevišķi tas attiecas uz mūsu tautiešiem Italijā. Bet vislielāko labvēlību Svētais Tēvs parādījis Latvijai, sākot ar pagājušā gada 18. novembra priekšvakaru, kad Vatikāna radiofona programmā uzņēma raidījumus latviešu valodā Sākot ar 21. novembri latviešu raidījumi Vatikāna radiofonā notiks pirmdienās un piektdienās plkst. 18,45 (tātad 15 min. vēlāk nekā līdz šim), pēc Viduseiropas laika, uz īsajiem v. 50,26; 31,10; 25,55 m. un uz vid. v. 391 m. Pateikdamies Svētajam Tēvam, mēs ticam un ceram, ka latviešu raidījumi Vatikāna radiofonā skanēs līdz tam brīdim, kamēr Rīgas torni atkal plīvos neatkarīgās Latvijas karogs.

N. Bruģis.

KATOĻU ORGANIZĀCIJAS ATBALSTĪS GRŪTI IZVIETOJAMO IZCEĻOŠANU UZ ASV.

Amerikas katoļu organizācija National Cathohlic Welfare Conference vadītājs monsinors Ed. Svanstroms sarunā ar IRO ģenerāldirektoru Kingsleju paskaidrojis, ka šī organizācija turpmāk veltīs īpašu ievērību tā saukto „grūti izvietojamo" DP izceļošanai uz Ameriku.

Organizācija līdz šim ieguvusi jau 29.000 galvojumu DP ieceļošanai ASV un sagaida vēl tālākus 20.000, kas jau ir „darbā". Bez tam katoļu organizācijas sākušas jaunu kampaņu ASV, lai visas draudzes aicinātu gādāt vēl vairāk galvojumu pārvietotām personām.

Organizācijas vadītājs kopā ar tās Eiropas direktoru nesen apmeklēja vairākas DP nometnes un izceļošanas centrus, bet pēc tam viesojās IRO galvenā štābā Ženevā.

NO RĪGAS RADIOFONA:

Latviešu tauta vergu un melu jūgā

92% LATVIJAS ZEMES KOLHOZĒTA — JAU 4073 KOLHOZU — VISA ARĀMZEME KOLHOZOS — PARTIJAS VADĪBĀ SAKAUTA KOSMOPOLĪTIĶU GRUPA — MUMS IR ATOMU IEROČI — SKOLNIECES MET GRANĀTAS — VISAS LATVIEŠU TAUTAS TALKĀ

Jelgavas kolhozs „Zemgale" (Glūdas pagastā) novembrī nosvinējis 2 gadu jubileju. Kolhoza vadītājs ir Vilhelms Bullītis (Latvijas laikā pagastā pilnīgi nepazīstams). Kolhozā 200 liellopu Visa sadzīve norit klubā, kur degot Iljiča spuldzes, izzudusi esot nabadzība. Mičurinisma laboratoriju vadot agronoms Litvinčiks. Pirmrindnieki Braže, Brūveris, Rob. Feldmanis, Vl. Morženkovs, H. Liberts, Z. Feldmanis, I. Brauere, I. Potašenko, M. Neilands. No katras govs izslaukts 2800 l piena. Savu laimi kolhozā atradis agrākais laukstrādnieks Vl. Morženkovs, jo nu viņam esot sava govs un sīklopi. Kolhozā 30 sētas. Kolhoza šefs — Jelgavas paidagoģiskās skolas skolotāji un audzēkņi. Kolhozā bērni dziedot „Smielo, tovarišči v nogu", „Varen plaša" un „Ar kaujas saucieniem uz lūpām". Nedzied latviešu tautas dziesmas.

No Cīņas ievada: Tagad jau 92 proc. no visām darba zemnieku saimniecībām apvienotas kolhozos. Nākamais solis — jāpadara kolhozniekiem turīgi. Tuvas esot gruziņu un citu padomju tautas dziesmas.

No lauksaimniecības ministra Vanaga runas oktobra revolūcijas svētkos: graudu raža pārsniegusi pirmskara līmeni, kas pierāda kolhozu sistēmas pārsvaru par kapitālismu. Smaga un bez prieka bijusi zemnieku dzīve buržuju Latvijā; viņi smakuši muižnieku un budžu jūgā. 1933. g. bijušas 70376 govju saimniecības bez zirgiem un 45328 bez govīm (Prātiņ, nāc mājās!) Uz 1. novembri Latvijā ir 4073 kolhozi ar vairāk kā 90 proc. no visām vidējām un trūcīgām zemnieku saimniecībām. Gandrīz visa aramzeme ir kolhozos. Pirmajiem 4 kolhoziem izsniegti valsts akti par zemes nodošanu mūžīgā lietošanā (Jelgavas — Nākotne, Daugavpils — Dzirkstelīte, Jēkabpils — Sēlija, Valkas — Uzvara).

No Cīņas ievada: kolhoznieki jau iemācījušies strādāt pa jaunam un stādīt valsts intereses augstāk par savējām. Ar visām saknēm izravētas nezāles, kas dīgušas mums naidīgā pasaulē. Partijas vadībā (Ždanovs?) sakauta kosmopolītiķu grupa. Kolhozniekiem grib ātrāk izbeigt ienīsto viensētu sistēmu...

No Cīņas ievada: ASV un Anglijas valdības nostājušās uz avantūristiska pretpadomju ceļa. Izjucis imperiālistu plāns apelēt pie vācu revanša jūtām Mums ir arī atoma ieroči. Pusmiljarda Ķīnas iedzīvotāju ir mūsu pusē. Visi šie noteikumi tomēr nav mazinājuši mūslaiku Burboņu avantūrismu.

No Latkovska raksta: jāizraisa revolūcija visās zemēs. Proletāriāts nevar sevi atbrīvot, neatbrīvojot citas tautas. Demokratiskās Vācijas nodibināšana izslēdz jaunu karu Eiropā Kompartijām visā pasaulē ir 20 milj. biedru.

Padomju Latvijas zvejniekiem ir 600 motora un 1250 airu laivas. Ventspils un Liepājas zvejas kolhozi rentē 17 tralerus. —

102 g. vecais kolhoznieks Rušūnas kolhozā „Padomju Latvija" stāstīja par posta pilno dzīvi buržuju laikā. Viņam esot 36 mazbērni.

Latviešiem ārzemēs: Latvijas fabrikants Roberts Hiršs tagad ir ASV fabrikants un runājis ASV radiofonā. Mēs smejamies—sen nav vairs Latvijas fabrikām tāda īpašnieka. Viņa fabrikā Filadelfijā tagad vergojot 700 strādnieku. Hiršs stāstījis, ka no „Rīgas auduma" palicis tikai 1 cechs un ka zīdu nemaz neražojot. Pie mikrofona aicināts bij. Hirša māceklis A. Grīntāls, kas pateicis, ka visas ēkas veselas, izņemot katla māju, tikai izlaupītas.

Jelgavas 3. skolas pionieru padomes priekšsēdētājai Rutai Lejiņai labi panākumi granātas mešanā.

17 lauksaimniecības akadēmijas studentu ieguvuši inž. mechanika grādu — pirmo reizi.

Rīgas jūras osta saņēma vissavienības 3. prēmiju. Rīgas ostas mechanizācija ir 3 reiz lielāka kā 1946. g. un 2 reiz salīdzinot ar pirmskaru.

Līdz nākamā gada maijam atjaunos dzelzceļa satiksmi līdz Saulkrastiem, uzcels Pabāžu un Saulkrastu

Zemes nosusināšanu veiks tautas talku veidā ar visas latviešu tautas piedalīšanos Kā mantojumu no buržuju laikiem mēs saņēmām izkliedētas viensētas, kas pilnīgi nepiemērotas kolhoziem. Lai to novērstu! — cik ātri iespējams, jānovērš šis trūkums, izbūvējot kolhozu ciematus.

7. novembrī pabeigs Švitenes pagasta tautas nama būvi.

Jūrmalā un Latgales ciemos buržuju Latvijā plaucis analfabētisms.

Sportists-bokseris Anatols Fomins pametis 8. jūnija Libekas nometni un 31. jūlijā ieradies Rīgā.

Kādā skolā, no mācībām brīvajā laikā, visi skolēni piedalījušies kartupeļu un cukurbiešu novākšanā, nostrādājot 15 dienas.

Sov. Latvija: Maskavas Mazajam teātrim ir milzīgs iespaids arī uz latviešu teātri. Patlaban 3500 mākslas darbinieki studējot marksismu-ļeņinismu. Zinātnieku ekspedīcija izbraukusi uz Ogres apriņķi prof. Birkerta un vec. zin. līdzstrādnieces Romanes vadībā. Savāktas ap 1500 jaunas pasakas, parašas utt., no tām 500 veltītas 1905. g. 700 dziesmas devusi kolhozniece Ilze Lukstiņa, ap 600 — Emīlija Lukstiņa. Institūts sagatavojot 2 sējumus: Padomju folklora un 1905. g. folklora.

1947. g. oktobrī no Eslingenas atgriezies Osvalds Vītoliņš vēl dzīvojot Bauskā, Rīgas ielā 21, brāļi Borcherti arī Bauskā (lūk, kāds brīnums latviešiem ārzemēs!)

Subatē darbojas krievu dziedātāju koris ar 40 dalībniekiem.

(In)

Cīņa ar komūnistu pagrīdi Latvijā (3)

Maskava glābj savu uzticīgo kalpu

Tas bija skandals! Tas likās tik neiedomājami, sevišķi tādēļ, ka Gricmanis bija izbēdzis dzelžos saslēgtām rokām. Visa Rīga sāka runāt, ka Gricmanis izlaists tīšām. Patiesi, kur gan viņš varēja ņemt virvi? Kur viņš tik pēkšņi varēja nozust, uz ielas izskrējis? Tie bija jautājumi, uz kuriem tā ir nebija atbildes.

Lai tenkas izgaisinātu, atlika tikai viens: apcietināt Gricmani no jauna. Bija skaidrs, ka otrreiz tas nenāksies tik viegli, kaut arī pārvaldes viri devās uz **aizdomās turēto** dzīvokli. Kurjērs **palika pie vārtiem** ar uzdevumu **raidīt brīdinājuma** šāvienu, ja kāds **no ielenktās mājas** mēģinātu **bēgt.**

Dzīvokļa durvis arī pēc neatlaidīgas klauvēšanas neatvērās, lai gan iekšā **bija dzirdamas uztrauktas** balsis. **Tikai pēc ilgāka laika** kāda vecāka **sieviņa beidzot bailīgi** pabāza **galvu. Istabā valdīja tumsa,** un **pirmajā brīdī likās, ka tur** neviena **nav. Iedarbinot kabatas** spuldzi, **tomēr kļuva redzams, ka** istabas dibenā **uz grīdas guļ** kāds gludi skūts vīrietis **pusmūža** gados un blakus gultā **jauna sieviete.** Vīrietis likās manāmi uztraucies. **Pēc** aicinājuma **uzrādīt dokumentus** abi pasniedza **Valmieras** apriņķa komandanta **izdotās apliecības. Bija** zināms, **ka daudzas Valmieras** komandantūras **apliecības viltotas un** atšķirās **no īstām ar to, ka viltoto** apliecību **zīmogam saulītes** staru bija **vairāk. Nebija šaubu, ka arī** abas **uzrādītās apliecības viltotas. Viens no uzraugiem zemē guļošajam** vīrietim **likā atbildēt uz dažiem** jautājumiem **un tad pēkšņi** spontāni iesaucās: **„Es tevi pazīstu, tu esi** Gricmanis."

Tiešām, **uzrauga priekšā bija** izbēgušais **Gricmanis. Mēneša** laikā viņš bija **ļoti pārvērties.** Bārdainā meža brāļa **vietā bija** tīri pieklājīgs dzentlmens, un ja nebūtu viņa raksturīgās, **skarbās balss,** nezin, vai uzraugs to **būtu pazinis. Gricmanis** glēvi **padevās savam liktenim,** nemaz **nemēģinot pretoties, kaut** turpat zem spilvena atradā **pieļāvētu** nagānu.

Kāpēc šis, cītīgi meklētais cilvēks, **nebija mēģinājis bēgt? Nebija** šaubu, **ka,** izņemot nāves sodu, **otreizējā sagūstīšana** viņam citu neko nevarēja dot. **Atbilde noskaidrojās** nopratināšanā. **Izrādījās, ka** visu mēnesi, **kamēr Gricmanis bija** izbēdzis, **viņš nekādi nevarējis tikt** vaļā no mānijas, **ka viņam vienmēr** kāds seko.

Sevišķi **lielas bailes Gricmanis** izjutis apcietināšanas vakarā: pēc pirmā klauvējiena tas pavēris logu, lai pa to izlēktu un **aizbēgtu,** bet, ieraugot pie **vārtiem stāvošo** kurjēru ar šautenēm, **nodomājis, ka visa māja** ielenkta.

Arī **šoreiz Gricmanis neizdeva** savas **bēgšanas organizētājus un** līdzzinātājus, **apgalvodams, ka vispasaules revolūcijas idejas dēļ** esot gatavs mirt, bet **nekādā gadījumā** nenodošot savus biedrus. Zina par Gricmaņa apcietināšanu ātri izplatījās visā pilsētā. **Pārvaldē atkal** ieradās **ASV sūtnis Gade** ar savu pēcteci **Jongu.** Viņš vēl **vienmēr** nebija atmetis ceribu no Gricmaņa uzzināt **trešās internacionāles** sakarus ar **Amerikas komūnistiem.** Sūtņa cerības **tomēr** nepiepildījās: Gricmanis gan smaidīdams ar viņu sasveicinājās, **bet arī** šoreiz atteicās jebko paskaidrot.

1920. g. 7. maijā lauku karatiesa piesprieda Gricmanim un vēl 3 teroristiem — kretuļiešiem Rubenim, Legzdiņam un Vilmanim **nāves** sodu nošaujot. Raksturīgi, ka **pēc** šī sprieduma pasludināšanas nākošā dienā no prokurātūras pienāca Gricmaņa rakstīta vēstule, kurā vinš solījās atbildēt uz **ASV** pārstāvju **jautājumiem,** ievērojot „ārkārtējo gadījumu" **Likās, ka** bārgais tiesas spriedums bija **tomēr** salauzis **kretulieti un** viņš tagad domāja, kā **varētu savu stāvokli** glābt!

Šis uzskats **tomēr bija** maldīgs: Gricmanis vēlējās iegūt tikai laiku. Jau tūlīn pēc nāves soda piespriešanas mūsu ārlietu ministrijā bija saņemti visai vilinoši priekšlikumi par Latvijas pilsonu atbrīvošanu Krievijā, ja mēs padomju varai izdotu Gricmani. Pēc tlegāmām sarunām lauku kar[illegible]sprieduma atcēla, un armijas virspavēlnieks ģenerālis Balodis 18. maijā deva rīkojumu Gricmani apmainīt pret mūsu kīlniekiem Padomju savienībā, bet Rubenim, Legzdiņam un Vilmanim nāves sodu pārvērst mūža ieslodzījumā.

Mēs nerimsim...

(Turpinājums no 3. lpp.).

— mēs neesam vainīgi savā liktenī, un jau tamdēļ vien mums jāatgūst sava 18. novembra Latvija, kurai bija, ir un būs ne ar ko nesatricināms pamats, tāds pats, kā citām demokratiskām lielvalstīm, kas savas patstāvības mūžu skaita gadu desmitos un simtos.

Ko mēs redzam šai kādreiz Latvijas vislaimīgākā dienā? Ne tikai iznīcinātu Latvijas brīvvalsti, bet latviešu tautas izslepkavošanu okupētajā dzimtenē un trimdā pārsviestās tautas daļas izklīšanu tālākā svešumā.

Bet mēs ar savām likstām neesam vieni: līdz ar mums daudzas tautas, kas pret savu gribu un sirdsapziņu nokļuvušas tirannijas varā, neatlaidīgi prasa pēc brīvības atjaunošanas un meklē ceļus, kā par to cīnīties.

Varoņu un cietēju ēnas no tālās dzimtenes un ledus laukiem, sātana valsts ziemeļos, dreb šodien kopā ar mums. Tām ir dedzinoša elpa, un tās mūs drošina, ka cīnītāju upuri reiz celsies godā un spēkā! Tamdēļ nerimsim prasīt, lai pasaules likteņcīņu arēnā beidzot saskata arī mūs un lai atdod mums mūsu daļu — 18. novembra Latviju.

Šai apziņā un apņēmībā nerimsim domāt, strādāt un upurus nest!

Al. Vilks

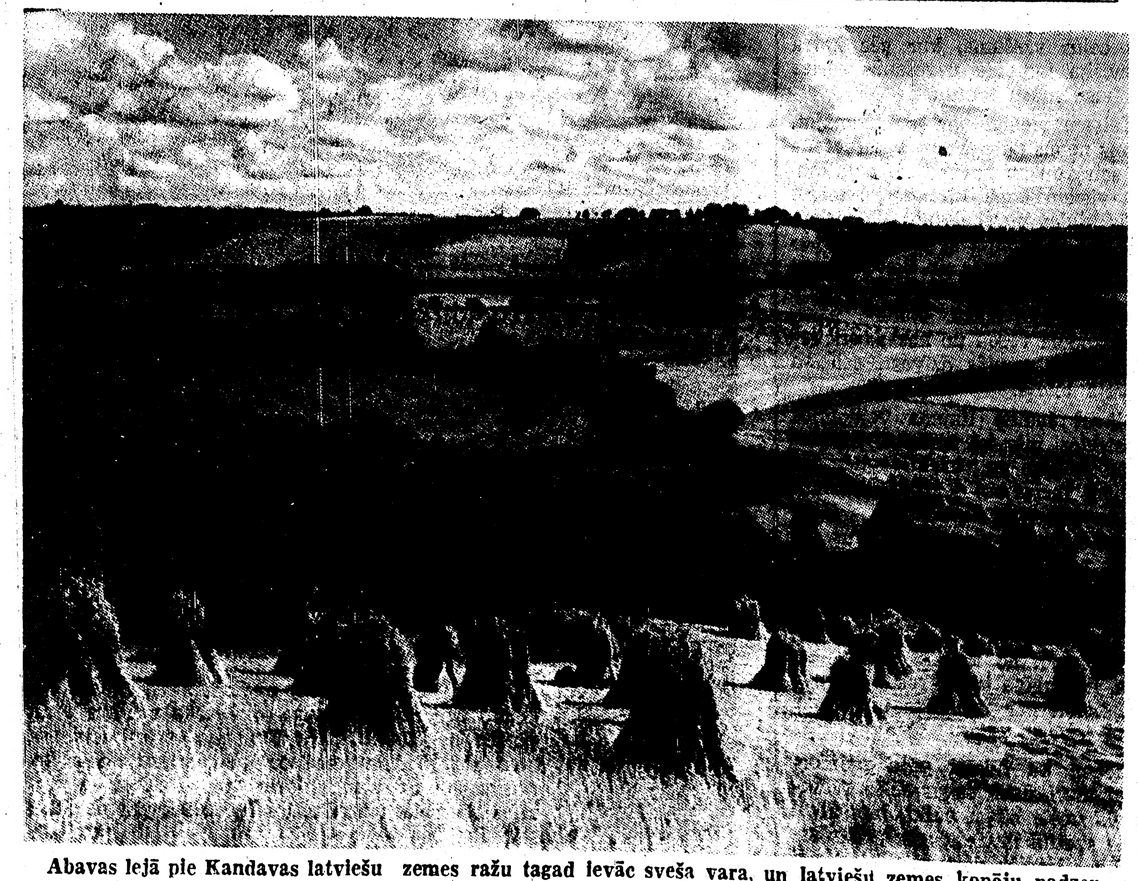

Abavas lejā pie Kandavas latviešu zemes ražu tagad ievāc sveša vara, un latviešu zemes kopēju padzen mocekļa gaitās. Vai latvietis izturēs šai nevienādajā cīņā? — Taisni priekš 120 gadiem — 1819. gadā, Kandavu un tās apkārtni piemeklēja briesmīgs mēris, no 600 Kandavas iedzīvotājiem atstādams dzīvus tikai 2. Simts gadus vēlāk Kurzeme cīnījās pret sarkano mēri tāpat kā tagad. Cīnījās un uzvarēja. Jo šī zeme ir mūsu, šis pilsētas mūsu. Un kas grib uzvarēt, tam jācīnas!

Nākamajā turpinājumā lasiet:

NO KRETUĻA LODĒM KRĪT TRĪS POLICISTI

TĒVZEMEI UN BRĪVĪBAI

DZIRDI, PASAULE!

VILIS LESIŅS

Dzirdi, Pasaule! — še runā cilvēks, — kāds no tūkstošiem līdzīgu, kas izbēguši Staļina saules krematizējošiem stariem, lai Dieva taisnības un cilvēcības vārdā liecinātu, ka miljoni citu iet bojā.

Kaut esmu tikai puteklis uz Tavas delnas, un mana tēvzeme nav lielāka par pogu pie Tava godības ģērba, es tomēr izmantoju brīva cilvēka tiesības un apsūdzēdams saucu: **Tu esi aizmirsusi Latviju viņas lielākajā nelaimē! Tu esi pametusi briesmās latviešu tautu, kas nu jau desmito gadu top dzīta sātaniskas iznīcināšanas ceļā tāpat kā Lietuvas un Igaunijas ļaudis!**

Es zinu, — Tu esi galanta un proti būt laipna arī pret putekļiem, un, līdzjūtīgi nopūsdamās, atkārtosi jau daudzkārt dzirdēto mierinājumu: „Paciešieties! — jūs neesat aizmirsti, nedz pamesti savos pārbaudījumos; dievišķais uzveiks daimonisko, reiz viss taps izlīdzināts."

Tie ir skaisti vārdi un skan tikpat jauki kā kādreiz Rīgas pils audienču zālē skanēja Tavu sūtņu cieņas un simpatiju apliecinājumi ziedošajai Latvijas valstij. Bet šodien jauku vārdu vien nepietiek: tie nespēj apklusināt latviešu tautas vaimanas un palīgā saucienus, tie nejaudā atvairīt mocekļu lūgšanas un lāstus, kas krīt Tavā sirdsapziņā kā atskabargainas bultas.

Mēs zinām: Dievs neļauj kokiem ieaugt debesīs, un sarkaniem jau nu pavisam nē; mēs zinām arī, ka kalns, kas lūko aprakt citus, beidzot saplok pats. Bet ja tie, kas šaipus dzelzs aizkara, var mierīgi gaidīt, kamēr tas notiek, tad **latviešu tauta gaidīt vairs nespēj; nevajag ne otru desmit gadu, lai viņas vairs nebūtu:** sarkanā koka saknes būs izsūkušas viņas dzīvības sulu, brūkšais milzenis būs paguvis aprakt mazo uzkalnu, un veltīgi Tu meklēsi savu iztrūkušo pogu, — tā būs pazudusi līdz pārējām, un Tavs vaļā atrautais ģērbs vairs nesargās Tevi no skaudrajiem austrumu vējiem . . .

Tālu tas vairs nav. Jau tagad Rīgā un citās Latvijas pilsētās redz vairāk krievu un citu padomju tautību cilvēku nekā mūsējo, un arī no saviem iekoptajiem laukiem un tēva mājām padzīto latviešu zemnieku vietā tur importēti padomju kolhozu vergi. Vai Apvienoto nāciju organizācija zina, ka miljons latviešu šodien vairs neelpo savas zemes gaisu? Vai Starptautiskais Sarkanais Krusts var pateikt, kas noticis ar viņiem?

Nē, Pasaule! — šie Tavi organi, šie universālie institūti to nezina un nevar pasacīt — viņi neredz manu tautu un nestāv tai klāt mūsu melnajās dienās. Tādēļ klausies un dzirdi, raugi saprast un izjust to, ko zina un pārdzīvo niecīgais radījums, kas še, uz Tavas varenās delnas, izmisīs brēc:

Palīdzi! Glāb! Manas tautas ciešanu mērs ir pilns un plūst jau pāri malām!

Desmitiem tūkstoši mūsu brāļu un māsu—vissadistiskākajos veidos nomocīti un sakropļoti — norakti turpat Latvijā ar zemi nolīdzinātos masu kapos. Šādus kapus mēs atrakām jau 1941. gadā, un mums ir dokumentāri pierādījumi — kas un kā to darījuši. Bet Tev, Pasaule, pat ar lielinkvizītora Višinska palīdzību neizdotos sameklēt ne mazākās vainas, kuras dēļ kaut vienam no šiem nelaimīgajiem bijis jāmirst tik drausmīgā nāvē. Kremļa viri pat karātavu priekšā neatzīsies, ka tā bijusi zvēriska un starptautiskiem tikumiem sveša atriebība par to, ka senās brīvības alkstošā latviešu tauta jau pirmajā lielinieku ekspansijā uz rietumiem (1919.—1920. gados) noteikti bija stājusies tai pretī un blakus igauņu un somu, lietuvju un poļu karavīriem padzinusi padomju karaspēku no savām, toreiz tikko atjaunotajām valstīm. Lūk, tādēļ vien bija jāaiziet mocekļu nāvē šiem krietnajiem latviešu patriotiem, kas palika uzticīgi savai valstij un karogam arī tad, kad pēc 22 brīvības un patstāvības gadiem sarkanarmijas tanku un kājnieku masas okupēja viltīgi ielenkto Latviju, lai — kā Maskava deklarēja — „nodrošinātu draudzības un savstarpējās palīdzības līguma sekmīgu pildīšanu" . . .

Bet šie masu kapi tālu vēl neizsmej lielinieku „draudzīgo palīdzību", kas sākās ar tādiem, Tev, Pasaule, labi pazīstamiem „sīkumiem", kā valsts suverenitātes sagraušanu, tautas uzkrāto vērtību izlaupīšanu un visu cilvēka tiesību atņemšanu latviešiem, nododot tos iebrucēju patvaļai. Vispasaules revolūcijas kurinātāji necieš neviena, kas mīl savu tēvzemi un tautu, bez žēlastības iznīdējot visus, kas negrib zemoties Kremļa varmāku priekšā un labprātīgi mesties komūnisma melu un viltus dogmatikas tīklos. Visu zemju proletārizēšanas tikotājiem neder kultūrālas un reliģiskas, augstā civilizācijā, labklājībā un nacionālajā apziņā ieaugušu individu tautas, — tiem vajag degradēta tautību mistrojuma, līdz zemcilvēkam nonivelētas masas, kas pati nedomā, nespriež un nelemj, bet truli seko Maskavas rīkojumiem un pavēlēm.

Latvijas ļaudis nekad nav bijuši masu cilvēka tips, un pat brutāla vara tos nepārvērtīs par padomju robotiem. Sarkanie despoti to zina, un tādēļ Staļins ar MVD pātagu trenc šo veco Eiropas tautu Golgātas ceļā. Jau pirmajā lielinieku okupācijas gadā uz Sibiriju deportēti tuvpat 35.000 latviešu, ar mūsu valsts prezidentu un ministriem sākot līdz lauku un pilsētu strādnieku tūkstošiem. Šo aizvesto vidū bija nevien nevarīgi sirmgalvji, bet arī ap 5000 zīdaiņu, bērnu un pusaudžu. Un tas bija tikai sākums, jo pēc vācu karaspēka iebrukuma atrastie dokumenti liecina, ka jau toreiz bijusi izplānota 800.000 latviešu deportācija. Tagad, otrās lielinieku okupācijas gados, šis velnišķīgais plāns veikts ar uzviju, un **puse latviešu tautas aizvesta un izšķaidīta milzīgajā Ziemeļāzijas plašumā no Urāliem līdz Klusā okeana salām.** Līdzīgs liktenis šagaida arī Latvijā vēl palikušos tautiešus, jo deportācijas joprojām turpinājas, lai aizvesto latviešu vietā mūsu zemi piepildītu sarkanajās dzirnavās izmaltā padomju vergu masa . . .

Es zinu, Pasaule, — Tu atkal mierināsi mūs ar skaisto solījumu, ka Rietumu demokratijas ideāli reiz tomēr triumfēs pār austrumu tirannijas drupām, un visas apspiestās tautas atgūs zaudēto brīvību, suverēnitāti un tiesības. Bet mēs baidāmies, Pasaule, — nopietni un pamatoti bīstāmies, ka Tavas uzvaras fanfāru mars būs arī Rekviēms mūsu tautai: **Latvijā latviešu vairs nebūs, un arī Sibirijā Tu atradīsi pārāk maz, lai mēs vairs varētu runāt par tautu.**

Tev jāzina un jāsaprot, ka šodienas Sibirija sen vairs nav tā, kas bija šī gadsimta sākumā, kad „Lena Goldfield" tur raka zeltu, kamēr citas amerikāņu sabiedrības ieguva kažokzvēru ādas un citādus labumus. Padomju Sibirija nemaz vairs neatgādina savu cara impērijas laiku māsu, kad izsūtīšanai notiesātie ceļoja uz turieni pasažieru vilcienos un pasta trijjūgos, un politiskie trimdinieki tur dzīvoja starp brīvajiem sibiriešiem cilvēcīgu un diezgan neierobežotu dzīvi. Pat komūnisma ideologs Ļeņins toreizējā Sibirijas trimdā jutās kā mājās, omulīgi rakstīdams savas šķiru cīņas receptes, pēc kurām lielinieki vēlāk sagrāva Krievijas impēriju un tagad rūinējuši arī daudzas citas valstis no Čechoslovakijas līdz Ķīnai.

Šis darbs godalgots Bad Nauheimā novietotās sardžu vienības sacensībā, piešķirot balvu DM 500.—.

Un tādēļ arī Sibirijas vārds nu guvis citu jēgu: **šodien tas ir krusts, pie kura top sista latviešu tauta blakus Lietuvas un Igaunijas māsām.** Paklausies, Pasaule, kā tas notiek:

Naktī — vienalga, vasara vai ziema — pie pilsētu namiem un lauku mājām piebrauc smagie auto, un bruņoti MVD viri izrauj no gultām deportēšanai nolemtos cilvēkus — kā vieninīekus, tā ģimenes. Pusstundas laikā tiem jāapģērbjas un jāsagatavojas tālajam mocekļu ceļam; līdzi var ņemt tikai rokassomu . . . Drebošus sirmgalvjus un drūmus vīrus, šņukstošas sievas un raudošus bērnus šauteņu laidēm sadzen mašīnās — kas pretojas, top nogalinātas uz vietas, — un tā tos nakts tumsā aizrauj uz preču stacijās vai klusās piestātnēs sagatavotiem Sibirijas ešeloniem — desmitiem un pat simts tūkstošiem cilvēku vienā pašā naktī . . .

Šo cietēju vārdā lūdzu Jūs, mister Braun no Ņujorkas, saprast, ko nozīmē šie Sibirijas ešeloni! Lūdzu Jūs iedomāties — kā tas ir, kad noslēgtos lopu vagonos, kuriem aiznaglots pat augsto un šauro lodziņu pāris, iesprostoti līdz 80 cilvēku katrā, kaut vietas tur tikai 8 zirgiem! Un nevien telpa ir tā, kuras šiem nelaimīgajiem trūkst: tur trūkst arī gaisa un gaismas, tur nav ne solu, nedz atejas. Un tā viņiem jāsmok un, nespēkā sabrukušiem, jākratās nedēļām ilgi, un nav šai tālajā ceļā neviena, kas izsalkušajiem pasniegtu maizi un izslāpušos veldzētu ar lāsi ūdens: šiem stingri apsargātajiem ešeloniem stacijās nedrīkst tuvoties — tas maksātu dzīvību pat Mūsu Kungam Jēzum Kristum, ja, vēlreiz zemē nācis, Viņš raudzītu remdināt šo cietēju mokas. Un labi, ja reizi 48 stundās pa vaļā atrauto durvju spraugu tiem iesviež trauku tik nelāgas virās, ka Jūsu suns, mister Braun, bēgtu no tās . . . Tādēļ nav jābrīnas, ka, Sibirijas ešeloniem galā nonākot, daļa vājāko pasažieru jau mirusi, citi zaudējuši prātu, bet pārējie spēj pavilkt kājas tikai mašīnpistoļu draudu mudināti. Pat tad vēl sava tiesa paliek ceļmalā ar ložu caururbtiem pakaušiem . . .

Un arī tas vēl nav viss! Deportēto šķirošanas nometnēs viriem jāatstāj sievas, un bērnus atrauj vecākiem, lai tālāk ietu katrs savu ceļu. Tak arī še tie neiet uz dzīvību un dzīvi, — tos gaida pazušana savai tautai, viņi iet uz smagu verdzību un mokpilnu galu, jo **Sibirija ir nepiepildāms kaps, kas jau aprijis desmitiem miljonu komūnismam nederīgo individu, un gatavs aprīt arī šos, līdz ar vēl miljoniem citu . . .**

Lūdzu arī Jūs, mister Smiss no Londonas, uz brīdi iejusties šo mocekļu traģiskajās lomās. Lūdzu Jūs garā pārdzīvot, ka esat aizdzīts uz Kolimas zelta raktuvēm, kur līdzi citu deportēto tūkstošiem Jūs spiež strādāt bez atlīdzības 16 stundas diennaktī, lai ar šo pašu primitīvos apstākļos un vergu darbā iegūto zeltu Maskava torpedētu Lielbritānijas imperijas saimniecību!

Un tāpat lūdzu arī Jūs, mister Kinlij, savā prātā un izjūtās pieņemt, ka no Otavas uz čukču zemi aizrauts, Jūs vergojat blakus citiem savai zemei atrautiem, lai aiz polārā loka būvētu pazemes angarus un lidlaukus, no kuriem padomju aviācija varētu uzbrukt Alaskai, Kanadai un Ziemeļamerikai! **Šis darbs jums liktu atcerēties tos laikus senvēstures studijās, kad Ēģiptes faraoni cēla savas piramīdas . . .**

Un piedodiet, mani kristīgie brāļi, — arī atlikušās 8 diennakts stundas ir baigas: 2 no tām paiet pazemojošās pārbaudēs un ceļā uz nometni vai darbu, kamēr atlikušās 6 jūs pavadat nekurinātā, netīrā un smirdošā barakā uz kailas trīsstāvu lāvas, kas arī platumā uzņem vairākus gulētājus. Nepilni divi kvadrātmetri uz šīs lāvas ir jūsu ēdamistaba un guļamistaba; citas istabas še liekas, jo nav jums vairs ne kamīna, ne bibliotēkas, nedz viesu, — še jūs esat faraona Staļina verga, un jums nav pat šķipsnas sliktās krievu machorkas, ko smēķēt. Un tā kā vēlajās vakariņās jums ielieta tikai šķidra zivju vira, ko esat izdzēruši vienā minūtē, jūs pārveršat savu ēdamistabu par guļamo . . . Jūs, protams, guļat neizģērbušies, jo tās pašas netīrās skrandas, kurās nomiruši jūsu nezināmie priekšgājēji, ir nevien jūsu darba drānas, bet arī naktsveļa, palagi un segas. Un sākumā, kamēr jūsu nervi vēl nav galīgi sabeigti, jūs guļat tik smagā miegā, ka nejūtat vairs pat insektu rosību, kas neganti apstrādā jūsu mēnešiem nemazgāto miesu, jo še taču nav ne vannas istabas, ne ūdens, nedz ziepju, un jūsu Anglijas un Kanadas draugi pārbītos, jūs ieraudzīdami, un nepazītu vairs. Bet še jūs neredz neviens, kas spētu jums palīdzēt, un tādēļ jūs netraucēti guļat starp tūkstošiem līdzīgu aizmirsto, no kuriem ik rītus desmiti vairs nepamostas . . .

Bet jau pēc dažām nedēļām jūsu miegs kļūst caurs un murgains, un nu nevien garajā darba cēlienā, bet arī īsajās atpūtas stundās jūs sakostiem zobiem un drebēdams domājat par savējiem, kas deportēti reizē ar jums. **Ir taču drausmīgi apzināties, ka jūsu sieva vergo Urālu kombināta akmeņogļu raktuvēs, kur šachtās viņu izvaro darbu uraugi, bet barakās to pašu dara viņas sargi! Un vai nav jānosirmo, domājot par to, ka šim moceklēm atraujie bērni** — Jūsu mazais Redžinalds, mister Smiss, un Jūsu jaukā Dēzija, mister Kinlij — **nodoti zemcilvēku audzināšanā kādā komūnistu bērnu nometnē!** Varbūt viņi no turienes izbēgs un, zemapziņas dziti, klīdīs uz rietumiem, taču tie, kas pēc gadiem pārnāks, vairs nebūs jūsu Redžinalds ar Dēziju, bet gan savu valodu, tikumus un pat vārdus aizmirsuši, nožēlojami padomzemes klaidoņi — kā tas jau noticis ar deportētā Igaunijas valsts prezidenta mazdēlu un citiem kādreiz mīļiem un jaukiem baltiešu bērniem . . . Vienīgais baigais mierinājums ir tas, ka jūs šo savu bērnu pārnākšanu vairs nepiedzīvosit: jūs būsit sen jau aizgājuši bojā, bet jūsu laulātās draudzenes nobendētas jau pirms jums . . .

Sibirijā tas norit strauji: visstiprākais vīrs parasti neiztur ilgāk par divi gadiem. Viņš sadēd gindenī, tam izsāp zobi un aptumšojas redze, un ja vien viņš neķļūst vājprātīgs vai neizdara pašnāvību, tad viņu nobeidz tīfs, tuberkuloze, dizentērija vai tūska, kas ar lielām sekmēm palīdz Maskavai paveikt to nežēligo un savos apmēros un drausmīgumā šausminošo noziegumu, ko nepagūst MVD moku kambari un masu slepkavu pistoles, šautenes un ložmetēji . . . Jo Sibirijas vergu nometnēs nav slimnīcu, ne ārstu, ne medikamentu.

Piedodiet, brīvās Londonas, Otavas un Ņujorkas draugi, ka aizvedu jūs tik baigā ekskursijā; bet to darīt ir mans kristīga cilvēka pienākums. Tas ir pienākums pret varmācīgā nāvē mirušo legioniem, kuriem nav pat cilvēcīgu kapu; tas ir pienākums pret vēl dzīvajo pulkiem, kas jau tuvojas savai iznīcībai; tas ir pienākums pret jums, Amerikas, Anglijas un Kanadas pilsoņi, kas ģeografisku, politisku vai citādu iemeslu dēļ neesat varējuši personīgi iedziļināties šai visu laiku lielākajā drāmā. Un ja šie vārdi jums neizgaisīs no prāta tūdaļ, pēc izlasīšanas — tā būs zīme, ka esat sapratuši savu mazāko brāļu ciešanas un reizē sajutuši, ka arī jums ir kāds pienākums pret šiem nelaimīgajiem mocekļiem.

Un jo kāds dižāks savā cilvēcībā, gudrībā un spēkā, jo lielāks ir viņa pienākums. Tas jāsaprot arī Tev, dižā, gaišā un varenā Pasaule. Maskava ir cirtusi negantu pliķi Tavā cildenajā vaigā, ko Tu nevari aizsegt ne ar Atlantijas chartu, nedz Cilvēka tiesību deklarāciju, nemaz vairs nerunājot par asaru un asiņu jūrā noslīkušo Hāgas konvenciju. **Tas ir apkaunojošs izaicinājums un briesmīgs drauds visām Tavām vēl brīvajām valstīm, nāciļām un tautām, un Tev ir pats pēdējais laiks celties no sava goda krēsla, lai palmu zara vietā tvertu šķēpu un paceltu to taisnai un atklātai cīņai par tiem, kas vēl glābjami.** Dievs un cilvēce Tevi svētīdami svētīs šai cīņai, jo tā — un vienīgi tā — atdos brīvību un dzīvību nevien mazajām Baltijas tautām, bet arī citu komūnisma apspiesto un verdzinato tautu patriotiem, kuru skaits sniedzas simtiem miljonos, un kas Kristus un XX gadsimta mocekļu vārdā kārsti lūdz un nepacietīgi gaida savas atbrīvošanas stundu.

Šie miljoni ir Tavu cīnītāju avangards un Tavas krūšu bruņas. Celies un ej ar tiem, kamēr vēl nav par vēlu!

Arturs Kaugars

LATVIJAI

Nu tavas zvaigznes aptumst asinīs,
Un tavi bērni pulkiem aiziet vejos,
Vai aizklīst svešos, tālos, grūtos
ceļos,
Un gaismas nav vairs tavās debesīs.

Nav mutei spēka teikt vairs —
pacieties!
Kad puse tautas izdzīta vai kauta,
Kad latvju kokam dzīvā sākne
rauta,
Kad akla pasaule un nedzird Dievs.

Šķiet nolikts man, lai es no tāles
redzu,
Ka mana tauta kapu kalnā grimst.
Nav vārdu vairs, es rokām acis
sedzu.

Bet dvēsele, ticētāja, nenorimst,
Es cerību šī laika pakšī dedzu:
Reiz cīņu veiks — kaut tie, kas
tagad dzimst!

Pēdējais novembris Kurzemē

1944. gada kauju un veju mēneša dienas grāmata

PĒC SAGLABĀTIEM KURZEMES MATERIĀLIEM SAKĀRTOJIS A. STRAUTMANIS

5. novembrī

Tukuma slavenākais podnieks piesit ar pirkstu brūnam māla traukam pazemes noliktavā: skan! Dzidri skan,— kā zvans, kā tāla saucēja atbalss. Un nu, liekas, sāk skanēt līdzi visi veidojumi, kas baltās ugunīs deguši un izkarsuši — zaļās krūzes, dievnama svečturi, dzeltenie podi, blodas, krucifiksi. Skan! No viena pirksta piesitiena. Arī tu, brāli un māsa, Dieva kareivji pa labi un kreisi, esiet kā izdedzināti māli. Lai gaišajai ticības skanai skanam līdzi visi vārgie un neticīgie — līdz celšanās stundai.

Ejot no pusdzīvās Tukuma pilsētas uz grāvju valstību, mūs skaudri sadzēlusi jauna kara vēsts: sācies boļševiku lieluzbrukums Liepājas un Auces virzienā. Šī ziņa apņem mūsu prātus, un mums vairs nav citu domu. Te aiz Tukuma šobrīd nedreb ne mētra, tik augšā koku galotnes cīkstās ar ziemeļu viesuļiem un tur — jā, kā ir pie Liepājas? Tur brīvs vēl Baltijas jūras krasts, tur staigā brīvi ļaudis. Šodien ierakumos mēs domājam par Liepāju, par visu šo jūras krastu un ļaužu pulkiem. Vai tas būtu tikai tāpēc, ka te nedreb ne mētra?

Acīm gaŗām aizslīd kā sapnis, kā murgs. Vēl pirms nedaudzām dienām tā bija neizmērojami rūgta likteņa īstenība: Rīgas pusē dunot un liesmojot, nepārredzama bēgļu karavāna kā notiesāta vilkās gaŗām jūras malai, plānās viļņu atplūdas sitās ap nogurušo zirgu kājām. Govju maušana, klaigas, bērnu raudas, balsis un atbalsis saplūda kopā ar jūras šalkoņu. Bija tā, it kā kāds nepārvarāms spēks reizē dzītu projām un reizē tikpat cieši turētu — paliec! Projām! Un tā, elsas apspiezdama, aizgāja daļa latviešu tautas gar jūras malu. Vēl šodien to redzu — skumju gājienu veļu miglā. Vējš jau aizvilcis pēdas, baigi šalc kāpu priedes, rit te jau var sākties kauja. Tik kāpu priedes spītā veras apvāršņos:

„Tu vari mūs šķelt, tu vari mūs laužt. Mēs tāles sniegsim, kur saule aust!"

A. Sp.

8. novembrī

Kanonāde noklususi. Atkal smidzina sīks lietus, un Kurzemes lauku ļaudis frontes aizmugurē atviegloti uzelpo. „Ak, tad pietika gan šoreiz," viņi saka, un atkal iziet savos laukos, kur pagājušās dienās viena otra nomaldījusies boļševiku smagā granāta izrāvusi dziļus robus.

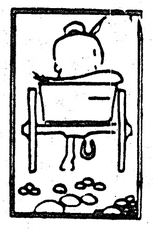

Uzbrukums pie Priekules oktobŗa beidzamās dienās mūs nepārsteidza. To gaidīja un par to runāja visi. Vēl kā šodien atceros — spoža, bet vēsa rudens saule tajā rītā pēc lietus perioda.. „Šodien būs nemieriga diena," saka viri un veras skaidrajās debesis. Agrā rītā uz Priekules ceļa vēl noklaudz zirgu pakavi — tur aizbrauc pēdējie piefrontē dzīvojošie saimnieki. Tas arī ir beidzamais laiks. Iegaudojas gaiss, un plašā joslā zemi sāk ārdīt boļševiku granātas. Ienaidniekam liels vēriens šoreiz — no strēlnieku grāvjiem līdz divizijas štābam un pāri tam izšķērdīgi velas viņa artilerijas uguns. Šķiet, tā turpināsies mūžīgi, laiks pēkšņi sācis iet tik lēnām. Dunona gaisā — viļņiem uzbrūk boļševiku kaujas lidotāji.

Kad mazajā pilsētiņā no viesuļuguns, šķiet, vairs nav palikusi neskarta gandrīz neviena māja, kad mūsu ierakumi tās priekšā ienaidniekam liekas pietiekami ārdīti, nāk viņa kājnieki. Nāk un krīt, krīt un

(Turpinājums 6. lpp.).

Šajā turpinājumā lasiet:
ZEMGAĻA LODĒM KRĪT
TRĪS POLICISTI

Pēdējais novembris Kurzemē

(Turpinājums no 5. lpp.)

nāk atkal no jauna. Bet arī aizstāvju rindas kļuvušas retākas, viņi dažus desmit metrus atiet. Daži tanki izlaužas cauri mūsu līnijām, ielaužas pilsētiņā — tos sašauj. Un tad atkal un atkal tas pats — līdz melnai novembra tumsai, nākamā dienā, pēcnākamā, veselu nedēļu. Poziciju priekšā guļ sašauto un izdegušo padomju tanku kalni.

Bet šodien te ir klusums. Rasina lietutiņš. Kauja jau dun kaut kur citā pamalē. V. Ģērmanis

12. novembrī

Ir latviešiem teiciens par īso segu, ar kuru nekad pilnīgi nav iespējams apsegties — ja velk to uz vienu malu, tad otra paliek kaila. Šī gleznā nāk prātā, skatot bolševiku uzbrukumus visu šo vasaru un īpaši tagad — Kurzemes frontē. Vēl nesen milzu paisuma viļņi vēlās pret mūsu 19. divīzijas iecirkni, vēlās un sabruka. Te nebija ko meklēt un atrast. Te pretim glūnēja tikai nāve un iznīcība tiem sarkanajiem pulkiem, kam vēl un vēl slāpa mūsu zemes un ļaužu. Sega bija jāpavelk uz citu pusi, jāmēģina kur citur. Bet vai citur būs labāk?

Šai bēguma zīmē pēc paisuma dzīvo arī mazā piefrontes pilsētiņa lielā Tīreļpurva malā. Jau vairākkārt tai pāri ir soļojuši gan viena, gan otra armija. Apaļiem akmeņiem bruģētās ielas ir klusas un izmirušas, un karavīra soļi skan baigi skaļi. Šķiet, kāds liels miers te tiek traucēts, miers, kas šiem akmeņiem pienākas pēc tik daudz trokšņa un satraukuma. Bet rudens vakaram nolaižoties pār sarkanajiem kārniņu jumtiem, atdzīvojas arī pilsētiņas ielas un nami. Lāpstām bruņojušies uz komandantūras pusi nāk jauni un atkal jauni ļaužu pulciņi: te ir jaunekļi, kuru gadus nav skārusas karavīru gaitas, veci pilsētiņas amatnieki un rokpelņi, un pat jaunas meitas, kuru smiekli un skaļās valodas nemaz negrib saderēties ar šīs pusmirušās pilsētiņas mūriem. Pagalmā kūp lauku virtuves lielais katls; un karstā vira tik tīkami atdzīvina poziciju un bunkuru racēju dienā izsalušos locekļus.

Jā, ienaidnieka spiediens, karaspēka daļām atkāpjoties no Rīgas un Jūrmalas, šeit ir apturēts. Garas dienas un naktis ir bijis jānodrošina daudzo vienību atiešanas kustība pa šo vienīgo satiksmes ceļu, kas liecas caur spraugu, kurai vienā pusē ir jūra un otrā nepārejamais Tīrelis. Uzdevums ir sekmīgi veikts, ir saglabāti visi spēki, kas būs tik vajadzīgi Kurzemes aizstāvēšanai.

Starpā ir palicis ezers, un no augstā krasta tagad pretim glūn ienaidnieka posteņi. Laiku pa laikam pār galvu pārlido kāda sīcoša granāta un plīst aizmugurē. Tai atbild mūsu artilerija. Bet tumšajās naktīs ezera ūdeņi atspoguļo ugunsgrēku blāzmas, kas ceļas no mūsu zemes, kas vairs nav mūsu rokās. Kas zina, kādus sārtus tur sariko mūsu dzimtenes tikotāji?

A. Sp.

14. novembrī

Grāvji runā. Novembra lietavas un krēsla gulstas pāri ierakumiem. Dārdi apklusuši — šāviņu aizdedzināts siena šķūnis lēni gruzd. Naivā stulbumā bolševiki sāk savus kārtējos propagandas raidījumus — aizrīdamies iegārdzas skaļrunis — viņi piesakās. Šovakar runā meitene no Dobeles — protams, skaņu platē. Atkal tie paši vārdi, tie paši meli par dzīvi padomju dzimtenē, par gavilēm Dobelē, viss sātaniskas viltības cauraust. Jā, kam tas adresēts?

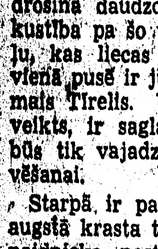

Krīt migla, kā šķēps izlaužas rieta stars. Dobeles meitene vēl runā, sauc savu brāli otrā pusē. Nabaga izmocītā, — veļņs stāv aiz tavas muguras un tu drebi, sakī visu, ko pavēl. Nē, varbūt tu jau sen esi vēļu valstī.

Cita diena, agrs rīts. Mīnu vietā bolševiki atsūta dziesmas: „Kur tu teci, gailīti manu?" un „Tik pie Gaujas". Un atkal izmocītā balss, sieva sauc leģionāru Pēteri mājās, runā arī mazais Andrītis: „Nāc, tēti!"

Sātans kārdina ar nāves elpu. Vai kāds ies? — Mēs uzkurinām savu lielgabalu uguni — un pietiek, tādai jābūt mūsu atbildei.

Andrejs Eglītis

16. novembrī

Uz priekšu steidz municijas rati, šurpu nāk ievainoto transporti.

Kopš vakardienas viss atkal atdzīvojies. Zeme atkal dreb.

Atkal pāri aizdrāž bolševiku lidmašīna, klāja ieročiem dārdot. — „Vācaties ārā! Jums deg!" sauc ieskrējis virs. „Nolādēts Ivans", atmet virsleitnants, ātri ķerdams savas mantas. Jā, Ivanam ar aizdedzinošo municiju šoreiz izdevies trāpīt tieši mājas jumtā.

Viri steidz raut ārā municiju. Viņi skrien bez elpas. Iekšpusē jau laužas dūmi.

„Mūsu klavieres..." atceras virsleitnants, kad gandrīz viss nepieciešamais jau izvākts. Bet tai pašā mirklī aiz dūmiem pavīd grupa viru, kas pašreiz nes ārā smago instrumentu. Virsleitnants smaida. Bravo!

Turpat ceļmalā, kur pašreiz garām brauc pāris smago mašīnu un vezumnieku rinda, viri atstājuši klavieres, kamēr ziņnesis sameklējis krēslu.

Virsleitnants spēlē... Uz pleciem uzmests karavīra mētelis, galvā naga cepure. Pār klavierēm atkal un atkal veļas dūmu mutuļi.

Šopēna noktirne... Tie ir noktines akordi... Sprakšķ liesmas, skan cauri kanonāde un atkal pāri aizdrāž bolševiku iznīcinātājs. Bet virsleitnants atmetis galvu smaida, un pirksti tver noktirnes akordus.

Vezumnieks, garām braukdams, apmulsis apstājas un brauc atkal tālāk. Bet Noktirne liesmās skan tālāk. Bet noktirne liesmās skan tākanonādes vidū — mūzika! Mazs, spilgts dzīvības stars nāves pavēnī.

J. B.

17. novembrī

„Pirms 25 gadiem, kad kurzemnieki devās bēgļu gaitās pāri Daugavai, daži ventspilnieki atbēga mūsu pusē pie Valkas. Tagad mēs esam cēlušies kājās un pāri Daugavai braukuši uz Kurzemi. Un cik dīvaini, mēs esam nokļuvuši Ventspilī, kaimiņos pie tiem, kas kādreiz bija mūsu pusē." Tā stāstīja kāds lizumietis, kas cauri Rīgai soli pa solim nomērījis ceļu līdz vecajai Kurzemes ostas pilsētai — Ventspilij.

Jā, dīvaini likteņi. Gadu simteņa ceturksnis ir kā viena diena, kad Liktenlēmējs runā uz savām tautām. Vakar jūs, šodien mēs, un rīdzi — ļaudīm nokrīt kā zvīņas no acīm, viņi sāk aptvert, ka tautas vienības un saderības gars ir kautkas vairāk nekā miera un labklājības laika saprašanās. Viņi sāk saprast, ka nav nekādas novadu atšķirības, ka ūdens straumes un apgabalu robežstabi nevar atšķirt vienas tautas locekļus.

No Mallenas puses atbraukušie vidzemnieki, kas runā plati un mīksti, it labi saprot ventiņus, kuriem patīk stiept vārdus un daudz lietot lauzto akcentu. Tie visi ir latvieši, lai no kādas Latvijas malas, un kopīgā sirds doma runā skaidrāk par visiem dialektiem, tā runā par savas tēvzemes likteni.

Arnolds Rasa

Amerikāņi klausās Apspiestās balss koncertus

Latvijas 105. numurā ziņojām par latviešu dubultkvarteta Tēvija pirmo koncertu Savienotajās valstīs, kas noticis 16. oktobrī Bostonas luterāņu draudzes baznīcā. Koncerts guvis ievērību amerikāņu sabiedrībā, izpelnoties daudzas atzinīgas atsauksmes. Dubultkvartets jau saņēmis vairākus koncertu piedāvājumus tiklab Bostonā, kā arī citās ASV pilsētās un centros. Šai ziņā ievērojami nopelni ir mācītājam Osv. Blūmītim, kas apgādājis piemērotu informātīvo materiālu par šo mūsu ievērojamo vokālo mākslinieku vienību un, netaupīdams laiku un līdzekļus, rosīgi iepazīstina amerikāņu sabiedriskos, kultūras un mākslas darbiniekus ar Tēvijas agrākajām gaitām un sasniegumiem, uzsverot, ka dubultkvarteta dalībnieki nāk no zemes aiz dzelzs aizkara, un viņu priekšnesums līdz ar to pauž arī protestu pret savas dzimtenes verdzinātājiem. Šī pati doma pasvītrota dubultkvarteta jaunajā nosaukumā, ar kādu tas kļuvis pazīstams amerikāņu klausītājiem: The Voice of the Oppressed — Apspiesto balss.

18. novembrī

Ko meklē, ceļiniek, satrauktu dvašu?
Latviešu tautu, Latviju pašu.
Par agru tu nāci, par agru taujā —
Vēl kareivji tavi elš liesmainā kaujā.

Tik ticību, ticību nepamet,
Vēl ceļš pa nāves ieleju ved.

Andrejs Eglītis

19. novembrī

Lai slavētas ir Latvijas debesis par pagājušo vasaru un siltajām novembra dienām — gan rudens ūdeņi īsu brīdi skalojuši ceļus un laukus, tomēr debesis arvienu gaišuma pilnas un līdzjūtīgas pletušās pāri nedienu noliektai tautai. Cik siltas, kaut uguņainas blāzmoja vasaras naktis virs bēgļu galvām, un mātes viegli varēja apklusināt mazo dēlu un meitu raudāšanu. Vidzemes un Kurzemes šķūņi bija cietēju valodu pilni, miglaino upju krastos māmuļa iemiga ar griezes dziesmu un zāļu nastu pagalvī. Debess un zeme šajā posta gadā dalās bēdās ar savu mazo un uzticamo tautu — remdenas naktis un saulainas dienas gājušas līdzi bēgļu vezumiem — Dieva noliktais un sūtītais laiks nelaimju stundā, labā vasara, gādīgais rudens.

Andrejs Eglītis

25. novembrī

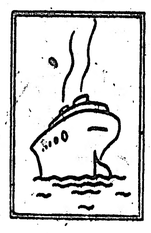

Es šodien nepazīstu savu dvēseli — es neesmu to tādu nekad sastapis, tur savas balsis atstājuši aizejošie un atnākošie kuģi — sārēnas sauciens pāri krastiem; tur bēgļu nopūtas un cerību vārdi, ardievas, sveicieni — tur jūras šalkšana un norimšana. Liepājas laudis, cik to vēl palicis, es īsteni nemanu — pilsētā jaužams tikai tautas liktenis. Gan vēl blāvainā rītā, kad no jūras nāk viegli miglas vāli, zēns pustukšās ielās atkārto senseno liepājnieku rotaļu ar baložiem: mīļais, labais „dūku, dūku" top palaists gaisos, lai atdzītu mājās kādu baltu dūju baru. Un man nāk prātā mana tauta: kur dūdo tas priecas balodis, kuru reiz Visuvarenais laidīs no savas rokas, lai atkal atsauktu mājās mīļos ļaudis, dūdotājus?

Un atkal kauc sirēna, mācas un skaidrojas debesis. Celies, ceļa vīrs, tava bura ir uzvilkta!

Andrejs Eglītis

26. novembrī

Šodien ar degošu rožu sauju tu piemiminēšanā aizej uz Brāļu kapiem, uzkāp pa granīta kāpnēm upuru altārī. Tur Tev atkal reiz būs iedegt piemiņēšanas uguni, mūžīgo sārtu līdz debesīm, lai tavi dēli ar liesmām nokāpj atbrīvotajā zemē, brīvi starp brīvajiem. Pieminiet — varoņi ir mūžos jauni. Andrejs Eglītis

30. novembrī

Pasaules brūk pīšļos, tautas cīnoties elpo kā viens. Neraudi, latviešu māmuļa, pie oglainā mājas sliekšņa. Tev būs glābties ar to, kas tevi tava ceļa un smagajā dvēseles kaujā nesaista pārlieku. Raugies pāri — tici, mūsu ceļa zvaigzne nav bez spožuma. Cik bieži, vērojot tālu ceļu braucēju augstos vezumu kalnus, kur netrūkst pat kupla miršu koka un skapja ar sarkanām koka rozēm, tomēr savā pusē atstāts pats galvenais — ticība un spīts. Bez šiem abiem mēs būsim nepārskatāmas bērinieku virtenes un skumji mūs apzvanīs pamesta ticība. Būsim kā kareivji!

Ja šis zēns un vīrs šodien neticētu posta stundas beigām, stāvēdams kaujas grāvju dūkstīs, salūzdams ar melnu nakti un kļūdams nemanāms ar gaismu, ja viņš neticētu spītā cīnīdamies savas tautas augšāmcelšanās brīdim, kas tad būtu? Mēs mirdami mirtu jau mazu gabalu pagājuši, ne lāga neatskatījušies.

Andrejs Eglītis

Mums ir uz ko atskatīties

LATVIJAS VALSTS NODIBINĀŠANAS UN PROKLAMĒŠANAS FAKTAM IR SAVA PRIEKŠ- UN PĒCVĒSTURE

1905. g. 17. oktobrī (v. st.) Nikolajs II izdeva brīvības manifestu, kurš vēsturē saucas Oktobra manifests. Tanī bija paredzēts ievēlēt un sasaukt pirmo krievu valsts parlamentu, Valsts Domi. Tauta to arī ievēlēja, Dome sanāca Pēterpilī, Taurijas pilī un sāka darboties. Stiprākā pilsoniskā partija bija konstitūcionālie demokrati, ko saisināti sauca par kadetiem. Tiem pievienojās arī Kurzemes guberņas latviešu deputāts Jelgavas advokāts Jānis Čakste. Kad valsts Domē atskanēja spārnots sauciens: izpildu vara lai pakļaujas likumdevējai varai! — cara birokratija sakustējās, uzbrēca, žandarmērija pacēla pātagas un pistoles un cars Nikolajs Domi vienkārši padzina. Kadetu partijas deputāti aizbrauca uz brīvo Somiju — sapulcējās Viborgā (Viipurī) un sastādīja asu protestu pret cara varmācību; to iespieda miljonos eksemplāru un nelegāli izplatīja Krievijas tautās. Tā toreiz bija revolūcionāra pārdrošība, par ko mazākais sods bija izsūtīšana. Šim protestam vēsture piešķīra vārdu — Viborgas uzsaukums. To bija parakstījis arī latvietis Jānis Čakste. Anno 1907.

*

Desmit gadus vēlāk, kad cars jau bija atteicies, pārkrustītajā Petrogradā, tajā pašā Taurijas pilī sanāca ievēlētā Viskrievijas Satversmes sapulce, kurai bija jālemj par nākošo lielās imperijas iekārtu. Satversmes sapulcē bija arī latviešu, igauņu, lietuviešu uc. Krievijas tautu deputāti, proporcionāli iedzīvotāju skaitam. Arī šim parlamentam bija sava pēdējā sēde, kuras laikā Taurijas pili ielenca bruņoti vīri — tagad jau bolševiki, kas oktobra beigās sagrāba varu savās rokās. Šajā durkļu un rokas granātu apdraudētajā sēdē kāds latviešu deputāts, pilnvarots runāt arī igauņu vārdā, teica apmēram tā: „Latviešu tauta protestē pret tādu miroņu mieru, ko pašlaik grib noslēgt Brestļitovskā un kas latviešu zemi pārgriež divās daļās, dienvidu pusi atdodot Vācijai. Latvieši vēlas savu autonomiju..." Tanī pašā vakarā arī šo parlamentu padzina, tikai šoreiz tā bija bolševiku bruņotā vara, kas bija vēl rupjāka, atskanēja arī šāvieni. Drošais runātājs bija latviešu deputāts Jānis Goldmanis. Anno 1917.

*

Autonomija... Vēl 1916/17. gados, kad latviešu strēlnieku slava bija sasniegusi savus kalngalus, šis vārds saistījās ar ideālu, pēc kā tiecās latvju tauta, un par ko lija strēlnieku asinis. Vairāk cerēt toreiz neviens neuzdrošinājās. Kad cars atteicās un brīvības vēsmas kļuva straujākas, latviešu sauciens skanēja: brīvu Latviju brīvā Krievijā!

Latvijas dibināšanas laikā parlamentāro varu un visu tautu reprezentēja Tautas Padome, kas konstruējās Rīgā, Suvorova (vēlāk Kr. Barona) ielā 22, Tiltiņa un Bomja Centrālviesnīcā. Tautas Padomes locekļu skaitu no atsevišķām partijām bija izdevies noteikt gandrīz matēmatiski pareizu, kāds viņš izpaudās vēlāk, Satversmes sapulci un Saeimu vēlējot. Citiem vārdiem: Tautas Padome nebija vēlēts parlaments, bet tautas griba bija reprezentēta pilnīgi, pēc partiju „atslēgas". — Lielākā partija bija sociāldemokrati.

Kad Gustavs Zemgals (nacionāldemokratu partija) 1918. g. 18. novembrī proklamēja neatkarīgu suverēnu Latvijas republiku, sociāldemokratu frakcijas nostāja pret to izpaudās apmēram šādās atziņās: „Šo aktu mēs pieņemam zināšanai. Mēs atzīstam Latvijas republiku par tik, par cik... Mēs sadarbosimies arī ar Krieviju, ja... utt." Tādā konsekvencē sociāldemokrati palika visā Tautas Padomes pilnvaru laikā.

*

Neatkarīga Latvijas republika bija nodibināta, sastādīta arī Pagaidu valdība ar ministru prezidentu Kārli Ulmani. Sociāldemokrati tanī nepiedalījās, kā toreiz arī bija labāk.

Bet jau kādu gadu pirms valsts proklamēšanas nodibinājās un darbojās vairākas nacionālas organizācijas, viena no tām — Latviešu nacionālo karavīru apvienība Valkā, kuŗā pulcējās ideālisti un literāti Aleksandrs Plensners. Jānis Bankavs, Arturs Kroders, Eduards Ramats uc. Arī pēc valsts proklamēšanas viņi idejiski turējās kopā, Plensners gan kā aktīvs karavīrs tūlīt pieteicās jaundibināmā karaspēkā. Par aizsardzības ministru pagaidu valdībā bija aicināts bij. Krievijas valsts domnieks Jānis Zālītis, kurš bija aizkavēts tūlīt ierasties. Tāpēc ar ministru prezidenta parakstu 1918. g. 19. novembrī iznāca pirmā Aizsardzības ministrijas pavēle, kuŗā ir divi šādi punkti: „Par aizsardzības ministrijas pārvaldnieku ieceļu apakšpalkavnieku Robertu Dambīti; par ģenerālštāba nodaļas priekšnieku ieceļu kapteini Aleksandru Plensneru. Uzdodu formēt Latvijas aizsardzības bruņotos spēkus."

Nedaudz vēlāk — laikam 8. decembrī, no Meirānu mežiem ministrijā ieradās kāds plecīgs vīrs pelēkās drēbēs, atklātu seju, stingru stāju, bet nevienam nepazīstams. Viņš nodēvēja sevi par apakšpalkavnieku Oskaru Kalpaku, esot virsnieku Jura ordeņa un arī Jura zobena kavalieris, cara armijā dienējis kopā ar Gopperu. Lai uzņemot Latvijas karaspēkā. Toreizējie apstākļi lika būt ļoti apdomīgiem un uzmanīgiem, jo jaukšanas nolūkā nāca arī avantūristi, bolševiku spiegi un visādi viltnieki. Plensners parunājās ar Kalpaku, aizrādīja, ka vēl nekādu spēku nav un ka tāpēc augstākiem virsniekiem arī amata vēl nav, pateicās, un lika Ramatam arī šo brīvprātīgo reģistrēt. Šī izvēle gan nevienam nekad nav bijusi jānožēlo.

*

Liepājā 1919. gadā Artura Krodera vadībā iznāca stingri nacionālais, toreiz vienīgais laikraksts Latvijas Sargs. Arī Rīgā līdz pat 1920. g. sākumam ar to pietika. Bet tad šo laikrakstu iekāroja un arī pārņēma savā ziņā citas aprindas ar Strautnieku priekšgalā, bet pēc 2 gadiem laikraksts pārtrauca iznākšanu. Tās pašas literātu aprindas dibināti atzina, ka armijai vajadzīgs savs laikraksts, jo nu jau mums bija nacionāls karaspēks. Lieta bija jāņem rokā Plensneram, jo viņš darbojās virspavēlnieka štābā, visi priekšnieki viņam bija tuvāk. Grūti nācās cīnīties pret sirmajiem pulkvežiem, ar lielo cara armijas stāžu un ideoloģiju, kas tādu armijas laikrakstu domāja lieku. Bet Plensnera ideju atbalstīja virspavēlnieks Balodis. Tā nodibinājās armijas laikraksts Latvijas Kareivis, pirmais numurs iznāca 1920. g. martā. Plensneru iecēla par atbildīgo redaktoru, redakcijas kolēģijā vēl bija Aleksandrs Grīns, Alberts Zalts, bet literāro daļu vadīt bija aicināts Viktors Eglītis, mākslas nodaļu vadīja Jūlijs Sprogis.

Šai redakcijā Rīgā, Parka ielā 6, jau no pirmajām dienām sāka kūsāt tas pats literārās, kareiviski nacionālās ideoloģijas darbs un gars, kāds tas bija Latv. Nac. kar. apvienībai 1917. gadā, un turpinājās visu laiku. Plensners jau pirmajā numurā aicināja karavīrus sūtīt manuskriptus, tā radās plašs līdzstrādnieku pulks. No Latgales frontes atsaucās Valdemārs Skaistlauks, Hugo Helmanis, Kārlis Pumpītis, redakcijā pa laikam iegriezās Pēteris Ērmanis pelēkā armijas mētelī, nāca citi no štāba informācijas daļas, arī šo rindu rakstītājs, redakcijas meitām klausoties, bieži norija Viktorā Egliša stingros aizrādījumus. Īpaši, kad redakcijā, kā savās mājās, saradās rakstnieki, viņu vidū arī Romāns Suta, un darba istabā kļuva par karstu, viesi ieslīdēja tukšajā dibens istabā, ievilka kādu kasti, improvizēja galdu, un nu deklamēja E. Virza un K. Ķēkabsons, P. Rozītis stāstīja Kaukaza anekdotus un visi kopā arī papriecājās par retam, jo jaunās Latvijas rūpniekā tad jau mācēja taisīt stipri labu upeņu liķieri (Otlans).

*

Mazliet vēlāk — 1920. g. otrā pusē — radās Latvijas aizsardzības biedrība. Ja Latvijas Kareivi nodibināja tie paši Grīna Dvēseļu putenī pieminētie Aleksandri, kas lielajā karā bija 4. Vidzemes pulka strēlnieki tad Aizsardzības biedrības autori bija 5. Zemgales pulka dēli, un tieši Kristaps Upelnieks, Pēteris Mantinieks, strēlnieku virsnieks — mākslinieks Žanis Smiltnieks, Ošiņš un Jānis Briedis — visi tikko no Vladivostokas apkārt pasaulei pārbraukušie leģendārie Troickas pulka vīri. Kūmās stāvēja vēl štāba kara ierēdņi Mīlbergs-Skuju Frīdis, mazais Smilga un šo rindu autors.

Biedrības mērķis bija — veicināt

(Turpinājums 7. lpp.)

Jaunas dziedones

Spākenbergas I veco ļaužu nometnes izrīkojumu zālē debitēja četri jauni soprāni, kuŗus grūtajos trimdas apstākļos soliste, pianiste un brīvmākslinieces Aina Rubene-Raits savā studijā izglītojusi par nopietnām, vērtīgām solo dziedonēm, ar daiļskanīgām, izkoptām balsīm. Tās ir: Austra Baumane — maigs, gaiša tembra un augstas tessituras koloratūrsoprāns, ko tā spoži aplieciņāja „Burvju flautas" ārijā un „Lakstīgalā". Tad, vairāk vai mazāk liriskas un drāmatiskas dabas vidēju apmēru un simpatisku tembru soprāni: Laima Liepa, Astra Balode, Hermine Grāve. Viņas sniedza kuplu programmu, demonstrēdamas savu mūzikālo gatavību, kā dziedoņu jaunā paaudze, kas var jau nomainīt aizejošos. Pianistes Ritas Šēferes klavieru pavadījumi sekmēja koncerta krietno norisi.

P. Gr.

ZIEDI MĀTEI

...ūžo Latvija, kas paliki pie
...rauta
...ēdām nāpst no ķēpa,
...ēmiņēt, —
...ēdām nelokām visvētākajā
...ātī.
...ēdīs ligšanu ceļ augšup, dziļi
...ņas.

...ēmu mēļēm sauk un sauk
...ēs nepiekustu:
...ēdīsu dzēst! — brēc brāļu
...ēs lietā!
...ēdīsu laust! Mirst kaunā
...ēs smietā.
...ēdīsi paliksim, lai paši
...ņemsta!

...ēs ļaujam pret pārspēku un
...ēdīs,
...ēs mocekļi un bērni, ko vēl
...ēdam,
...ēra viesulis graus dažu melu
...ēs.

...ēdam novembrī, ko liektām
...ēdīm svinam,
...ēra svētību un raisa milža
...ēdīs,
...ēdi dedzīties mēs svētā stundā
...ēdīs.

Mums ir...

(Turpinājums no 6. lpp.).

...ēpinināt valsts aizsardzību, kā-
...ēdīkam jāvāc labprātīgi zie-
...ēdīs. Bija panākts, ka pirmo
...ēdīs ziedojumu īpašā zelta grā-
...ēdīs ierakstīja pirmais pilsonis
...ēdīs Čakste. Tam sekoja citi:
...ēdīs, direktori, rūpnieki, nam-
...ēdīs. Jau 1922. gadā biedrība
...ēdīs valstij pirmo lidmašīnu.
...ēdīstru krūšu nozīmi vai saktu
...ēdīs par labu stilu.

...ēdīsuma propagandēšanai,
...ēdīs sāka iznākt biedrības
...ēdīsts Aizsargs ar redaktoru
...ēdīs Upelnieku. Lielais sarī-
...ēdīs Virsnieku klubā 18. novem-
...ēdīsu bija biedrības monopols
...ēdīs par tradiciju. Valde, re-
...ēdīs, dāmu komiteja uc. sekcijas
...ēdīs lielā sajūsmā. Citādi tas
...ēdīs nevarēja būt šai nacionālās
...ēdīs laikmetā, kad viss tik
...ēdīja uz augšu.

*

...ēdīs tikai divus latviešu nelai-
...ēdīs bija bezkompromisa
...ēdīs cienītāji un cī-
...ēdīs Valdemārs Zāmuels, advo-
...ēdīmijas filistrs, deputāts,
...ēdī ministru prezidents resp.
...ēdī, jurisconsuls; otrs ir Kri-
...ēdīnieks, grāmatas Hercogs
...ēdītora, 5. Zemgales latviešu
...ēdīs pulka kapteinis, Troickas
...ēdīvirs, virsnieks virspavēl-
...ēdība, L. k. o. k., Aizsardzības
...ēdīs dibinātājs un dvēsele, ģe-
...ēdīs Kurzeļa kustības štāba priekš-
...ēdīs vaditājs, vācu žandarmē-
...ēdīpkavots itkā par nodevī-
...ēdīstī g. ziemā kaut kur Kur-
...ēdīzemļos.

...ēdīgendārie troickieši pēc 6000
...ēdīs kauju pārgājiena 1920. g.
...ēdīs Latvijā, viņu vidū bija arī
...ēdīs. Upelnieks. Viņam bija
...ēdīs Āzijas atvesta zelta nauda,
...ēdīs rubļu gabali, skaitā laikam
...ēdīstī, gandrīz $^2/_3$ zemeslodes viņš
...ēdīs naudu vedis kā dāvanu brī-
...ēdīvijai un to arī nodeva Lat-
...ēdīvijā, kas toreiz laikam sau-
...ēdīstī, un Kreditbanka, Latvijas
...ēdīsta stiprināšanai. Kad vi-
...ēdīpēja izsniegt attiecīgu ekvi-
...ēdīs toreizējos Latvijas papīra
...ēdīs, tā tas bija parasts, Upel-
...ēdīnieks pieņemt un jutās gan-
...ēdīpriecināts, jo viņa atvestais
...ēdīs bija dāvana Latvijai...
...ēdīs Gruzīna, es dzirdu — Tu sa-
...ēdīnībā rakstot lielāku darbu
...ēdīsijas naudas iestāžu darbi-
...ēdīm nedarbiniekiem. Lie-
...ēdīpdājumu Tev vajadzētu zi-
...ēdīs arī attiecīgi dokumentēt.

...ēdīkurelietis mēs zinām, ka
...ēdīs naidnieki i bolševikiem, i
...ēdīstī, tāpat kā visi lat-
...ēdīs leģionāri, tikai pie viņiem
...ēdīs izpaudās krasi un tieši.
...ēdīs Anglijas un Amerikas
...ēdīm gribēja būt to sabiedro-
...ēdīs par taisnību un demokrā-
...ēdītiju nedaudz, bet visuzti-
...ēdīkle. Kad lielās demokrāti-
...ēdīs novērtēs? — Ja vien vēl
...ēdīs ir dzīvs kāds kurelietis, lai
...ēdīpdabā un uzraksta mūsu vē-
...ēdīsu lielo traģēdiju.

...ēdīs Raiviem pišļiem, Kristap, un
...ēdīsu Tavai dvēselei, kuŗa vismaz
...ēdīs viņas mierīgais grausts sa-
...ēdīsijas zemē.

*

...ēdīm ir atmiņas no tiem lai-
...ēdīs kad mēs „valsti dibinājām.
...ēdīs tikas, varbūt nevērtīgas.
...ēdīsus jau atmiņas vien vairs
...ēdīs un jo viņu vairāk, jo ba-
...ēdīsdrīd jūtamies. Mūsu
...ēdīspoņu saimnieki par mums
...ēdīs tā mēs par daudz skatoties
...ēdīs Jā, to mēs darām, jo ir
...ēdīs ko skatīties.
...ēdīs ir sava dzimtene; dzīve, ti-
...ēdīsības, kultūra un arī at-
...ēdīs Viņa tas ir svēts un mūžīgs.

Andrejs Iksens

Marija Urnežus

ZIEDI MĀTEI

Tev, Māte Latvija, kas paliki pie krusta
Un nebeidz asiņot no šķēpa, tēraudcietā, —
Tev ziedus noliekam vissvētākajā vietā,
Lai vīrāks lūgšanu ceļ augšup, dziļi justu.

Kaut zvanu mēlēm saukt un saukt mēs nepiekusīsim:
Ak, netaisnību dzēst! — brēc brāļu asins lietā!
Ak, varmācību lauzt! Mirst kaunā māsa smietā.
Ak, mīdri paliksim, lai paši nepazustu!

Lai balti izejam pret pārspēku un grēku,
Kā gāja mocekļi un bērni, ko vēl minam,
Tad Dieva viesulis graus dažu melu ēku.

Šī diena novembrī, ko liektām galvām svinam,
Lai staro svētību un raisa milža spēku,
Lai droši ziedoties mēs svētā stundā zinām.

Meža puikas atmiņas par 18. novembri

VALENTĪNS PELĒCIS

Manas tēva mājas atradās malienas biezāko mežu vidū. Neviens nemācēja stāstīt, kad šos biezokņos atnācis pirmais no mūsu ciltskoka tēviem — sava tēva jaunākais dēls — ar cirvi un maizes donu, un nolicis salmu kūli zem kuplākās egles, sakūris pirmo pavardu un klājis pirmās cisas. Lai paldies šim nezināmajam vīram vēl šodien!

Kad manas acis atdarījās redzēšanai, tad nolaidenos uzkalniņos jau bija noklāti tirumi un upes krastos ielocītas pļavas. Tām visapkārt šalkdams un stipru pirmatnību elpodams slēdzās mežu loks. Mans tēvs, māte, vecākie brāļi un māsa zināja, ka aiz šī zaļā gredzena ir kāda cita pasaule — raiba un tik plaša, ka acis sāk sāpēt tālumos raugoties, bet man tā bija tikai pasaka un nekas. Mana saule rītos izkāpa no sila un vakaros iebrida gāršās. Vecaistēvs, kas prata arī „koka darbu" labprāt vāka mani līdzi — mežā, kad meklēja līku bērza sakni sakām, osi — ratu lokiem, vai šmaugi noaugušās lazdu šķeistas balļu stīpām. Viņš arī lika uzkalt manai rocībai mazu laba tērauda cirvīti un tā mēs bieži klīdām skutos, kur agrāk par cilvēkiem mācījos pazīt kokus.

Tiem arī bija cilvēku sejas un viņi pārdzīvoja kā cilvēku skaistumu, tā vainas. 1917. gada rudenī tēvs mani izveda no mežiem lielajā pasaulē — uz vairāk nekā 20 kilometrus tālo Alūksni, kur brāļi un māsa jau vairākus gadus apmeklēja skolu. Bija nemierīgi laiki un nekāda lielā „skološanās" pirmajā ziemā neiznāca. Mainījās armijas un varas, radās mācību pārtraukumi un tas viss — itin kā pēc mana prāta. Es pat klusībā ienīdu ar tinti aplietos skolas solus, vienmuļi baltās sienas un knaģīgo bērnu pulku! Tāpat nepatika mazā pilsētiņa ar badīgajiem zvirbuļiem, nemierīgajiem cilvēkiem un pakaiļajiem pauguriem ap to. Nekas pasaulē nespēja aizstāt mežus, vēju un sniegputeņus!

Vakaros gar logu skanēdamas griezās sniega vērpetes, bet siltā istabā klusi sīca petrolejas spuldze un tēvs lasīja „Līdumu", bieži piemiņēdams Ulmaņa, Nonāča, Čakstes un citus man nepazīstamus vārdus. Pārrunās dzīvi piedalījās vecākais brālis, kam skaitījās pilni šešpadsmit, un tad allaž daudzināja Latviju un brīvību. Nākamā rudenī viņš jērādas puskažociņu mugurā, technikuma cepurī galvā, pasitis aizdara sainīti azotē, aizgāja kopā ar citiem cirst jaunās Latvijas līduma tiesu.

Arī viņam pieder mana pateicība, kaut gan šobrīd nezinu, kur — Varkutā vai Kaļimā sadegusi viņa straujā sirds? . . . Atceros, ka 1918. gada novembŗa sākumā tēvs runāja par Rīgā braukšanu un viņa domas ar māti mazliet nesakrita. Māte bažījās par nekārtīgo satiksmi, šaubīgiem laikiem un iespējamām klizmām. Savu nodomu viņš tomēr nemainīja, bet vēl pieminēja, ka mugura gan esot sen sadzijusi, bet iekšā nemitīgi sūrstot — Orlova kazāku pipkām iekapātās zīmes dabūtas Alūksnes pils pagrabā — piektā gadā. Un tā tēvs aizbrauca novembŗa naktī uz vairāk kā 200 kilometru tālo Rīgu. Vēlu pārradās māte no stacijas. Viņa bija norūpējusies. Gulēt iedama viņa kā parasti lika krustu manai pierē un teica: „Lūdz arī tu, dēliņ, Dievu, lai tas viss, kā dēļ brālis aizgāja un kā dēļ tētis šodien aizbrauca — lai tas taptu par pilnu un svētu."

Ap Alūksni, tāpat kā Gaiziņa augstienē, sals un ziema mīl nokāpt pāris nedēļas agrāk nekā citur — Zemgalē vai Kurzemē. Tā atnāk ar ziemeļaustrumu vējiem, norauj bērzu galotnēm pēdējās lapu saujas, apsvilina arumus, sakaļ purvu akačus un vienā naktī pārvelk atvariem tumšus ledus spoguļus. Tas ir mans un vectēva laiks! Jau ar pirmo gaismas viedu mēs ejam uz „celmu" pļavu krūmus cirst. Šis darbs ir pa mūsu spēkam un prātam. Starp kārkliem, bērziņiem un cerainām eglītēm viņš allaž atrod kādu ragavu balgzdu, dakšu kātu vai mazākais žuburu zārdam. Zarus mēs sadedzinām uz vietas un piena iedzeltenie dūmu kamoļi, smaržodami stipru sveķu un pumpuru smaržu, veļas pret zemlīku debesīm. Pēc kāda laika gan mana sirds prasās aizskriet upes iedzirkli. Nozvīlies uz ledus, raugos dzelmē. Tas nav vairs skanīgais ūdens, bet tīrais miegs, kas gausi plivina grīšļus. Tik vien dzīvības, ka melnā ūdens vabulei!

„Puika, kur tu iekriti — tā jau mēs nenopelnīsim ne sakārnīša tiesu, kad pārbrauks saimnieks!" Sauc vectēvs izslējis balto bārdas kodeļu. Jā, šovakar būs tētis mājās, un es atkal ar visu dūšu cilāju mazo cirvīti.

Pusdienā mēs atsēžamies noškībītās egļu skujās. Uzdurам iesmā gaļas šķēles un cepam, taukus pilinādami maizes ņukās.

„Vecotēv, vai drīz būs ziema un sniegputeņi?"

„Sniegs var uzkrist jau šonakt. Raugi un ielāgo: ja pūš rīta vējš, bet mākoņu planki duras tam pretim no vakariem, tad vasarā gaidi lietu, bet ziemā negantus puteņus."

Novembŗa pēcpusdiena ir īsāka par jūlija brokasta cēlienu. Mēs atlopamies, kad sārta ugunis sit mūsu sejās sarkanīgu atspīdumu, bet sila valnis jau šalc kopā ar padebešu krēslību un ziemeļrīteņa elpa ir tapusi pavisam nemierīga.

„Puika, ķūsamies nu sētā, lai neatdziest putra!" teic vectēvs, vandīdams izdeguļus uguni un ar īkšķi uzspiezdams pīpei ogli kā sirdīgu vilkaci. Bet iekāms mēs savākam atliktos lietkokus, pāri aizsalušajiem ūdeņu sokļiem nāk mans tēvs. Viņš pat dievpalīgu mums lāgā nepamet, bet sapurina mani aiz ausīm, nomutē pierī un saka: „Tev, dēls, vairs rente par šiem celmiem nebūs kungam jāmaksā, ne mugura pret savu gribu kuprī jāliec! Mums nu ir Latvija, un tu pieredzēsi, cik skaista viņa būs."

Neko lielu gan tad nesapratu, bet palsie mākoņi bija palaiduši vējiem baltos pārslu spietus, un es priecājos par tiem. Krēslainā kailsala atmaiga, un smilšainājā „salas" kalniņā uzkāpuši mēs redzējām gaismu savu māju logos. Tēvs turēja manu rokeļi pietajā delnā, aiz mums nāca vectēvs un, kas zina — varbūt aiz viņa viss mūsu senču pulks.

Vēl tagad, svešos klajumos un derdzīgajos pilsētu graustos maldoties, man ir sajūta, ka tēvs tura manu roku un ved mani uz mājām — Latviju.

Mums ir...

(Turpinājums no 6. lpp.).

un stiprināt valsts aizsardzību, kādam nolūkam jāvāc labprātīgi ziedojumi. Bija panākts, ka pirmo prāvāko ziedojumu īpašā zelta grāmatā ierakstīja pirmais pilsonis prezidents Čakste. Tam sekoja citi: ministri, direktori, rūpnieki, namsaimnieki. Jau 1922. gadā biedrība uzdāvāja valstij pirmo lidmašīnu. Nēsāt biedru krūšu nozīmi vai saktu skaitījās par labu stilu.

Šī pasākuma propagandēšanai, 1921. gadā sāka iznākt biedrības mēnešraksts Aizsargs ar redaktoru Kristapu Upelnieku. Lielais sarīkojums Virsnieku klubā 18. novembrī ikgadus bija biedrības monopols un kļuva par tradiciju. Valde, redakcija, dāmu komitejas uc. sekcijas strādāja lielā sajūsmā. Citādi tas nemaz nevarēja būt šai nacionālās romantikas laikmetā, kad viss tik strauji gāja uz augšu.

*

Pazīstu tikai divus latviešu nelaikus, kas bija bezkompromisa taisnības cienītāji un cīnītāji! Valdemārs Zāmuels, advokāts, Letonijas filistrs, deputāts, reizēm arī ministru prezidents resp. ministrs, juriskonsuls; otrs ir Kristaps Upelnieks, grāmatas Hercogs Jēkabs autors, 5. Zemgales latviešu strēlnieku pulka kapteinis, Troickas pulka karavīrs, virsnieks virspavēlnieka štābā, L. k. o. k., Aizsardzības biedrības dibinātājs un dvēsele, ģenerāļa Kureļa kustības štāba priekšnieks un vadītājs, vācu žandarmērijas noslepkavots itkā par nodevību 1944/45. g. ziemā kaut kur Kurzemes ziemeļos.

Kad leģendārie troickieši pēc 6000 kilometru kauju pārgājiena 1920. g. ieradās Latvijā, viņu vidū bija arī Kristaps Upelnieks. Viņam bija līdzi no Āzijas atvesta zelta nauda, 5 un 10 rubļu gabali, skaitā laikam 28. Pāri, gandrīz $^2/_3$ zemeslodes viņš bija šo naudu vedis kā dāvanu brīvajai Latvijai un to arī nodeva Latvijas bankā, kas toreiz laikam saucās Krāj- un Kreditbanka, Latvijas zelta fonda stiprināšanai. Kad viņam gribēja izsniegt attiecīgu ekvivalentu toreizējos Latvijas papīra rubļos, kā tas bija parasts, Upelnieks atteicās pieņemt un jutās gandrīz apvainots, jo viņa atvestais zelts taču bija dāvana Latvijai...

Pāvil Gruzna, es dzirdu — Tu savā vientulībā rakstot lielāku darbu par Latvijas naudas iestāžu darbiniekiem un nedarbiniekiem. Liekas, šo gadījumu Tev vajadzētu zināt un arī attiecīgi dokumentēt.

Par kureliešiem mēs zinām, ka viņi bija naidnieki i bolševikiem, i hitleriešiem, tāpat kā visi latvieši un leģionāri, tikai pie viņiem šis naids izpaudās krasi un tieši. Viņi bija Anglijas un Amerikas draugi un gribēja būt to sabiedrotie cīņā par taisnību un demokrātiju, skaitā nedaudz, bet visuzticamākie. Kad lielās demokrātijas to novērtēs? — Ja vien vēl kautkur ir dzīvs kāds kurelietis, lai svēti saglabā un uzraksta mūsu vēsturei viņu lielo traģēdiju.

Miers Taviem pīšļiem, Kristap, un miers Tavai dvēselei, kura vismaz zina, ka viņas mierīgais grausts satrūd Latvijas zemē.

*

Tās nu ir atmiņas no tiem laikiem, kad mēs valsti dibinājām. Varbūt sīkas, varbūt nevērtīgas. Bet mums jau atmiņas vien vairs palikušas un jo viņu vairāk, jo bagātāki dažbrīd jūtamies. Mūsu jauno apmetņu saimnieki par mums brīnās, ka mēs par daudz skatoties atpakaļ. Jā, to mēs darām, jo ir arī uz ko skatīties.

Mums ir sava dzimtene, dzīve, ticība, tradicijas, kultūra un arī atmiņas. Viss tas ir svēts un mūžīgs.

Andrejs Iksens

Oskars Kalējs

SAVIEŠI (Stāsts)

I.

Riekstu Ogstam iet līdzi savādnieka slava. Tiesa. Augums un balss viņam ir tik sīka, ka vīru pulkā viņš pazūd ka puteklītis. Bet neba auguma un balss dēļ vien cilvēks dzīvo? Tepat tuvajam kaimiņam Dzidru Klāvanam balss nāk kā no tukša kubula, bet tādēļ viņš nevar pateikt vairāk kā citi. Pret Klāvana un citu balsīm Ogsta ausis ir kurlas. Viņam nevajaga ne baznīcas ne citas kādas saiešanas. Svētdienas rītos Dievvārdus viņš notur pats. Gabalu no bībeles viņš nolasa pacilātā balsī, bet dziesmām spēka pietrūkst. Tās noskandina sieva un meitas. Tieši meitu dēļ viņš piekopj svētdienas rīta saiešanas. Ja tomēr pēc rītiņka meitas sēstas pie radio un uzgriež dievkalpojumu no Rīgas baznīcas, Ogsts viņām to neaizliedz, bet izmanās ārā no istabas.

Jānis Jaunsudrabiņš

Solījums

REĀLA PASAKA

Tas bija otrā rītā pēc rakstnieku vakara kādā latviešu nometnē, Vācijā. Siltai pēcvasaras saulei spīdot, es gāju pa ciema ielu, kad man piepeši ceļā aizstāja jauna māte, pie katras rokas vezdama pa meitai. Visām trim viņām bija gaiši mati un zilas, lina zieda acis. Pasveicinājusi, māte apstādināja bērnus savā priekšā un teica:

„Es tikko dabūju zināt, kur jūs apmetušies, un mēs ejam pie jums. Es gribēju savām meitām parādīt rakstnieku, kas sacerējis Balto grāmatu un Piemini Latviju, ko mākam no galvas. Uzskatāmi viņu labi, meitiņas, lai paliek mūžīgi atmiņā. Grūti ticēt, ka vēl kādreiz redzēsimies. Mēs, zinat, esam tikpat kā ceļā uz Austrāliju. Vienīgi mazais brālītis, kam tikai astoņi mēneši, mūs aizturēja. Ar zīdaiņiem jūras ceļā nelaiž."

Es jutu bērnu skatus tik cieši uz sevi vērstus, ka man kļuva neveikli. Vaicāju, lai būtu ko runāt:

„Cik tad meitām gadu?"

„Mārītei seši, Annītei četri. Vārdiņi mums tādi vienkārši. Mēs esam no Latgales, no Sprūdža dzimtenes."

Es biju jau no valodas noskaņas vērojis, ka tas tā. Saņēmis savām domām apliecinājumu, es priecīgs teicu:

„Tad iesim uz manu mītni! Ko mēs te uz ielas stāvam?"

„Nē. Paldies par aicinājumu. Nu jau viss ir izrunāts. Sniedziet, bērni, krusttēvam roku un sakait: mēs būsim krietnas latvietes."

Bērnu sīkās balstiņas atkārtoja mātes vārdus, un tie skanēja tik ticami, ka acis man pieskrēja pilnas asaru aiz tīra prieka. Es nespēju atbildēt ne vārda, es varēju tikai noglaudīt bērnu gaišās galviņas un ar abām rokām satvert viņu mātes atvadām sniegto šauro plaukstu.

— Lūk, šis pasakas morāle: krietna latviete! Krietna latviete auklēs savā sirdī visus senču tikumus. Krietna latviete runās un dainos latviski, lai nonāktu kurā pasaules daļā. Krietna latviete — māte nesīs Latviju gadu simtiem cauri, paaudžu paaudzēs.

„Kas tā par modi mētāt vārdus zilam gaisam? Ne tie nāk no sirds, ne atrod izslāpušos!" pa ežmaļiem iedams viņš sirdās Vasarā viņš pie tā paša apskata laukus. Rudeņos un ziemās gan jālāčo pa dubļiem un jābrien dziļi sniegi, bet skaidrā gaisā prāts neapsīkst kā pagraba stāds. Dančus un blenu mūziku viņš aizliedz meitām klausīties. Meitas paklausa bez liekas kurnēšanas, jo audzinātas tā, ka tēva vārds ir likums.

Vasaras laikā priekšpusdienas pastaigas Ogstam patīk. Viņš aiziet līdz lauku viņam galam un, pārdomādams nākošās nedēļas darbus un projektus, nāk atpakaļ. Bet ne katru svētdienu viņš var kavēties tikai sevī. Vainigs atkal ir Klāvans. Turpat aiz Riestu dārza atrodas Dzidru istaba. Klāvana lauki un pļavas guļ visgarām Riestu daļai. Riestu laukos nevar ir godīgi attupties, kad kāds no Dzidru ļaudim to neredz. Pats Klāvans ir tādu ļaužu, kas meklē tikai otru izsmiet.

Ogsts nāk pa robežas stigu, kur iemīts gludens kājceliņš, un labpatīkā raugās kā vilnī labība, bet aiz dārza nostūŗa, priekšā kā no zemes izaug Klāvaņs.

„Kur nu tā pa pašu baznīcas laiku?" viņš labdienu nepadevis jautā.

Vai tā ir godīga kaimiņa valoda? Pat labdienu nepadod. Ogstam jāapstājas, jo brist labībā vai cirsties āboliņa laukā nevar.

„Dievs nav nolicis īpašu stundu, kurā viņš jāpielūdz."

„Nav gan, bet tā pierasts. Manējie visi aizbrauca, es tas mājinieks," Klāvans saka, lūpas greizā smīnā savilcis.

„Mana baznīca ir visa lielā Dieva pasaule," Ogsts pacel roku un rāda uz debesīm.

Neba tāda atbilde var Klāvanu satriekt. Viņš savelk lūpas vēl greizākas un iemet kā ar akmeni pa Ogsta pieri.

„Savā mājā tu esi labais gans, bet vai neesi jau kādu avi pazaudējis? Meitas tik citigi sargādams, nodari viņām vairāk launa kā laba. Pātari viņām nu vairs neder. Ļauj pašām atrast pareizo ceļu. Uz redzēšanos! Kā jau teicu, esmu šodien vienīgais mājinieks." Klāvans apgriežas un viņa garie stilbi aizlokas pa taku.

Ogsts blenž Klāvana stilbos un čapstina muti. Viņš attopas, kad kaimiņa vairs nav.

„Lai tava mēle sasienas mezglā! Nu tev manas, godīgi audzinātās meitas mutē. Pats atskrēji no Rīgas, pametis mācības pusceļā, kad vecākais brālis, krietns cilvēks, klejoja un dila. Nebija vēl brālis godīgi aprakts, sāki ļaudis izsmiet. Precējies jau esi divi reizes, kad tikai neesi uzdomājis kādu no manām meitām, dzird jau, ka otrā sieva vairs neesot laba."

Lāstus kā slapjus mālus mētādams, Ogsts iet uz māju pusi. Vietvietām viņš apstājas un domā. Viņš nav atkritējs un sava ceļa gājējs kā Klāvans iedomājas. Dodams viņš atver sauju plašāk kā citi. Baznīcā viņš nav bijis nu jau desmito gadu. Viņš apņēmās tur kāju nespert kamēr svešas tautas gaitnieks ir par mācītāju. Bet vai tādēļ tāds mutalnis kā Klāvans viņam var kaut ko pārmest? Viņam ir trīs meitas. Un domas pārskrej Klāvana tikko izmestie vārdi: meitām pašām jāļauj vaļa.

Hm! Cilvēki, ilgi sprostā turēti, nevar atšķirt baltu no melna. Vaļā sprukuši viņi metas greizos ceļos. Vai tad tas ir sprosts, ja viņš meitas gudri pamāca? Ogsts domā un pūš. Meitas ir, bet cits prieks būtu par dēlu. Tas viens atsvērtu visas trīs. Tēvam pieder dēli tāpat kā zirgi. Kozāru Pāvuls, lielais meitu tēvs, iedzēries lielās: „Kam meitas, tam znoti. Kam znoti, tam sava lāse vienmēr mājā turēsies!" Tās ir aplamas domas. Labs znots atsvērdēlu, bet paša asinis nav un nav. Ogsta plecī nošļūk tā ka rokas gandrīz skar zemi. Tikai pret Dzidru istabu viņš atkal saslienas. Istabas logi līdz galam vaļā un skaļa mūzika veļas kā viļņi pār krastu.

„Baznīcas laiks. Mani viņš apsmej, bet pats laiž dančus vaļā."

Ogsts aizmaņas Dzidrām garām un savā ābeļdārzā apstājies vieglāk atelpē. No gājiena viņš nav piekusis, bet Klāvana runa dara solus smagus. Kura no meitām ir tā paklidusē avs? Mārika, Antra un Milite visas klausa uz vārda un iet savus jaunavu ceļus tikušas. Ogsts ilgi prāto, kamēr cita, jauna doma iesītas galvā kā vēja sipa. Tieši šodien viņš nostāsies meitām priekšā kā labais tēvs un atvērs vārtus uz pasauli. Tad viņu nevarēs izsmiet ne Klāvans, ne citi. Viegli solus mezdams viņš ieslīd pagalmā un sauc no visa spēka: „Mārika, Antra, Milite!"

(Turpinājums sekos)

Kāds svarīgs literatūrvēstures jautājums

Lasot mūsu rakstniecības vēstures mācības grāmatas, kas domātas skolām, līdz ar citiem trūkumiem duras acīs lielā atpalicība dzīvei. Liekas, skaidrs, ka no vēstures grāmatas nevar prasīt, lai tur būtu apskatītas visjaunākās parādības.

Ir gan tādi ast momenti, kad visu tautu dziļi saviļņo vētras un katastrofas, un tad parasti izlaužas spēcīgas patriotisma jūtas un dabīgi tiek izteiktas arī dzejā, rakstniecībā. Tā bija ar Raiņa „Daugavu". Virzas patriotiskajām balādēm, Andreja Eglīša „Dievs, Tava zeme deg". Dabīgi, ka tad atbalss iešalc arī skolas sienās un dažreiz jāsāk runāt par pavisam jauniem autoriem.

Kādā latviešu literatūras skolotāju nesen notikušajā sanāksmē arī trimdas pārdzīvojumi bija atzīti par pietiekami svarīgiem latviešu tautai un tādēļ nolemts, ka skolu programma būtu papildināma ar svarīgākajiem rakstniekiem, kas pēdējā kara laikā gājuši bojā vai arī atrodas līdzi mums emigrācijā. Bija runa par Kārli Zariņu, Jāni Medeni, Aidu Niedru, Zinaīdu Lazdu. Jāni Veseli, Anšlavu un Andreju Eglīšiem, Veroniku Strēlerti un vienu no mūsu modernās rakstniecības ciltstēviem, Jāni Ezerinu.

Lēmums, bez šaubām labs un apsveicams, tikai nevilus duras acīs atsevišķu vārdu izkeršana un konsekvences trūkums. Tikpat vērtīga vieta kā Jānim Ezerinam latviešu prozā un dzejā piekrīt arī Antonam Austrinam, kaut gan viņš mazāk populārs. Līdz ar Kārli Zariņu mocekļu nāvē aizgāja arī Viktors Eglītis un Kārlis Jākabsons — loti ievērojamas figūras, vecāki rakstniecības darbinieki par Zariņu. Aida Niedra savā jaunībā parasti tika minēta kopā ar Aliju Baumani. Jānim Medenim blakus stādams var viņu jaunākais, saturā tikpat patriotiskais, formā stiprākais Vilis Cedriņš, kam tāpat bija lemts krist krievu rokās. Strēlerte raksta labi, bet ja trimdas lirika svarīga, tad nekaitētu iepazīstināt ar Ermaņa, Švābes, Rūtas Skujiņas dzeju. Par prozatoriem runājot, tikpat stiprs un izcils kā Anšlavs Eglītis ir arī Knuts Lesiņš.

Šajās grāmatās no pēdējo 50 gadu literatūras izķerti tikai atsevišķi autori, bet trūkst ziņu par virzieniem un to apaugļotāju lomu latviešu rakstniecībā. Skolu mācības programma sastādīta tikai ar dažiem no kopsakara izķertiem gadījuma vārdiem. Tā iznāk, ka skolniekam nekā nestāsta par Viktoru Eglīti, kas vienu laiku bija veselas paaudzes garīgais vadonis, un netiek pieminēts arī Pāvils Gruzna, kaut gan tas raksta jau vairāk nekā 50 (!) gadu. Par spējīgākiem Blaumaņa pēctečiem Vulfu un Jūliju Pētersonu, kaut gan tie abi jau miruši un viņu lugas izrādītas simtiem reižu, skolēniem netiek stāstīts ne vārds.

Var iedomāties, cik nepērti jūtas rakstnieki skolās, kad tie uzaicināti uz rakstnieku vakariem. Izcilākie, mums angļu joslē ir Paula Jēger-Freimane un Pāvils Gruzna, bet ja jau pat viņi nav atzīti par skolas grāmatu un skolotāju iekšēju cienīšiem, ja skolēni par tiem nekā nezin, kāds respekts tad viņiem var būt pret pārējiem.

Būtu arī vairāk īāstāsta par jauniem virzieniem, par mūsu rakstniecības saskarsmes ar modernajām pasaules vēsmām.

Tas būtu noticis pats no sevis, ja līdzšinējās skolu programmās būtu piešķirta vieta ierādīta (izņemot dažus aizrādījumus J. Veseļa grāmatā dekadence). Par šī virziena oficiālo manifestu atzīst nepārtrūkstošā žurnāla „Dzelmes" deklarāciju 1908. g., kurā tika pieprasīta mākslinieka radīšanas brīvība un neatkarība no sabiedrības prasībām. Tās parakstītāju bija pavisam deviņi, proti: Kārlis Skalbe, Štrāls, Jēkabsons, Krūza. Tad 2 Jāņi: Akuraters un Jaunsudrabiņš. Vēl Zemgaliešu Biruta, Augusts Baltpurviņš un Eduards Cālītis. Deklarāciju neparakstīja, bet dekadences kustības centrā stāvēja Viktors Eglītis ar saviem audzēkņiem „podziņniekiem" Dambergu un Virzu vēl šai grupai pieskaitāms Antons Austriņš, tad Pāvils Gruzna ar saviem draugiem Jūliju Pētersonu, Edvardu Vulfu un Birutu Skujenieci. Vārdu sakot — dekadentisms plašākā nozīmē aptvēra gandrīz visu mūsu dzīvo rakstniecību šī gadu simteņa sākumā. Nav tā, kā saka Dziļleja savā Poētikā, ka „spējīgākie no tā novēršas" (jaunā izd. 167 lapp.). Dekadence ar saviem pārspīlējumiem un neizkaidrībām pagāja pati no sevis kā „jaunības slimība", bet no dekadentu vidus ir nākuši vārdi — mūsu literatūras kotuļņi. Tie vēlāk sagrupējās visdažādākos virzienos. Kādreizējais dekadences kardegnesis Viktors Eglītis ar saviem skolēniem piešķīra klasicismam. Skolas grāmatās ir iegājis tikai Edvarts Virza — liekas ne tādēļ, ka viņa krāšņā mīlas lirika, kas izteikumes drošumā pārspēj daļējos laika biedrus, nokļūstošo nelaikus Pāvilu Rozīti un Ādolfu Ersu, pēkšņi būtu kļuvusi „rātna" un bērniem piemērota, bet tādēļ, ka tas bija viens no Kārļa Ulmaņa autoritārā laikmeta ideologiem, kāds apstākļis, protams, nemazina Virzas sacerējumu vērtību. Abiem Jāņiem ir laimīgāks likteņis — tie iekļuvuši vēsturē. Akuraters kā romantiķis, Jaunsudrabiņš kā reālists. Turpretī — no četriem Kārļiem mūsu paidagogu atzinību izpelnījušies tikai viens — romantiķis Skalbe. Protams, Skalbe ir liels dzejnieks, bet arī Jākabsons nav pārāk zemu novērtējams, tāpat Krūze un Štrāls. Cik derīgi būtu arī uzrakstīt plašu nodaļu par dekadentiem un „Dzelmes" grupu, aizrādot, ka E. Cālītis pārgāja uz naturālismu, bet Pāvils Gruzna turas pēc simbolisma. Par to iešķiņķīs mūsu nākamās izcelsmes, bas politikas noteicējiem

Olģerts Liepiņš

TITO UZSĀCIS „AUKSTO OFENSĪVU" PRET ĢENERĀLI HODŽU

Jugoslavu delegācija turpina kaitināt Višinski, ar maršalu Rokosovski

Belgrade (D). — Jugoslavija uzteikusi draudzības un savstarpējas palīdzības līgumu ar Albāniju, ziņo jugoslavu oficiālā telegrafa aģentūra Tanjug. Tā bija pēdējā saistība, kas vienoja Belgradi ar kominforma zemēm. Pārējos draudzības līgumus jau priekš laba laika uzteica Padomju savienība ar saviem satelītiem. Šoreiz iniciātīvu uzņēmās pats maršals Tito. Albānijas sūtniecībai iesniegtajā notā norādīts, ka albāņu valdība, Padomju savienības ietekmē, izrādījusi „atklātu nedraudzību un rīkojusies agresīvi pret Jugoslaviju". Albānija, teikts tālāk notā, rīkojusies tāpat, kā to agrāk darīja „fašistiskie un reakcionārie režīmi".

BBC diplomātiskais redaktors norāda, ka Albānijas izolācija, ar draudzības līguma uzteikšanu, tagad ir pilnīga. Kaut arī Padomju savienība albāņu territoriju un tautu labprāt izlietoja par ieroci pilsoņu karā Grieķijā, Maskava tomēr nebija parakstījusi nekādu līgumu ar Tirānu. Vienīgais draudzības līgums Albānijai bija ar Bulgāriju. Tā nozīme tagad praktiski līdzinās nullei, jo no Bulgārijas albāņus atdala jugoslavu territorija. Politiskās aprindas rietumos domā, ka Tito izšķiršanās uzteikt draudzības un savstarpējas palīdzības līgumu vēl vairāk pasliktinās ģenerāļa Envera Hodžas stāvokli. Nav šaubu, ka to izmantos arī Albānijas atbrīvošanas komiteja, lai pastiprinātu partizānu kustību un mēģinātu sagraut komūnistu režīmu no iekšienes.

Spriežot pēc pēdējiem notikumiem Belgradē, Tito laikam jūtas pilnīgi drošs savās pozicijās un nedomā, ka Padomju savienība varētu izšķirties par atklātu agresiju. Grupai jugoslavu žurnālistu viņš izteicās, ka Maskavai nav nekādu izredžu sagraut jugoslavu tautas vienību. Belgrade, apgalvoja tālāk Tito, gūst aizvien lielākas simpatijas visā pasaulē. Lai gan Padomju savienība vēlas Jugoslaviju iegrūst „rietumu apkampienos", mēs tomēr cīnīsimies par savu taisno lietu, intervijas beigās pasacīja Tito.

Daudz nepatikšanu Padomju savienībai sagādā arī Jugoslavijas delegācija Apvienotajās nācijās. Dažādo komisiju debatēs Tito ļaudis nekautrējas mest acis Višinskim tādas lietas, kas arī rūdītiem padomju komūnistiem nav visai patīkamas. Tā politiskajā komisijā Jugoslavijas ārlietu viceministrs Beblers jautāja padomju delegācijai: „Vai jums, kungi, būtu zināms, ka Jugoslavija eksportējusi uz ārzemēm kādu savu maršalu?" Sociālā komisijā Dedijers sestdien atkal uzbruka Padomju savienībai par sarkanarmijas koncentrēšanu Jugoslavijas pierobežā. Padomju pārstāvis Panjuškins bija spiests atstāt zāli, kuluāros žurnālistiem paskaidrodams, ka viņš nevēlas atbildēt uz Tito kliķes apmelojumiem.

Galacā, Rumānijā, pašreiz notiek Donavas komisijas konference, kurā piedalās arī Jugoslavijas pārstāvis. Pēc ilga laika tā ir pirmā reize, kad Tito delegāts sēž pie viena galda ar pārējām kominforma valstīm. Viņa stāvoklis, liekas, tomēr nav sevišķi apskaužams, jo pēc pirmās apspriedes publicētajā komunikē ne ar vienu vārdu nav minēts, ka konferencē piedalās arī Jugoslavija.

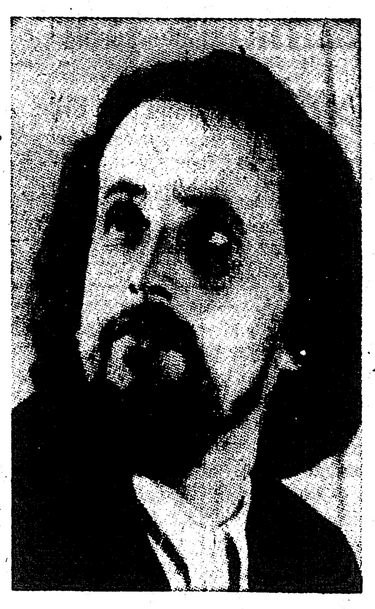

BAVĀRIEŠU KRISTUS

Oberammergauas viesnīcnieks, 37 g. vecais Antons Preizingers 1950. gadā tēlos Kristu tradicionālajās ciešanu spēlēs

Jauns latviešu laikraksts ASV

Sākot ar š. g. 8. novembri, Grāmatu Drauga — H. Rudzīša apgādā Nujorkā sācis iznākt jauns latviešu nedēļas laikraksts Laiks redaktoru K. Rabāca un H. Rudzīša vadībā. Laikraksts solās būt bezpartejisks un iznāk lielā formātā uz 6 lpp.

Padomju savienība atombumbas izlieto „tikai kalnu spridzināšanai"

Ņujorka (D). — Apvienotās nācijas jau divi gadus veltīgi debatē par starptautisku atomieroču kontroli, kuŗai eventuālā karā vajadzētu nodrošināt cilvēci pret totālu iznīcību. Pēc sestdienas sēdes politiskajā komisijā šīs cerības kļuva vēl mazākas. Gaŗu un visai agresīvu runu, kas bija vērsta pret rietumu demokratijām, teica atkal padomju ārlietu ministrs Višinskis. Viņš atkārtoti deklarēja, ka Padomju savienība nepielaidīs starptautisku kontroli, jo tā būtu „suverēnitātes aizkaršana". Karu var novērst, vienīgi „iznīcinot atombumbas". Padomju savienība, apgalvoja Višinskis, atomu enerģiju izlieto tikai mierīgiem nolūkiem, „saspridzinot kalnus un apūdenojot tuksnešus". Bez parastajām frazēm, padomju ārlietu ministra runa nesaturēja nevienu pozitīvu priekšlikumu.

Pēc ārlietu ministra Višinska runas, ka Padomju savienība atomenerģiju izlieto tikai miermīlīgiem nolūkiem, pie melnā dēļa Apvienotajās nācijās parādījās sekojošs paziņojums: „Vai jūs vēlaties pārvietot kalnu? Tad piezvaniet lūdzu uz Kalnu pārvietošanas iestādi Kremlī pēc numura Kaviars U 235. Mēs esam speciālisti kalnu pārvietošanā. Alpu kalnus mēs pataisīsim par kurmju arumiem."

Višinskim atbildēja franču delegāts Šovels, norādīdams, ka padomju ārlietu ministra deklarācija padara neiespējamu atomieroču starptautisku kontroli. Atbildot Polijas pārstāvim, kas ironizēja, ka Francija atsakās no savas suverēnitātes, Šovels jautāja: „Vai Polijas delegāta kungam būtu zināms, ka Francijas aizsardzības ministrs ir svešas tautības persona?"

ĶĪNĀ SAGAIDA IZŠĶĪRĒJU KAUJU

Hongkonga (F). — BBC pārstāvis ziņo no Honkongas, ka Čunkingas rajonā pašreiz koncentrētas milzu komūnistu un nacionālās Ķīnas armijas. Militārie lietpratēji domā, ka abas puses gatavojas izšķīrējai kaujai, kas noteiks visu turpmāko Ķīnas likteni. Šķiet, ka nacionālisti pašreizējo stāvokli uzskata par visai draudīgu. No Čunkingas, kur atrodas valdības miteklis, nosūtīta steidzama telegramma maršalam Čangkaišekam un valsts prezidentam Litsunjenam uz Formozas salu nekavējoties ierasties Čunkingā. Militārie lietpratēji domā, ka cīņas Ķīnā ilgs vēl tikai divus vai trīs mēnešus. Tad komūnisti būs okupējuši visu piekrasti, centrālo Ķīnu un sasniegs Indoķīnas robežas.

IZLEMTS ITALIJAS KOLONIJU LIKTENIS

Ņujorka (E). — Apvienoto nāciju politiskā komisija pēc ilgākām debatēm sestdien beidzot izlēma Italijas bijušo koloniju likteni. Jaunais plāns pieņemts ar 49 pret 1 balsi. Padomju bloks, Jugoslavija un Zviedrija atturējās. Tas paredz, ka Lībija vēl līdz 1952. gada 1. janvārim kļūs neatkarīga valsts. Somali zeme neatkarību iegūs 10 gadu laikā. Šīs territorijas virsuzraudzība atradīsies UN rokās, bet pārvalde — Italijas. Uz Eritreju Apvienotās nācijas nosūtīs īpašu komisiju, kas iepazīsies ar turienes iedzīvotāju uzskatiem.

Jauni ieroči Padomju savienībā

Prof. R. Telmaņa ziņojums rietumu aizsardzības ministrijām

Pēdējā laikā daudz runāts un rakstīts par slepeniem ieročiem, kādus varētu izmantot nākamajā karā. Vissensācionālākā informācija par šo jautājumu pieder vācu fiziķa prof. Roberta Telmana spalvai. Šis vācu zinātnieks 1943. gadā nelaimīgas sagadīšanās dēļ krita padomju gūstā. Čkalovas virsnieku nometnē krievi uzdūrās viņa personālijām, kas saistīja viņu uzmanību. Drīzi vien prof. Telmanu aicināja pie nometnes komandanta, kas piedāvāja vācu zinātniekam darbu Padomju savienības laboratorijās. Prof. Telmans bija ar mieru. Tikai vienu priekšnoteikumu viņš lūdza ievērot — krieviem bija jāapsola, ka tam neliks strādāt bruņošanās rūpnīcās. Padomju iestādes šo noteikumu pieņēma, un prof. Telmans varēja iepazīties Padomju savienībā ar tādām lietām, kas citādi mirstīgajiem nebūtu pieejamas. Arī par to viņš var pateikties nejaušam gadījumam: 1944. g. sākumā Telmans Tiflisas kosmisko staru institūtā sastapa savu agrāko studiju biedru krievu profesoru D. Pēc viņa ieteikuma Telmanu izsauca uz Maskavu un iedalīja speciālā zinātnieku komisijā, kas bija pakļauta tieši kara akadēmijai. Kopš tās dienas sākās vācu zinātnieka interesantie novērojumi Padomju savienībā.

1948. g. jūlijā, kad Telmans ceļā uz Maskavu bija apstājies Harkovā, viņš tur nejauši sastapa kādu savu paziņu, vācu inženieri Vintersdorfu, ko pēc Vācijas kapitulācijas krievi bija apcietinājuši un vēlāk iesaistījuši speciālā dienestā. Abi vācieši norunāja bēgt, jo inž. Vintersdorfs bija vecs kara lidotājs. Prof. Telmanam izdevās viņu uzdot par savu asistentu un paņemt līdzi lidmašīnā uz Maskavu. Ceļā abi vācieši piespiedā nolēkt ar izpletņiem pilotu, telegrafistu un kādu MVD virsnieku un laimīgi nokļuva Atēnās, kur dzīvoja inženiera svainis. Par saviem pieredzējumiem Padomju savienībā prof. Telmans vēlāk iesniedza ziņojumu rietumu demokratiju aizsardzības ministrijām un ievērojamākajiem zinātniekiem. Vai viss tas, ko viņš redzējis Padomju savienībā, ir tiešām patiesība, atbildību uzņemties nevaram. Fantastisko stāstu par krievu slepenajiem ieročiem publicējis Šveices žurnāls Schweizer Illustrierte Zeitung un Der Spiegel, ko iespiež Hanoverā. Šiem izdevumiem arī atstājam atbildību. Katrā ziņā prof. Telmana stāsts ir interesants, un ja tam ir kaut daļa patiesības, lasītājs var iedomāties, kāds izskatīsies nākotnes karš.

Savā ziņojumā prof. Telmans stāsta par pieciem mēģinājumiem, kuriem viņš bijis aculiecinieks. „Kādu dienu es saņēmu uzaicinājumu ierasties Tiflisā Kosmisko staru institūtā. Krievu zinātnieki bija konstruējuši speciālu aparātu, ar ko varēja koncentrēt tā sauc. mezonenu starus. Pētniekiem zināms, ka mezoneni ir sīkas daļiņas, kas atrodas starp elektroniem un protoniem. Viņu elektriskie lādiņi var būt pozitīvi vai negatīvi. Kosmiskiem stariem, nākot cauri pasaules telpai, liela daļa nāvīgās iedarbības pazūd. Tiflisā konstruētais aparāts atgādināja spoguļu teleskopu un izskatījās pēc rentgena caurules. Kad sākās mēģinājums, no šīs caurules parādījās apm. 30 cm resns staru kūlis. To vērsa pret kādu 2 km attālu pakalnu, uz kuŗa ganījās kalnu kazas. Jau pēc dažām sekundēm tās sabruka un novēlās no klintīm. Ja krieviem izdotos šī nāvīgā staru kūļa iedarbību paplašināt uz 12 vai 15 km, to varētu izmantot ienaidnieka lidmašīnu atvairei. Nav ticams, ka tādā gadījumā ienaidnieka lidaparāti varētu izlidot cauri šiem nāvīgajiem stariem."

Kaukazā prof. Telmans bijis aculiecinieks arī kādam citam eksperimentam. Kopā ar prof. D. viņš ieradās kādā mežonīgā apgabalā, ko šķērsoja aizas. Apkārtējos pakalnos jau bija ieņēmuši vietas krievu zinātnieki un NKVD virsnieki. Tad profesors pamanījis, ka no kāda pakalna pret ieleju izšauj raķetes, kas izplata tumšus dūmus. No kāda cita pakalna izšāva jaunas raķetes, kas atstāja aiz sevis baltas dūmu svītras. Tai pašā mirklī, kad tumšie dūmu mākoņi savienojās ar raķešu baltajām svītrām, atskanēja nepieredzēti bargs pērkons. Vairākas stundas no vietas gaisu šķēla apžilbinoši zibeņi, un gaisu piepildīja nepārtraukti pērkona dārdi. Kad krievu zinātnieki kopā ar prof. Telmanu otrā dienā nolaidās ielejā, tur vairs neredzēja neviena koka, neviena krūma. Zibens bija saārdījis visu.

Pēc kāda laika prof. Telmani uzaicināja piedalīties jaunā eksperimentā. Tas notika Melnajā jūrā. No Novorosijskas zinātnieki un augsti padomju kara flotes virsnieki ar kādu kreiseri izbrauca jūrā. Dažu kilometru attālumā profesors ieraudzīja grupu padomju zemūdeņu ienirstam dzelmē. Pēc 30 minūtēm tās atkal iznira un tuvojās kreiserim. Komisijas locekļi pēc kāda laika pamanīja apm. pusjūras jūdzes attālumā paceļamies gaisā ap 20 m augstu ūdens stabu, kas milzīgā ātrumā virzījās uz dienvidiem. Prof. Telmans sākumā neticēja savām acīm, jo viņš saprata, ka katram kuģim, kas iekļūtu šo ūdens masu virpulī, neglābjami vajadzētu aiziet bojā. Bez panākumiem viņš mēģināja uzzināt izskaidrojumu šai neredzētajai parādībai. Prof. D. viņam vienīgi lakoniski paskaidrojis: „Arī mums nav labi visu tūlīt zināt."

Ceturtais eksperiments noticis Arala ezerā. Tikko profesors piebrauca šī lielā ūdens rezervuāra krastam, to pārlidoja vairākas padomju lidmašīnas, kas nometa bumbas. Apmēram 2 km attālumā ezerā iekritušas 40 bumbas. Dažas minūtes viss likās esam mierīgi. Tad ūdens līmeni sāka klāt nelieli viļņi, kas aizvien pieauga apmēros un spēkā. Likās, ka pāri ezeram drāžas auksts stindzinātājs vējš, kāmēr krastos nekādu pārmaiņu nebija. Tai pašā laikā gaisā pacēlās arī lieli miglas mākoņi. Migla izklīda pēc dažām stundām, un tikai tagad zinātnieki varēja novērot eksperimenta sekas. Ezera līmeni kvadrātkilometru apmērā klāja bieza ledus kārta. Prof. Telmans domā, ka šādas bumbas varētu nomest tenaidnieka ostās, tā paralizējot vismaz uz laiku visu kustību.

Prof. Telmans stingrā apsardzībā apmeklējis arī Pēnemindi, kur Hitlera laikā notika izmēģinājumi ar V-ieročiem. Kara laikā sagrautās laboratorijas tagad atkal pilnīgi atjaunotas un tur strādājot 150 vācu zinātnieku. Prof. Telmanam viņi paskaidrojuši, ka tagad jau konstruēts jauns V-šāviņš, kuŗa sērija apzīmēta ar A-8. Ar to iespējams aizsniegt mērķus 6000 km attālumā, pie kam tāds šāviens sasniedz līdz 12.000 m lielu augstumu. Prof. Telmans aplēsis, ka ar jauno V-8 ASV aizsniedzamas 42 minūšu laikā. No saviem vācu kollēģām profesors uzzinājis, ka krievi izdarot regulārus šāviņus ar V-ieročiem no Ļeņingradas pāri Baltijas jūrai. Viņš apgalvo, ka valodas par noslēpumainiem ķermeņiem, kas pārlidojuši Zviedriju un Norvēģiju, nav nekāda tukša fantazija. Tie bijuši jaunie krievu V-šāviņi.

Viktorijas bēgļi saņems Kanadas vīzas

KUĢA KAPTEIŅIS GRIB DOTIES UZ TANŽERAS BRĪVOSTU

Īrijas valdības aicināti, Korkas ostā ieradīsies Kanadas imigrācijas ierēdņi, kas izsniegs iebraukšanas vīzas tiem baltiešu bēgļiem, kas atbildīs Kanadas emigrācijas noteikumiem. Vīzas saņems tikai veselīgie kuģa pasažieri. Pārējie paliks tik ilgi Īrijas valdības aizgādībā, kamēr noskaidrosies viņu turpmākais liktenis.

Viktorijas kapteinis Ennists tagad par sava brauciena mērķi izvēlējies Tanžeras brīvostu. Ja kuģis uzņems tikai atļauto pasažieru skaitu, tad tagad, pēc nepieciešamiem kuģa remontiem, arī Īrijas valdība necelšot iebildumus tā izbraukšanai.

Īrijas valdība no savas puses cenšas pārliecināt dažu Dienvidamerikas valstu valdības, lai tās atļauj bēgļiem legāli izvietoties Dienvidamerikā.

Apmēram 100 poļu tautības Viktorijas pasažieru jūtoties ļoti labi Īru jestāžu aizgādībā un nemaz neinteresējoties par ceļojuma turpināšanu. Baltieši, turpretim, gribot katrā ziņā tikt pēc iespējas ātrāk projām. (š)

SAJUKUŠI DP TRANSPORTI

Ņujorka (I). — Associated Press ziņo, ka 1200 DP Brēmenē iesēdināti nepareizos kuģos. 600 personas, kas bija sūtāmas uz Ņujorku, nosūtītas uz Ņuorlīnsu, bet 600 šai ostai domāti emigranti uz Ņujorku. Pārpratums noskaidrots, kad abi kuģi vēl atradušies Atlantijas okeanā. Lai izlabotu kļūdu, uz Ņuorlīnsu adresētais kuģis arī dosies uz Ņujorku, kur izlaidīs malā uz turieni nozīmētos braucējus apmaiņā pret tiem, kas tur aizvesti Ņuorlīnsas vietā. Nelaimīgie kuģi ir Ģen. Steward un Ģen. Muir.

LABĀ ROKA NEZINA, KO DARA KREISĀ

Prāga (E). — Svētdien čechu oficiālā telegrafa aģentūra Ceteka publicējusi paziņojumu, ka valdība nolēmusi slēgt visus privātos tirdzniecības uzņēmumus un tos nacionalizēt. Jaunais dekrets nozīmē, ka darbu zaudēs ap 30.000 cilvēku. Komūnisti solās viņus „novietot" fabrikās un raktuvēs. Šis jaunais lēmums, ziņo ārzemju laikrakstu pārstāvji, nozīmē, ka Čechoslovakijas boļševizēšana iet milzu soļiem uz priekšu. Pēc Padomju savienības parauga arī čechu komūnisti nolēmuši tagad pilnīgi iznīcināt katru privātu iniciatīvu un arī visu saimniecisko varu koncentrēt valsts rokās.

Amerikāņu nedēļas laikraksts Newsweek sakās zināms, ka Čehoslovakijā galvenā noteikšana pašreiz ir tikai iekšlietu ministrijai, resp. policijai. Ārlietu resorā notiekot pilnīga pārkārtošanās. Spriežot pēc pēdējiem notikumiem, Klementisam pašreiz neesot nekādas varas. Spilgts piemērs tam esot Francijas militārā atašeja izraidīšana. Pretēji diplomātiskajām tradicijām Francijas sūtnis ar parasto pastu saņēmis vēstuli, kuŗā atašejs uzaicināts atstāt Čechoslovakijas teritoriju 12 stundu laikā. Kad sūtnis piezvanijis uz ārlietu ministriju, kāds ierēdnis atbildējis: „Tas ir pilnīgi neiespējami, jūsu ekselence. Mēs nupat nosūtījām jūsu militārajam atašejam ielūgumu piedalīties valsts medībās." Izrādās, ka militāro atašeju izraidījusi iekšlietu ministrija, nemaz nesazinoties ar ārlietu resoru.

Prezidenta Trūmena lidmašīna vedīs arī Irānas šachu

Vašingtona (D).—Prezidenta Trūmena personīgā lidmašīna, ziņo DP, lidotāju pulkveža Lendrija vadībā sestdien ieradusies Teherānā, lai pārvestu uz Savienotajām valstīm Irānas šachu Pahlevi. Vašingtonā viņu sagaida ierodamies 16. novembrī. Informētas aprindas izsakās, ka Irānas šachs Savienotajās valstīs uzturēsies trīs nedēļas un būs prezidenta Trūmena personīgais viesis. Ārlietu ministrija jau izstrādājusi plašu pieņemšanas programmu. Pēc oficiāla apmeklējuma Vašingtonā Pahlevi apskatīs daudzas fabrikas, filmu studijas, universitātes un militārās ierīces vairākos štātos. Šis ir jau otrs gadījums, kad uz ASV prezidenta personīgajā lidmašīnā dodas kāds ārzemju valsts galva. Pirmais bija Indijas ministru prezidents Nēru kam Trūmens savu lidmašīnu nosūtīja uz Londonu.

Varšava gaida Gomulka tiesāšanu

Varšava (E). — Varšavas radio ziņo, ka no poļu komūnistu partijas centrālās komitejas (Polijā gan viņu sauc par strādnieku partiju) izslēgts Vladislavs Gomulka. Šis ietekmīgais poļu komūnists nežēlastībā krita jau pagājušā gadā, kad viņu atcēla no ministru prezidenta vietnieka amata. Lai gan Gomulka toreiz atklāti nožēloja savus grēkus un apgalvoja, ka „rūgti maldījies, novirzīdamies no ģenerāllīnijas", tas tomēr nekā nav līdzējis. Maskavas acīs Gomulka ir Tito piekritējs un tāpēc uzskatāms par pašreizējā režīma nāvīgāko ienaidnieku. Komentēdams viņa izslēgšanu no centrālās komitejas, New York Times pārstāvis ziņo no Varšavas, ka tur aizvien noteiktāk runā par Gomulkas tiesāšanu. Šīs valodas sevišķi intensīvas kļuvušas pēc tam, kad par Polijas aizsardzības ministru iecēla padomju maršalu Rokosovski.

DAŽOS VĀRDOS

Čechu katoļu garīdzniekiem uzticība vaidībai būs jāzvēr pēc oficiālās formulas bez jebkādiem papildinājumiem, paskaidroja iekšlietu ministrs Noseks. Kā zināms, baznīcas vadība bija devusi rīkojumu zvēresta formulu papildināt ar teikumu: „. . . ja tas nerunā pretī Dieva un baznīcas likumiem".

Brīvā pasaules arodbiedrību apvienība sauksies jaunā strādnieku organizācija, par kuŗas dibināšanu lems Londonā 28. novembrī un kas apvienos 50 milj. strādātāju.

Par nedraudzīgu izturēšanos pret Padomju savienību sestdien Sofijā atcelti no amata divi bulgāru nacionālizētās tēraudrūpniecības direktori. Šī paša iemesla dēļ pag. nedēļā darbu vajadzēja atstāt pieciem ministriem un augstiem valsts ierēdņiem.

Astoņi opozicijas kandidāti pēc 16 gadiem pirmoreiz piedalījušies parlamenta vēlēšanās Portugalē. Pavisam jāievēl 120 deputātu. Kopš Salazara varas nodibināšanas 1933. gadā, opozicija Portugalē vēlēšanās nepiedalījās, jo tas bija aizliegts.

Bristoles kanālī nogrimis 3500 t liels spāņu tvaikonis. 30 jūrnieki izglābušies, bet 7 pazuduši vez vēsts.

Itaļu armijas apbruņošana sāksies tūlīt, tiklīdz Romu būs atstājusi ASV militārā komisija. Sauszemes karaspēkā paredzēts 100.000 vīru. Aviācijā būs moderni turboiznīcinātāji, ko ražos Itālijā.

52 Austrumvācijas bēgļus, kas no britu joslas dodas uz Bonnu, lai protestētu pret savu neciešamo stāvokli, vācu policija apcietinās, izteicās kāds Rietumvācijas politiķis.

GAJA FOKSA DIEN

VĒSTULE LATVIJAI N

Tikko biju iebraucis Anglijā, pie Ziemeļrietumu dzelzceļa stacijas Lonmani mani pārsteidza puika sodrēju seju, lūdzot tukšā konservu Domāju — vienkārši ielaidonis, kas grib vērst uz se- uzmanību. Vēlāk, kad arī uz ie- ar gribēm mani uzrunāja zēni un ieteikumus izkrāsotām sejām, no- ka Gaja Foksa svētkiem, ar ko pirkt piederumus. Viņiem pie ielas stūŗa parasti gulēja kas viduvējs starp putnubie- un lielu lelli vīrieša izskatā. simbolizē pašu Gaju Foksu, ko novembŗa vakarā ar sevišķu ce- sadedzina.

Bet kas tad bijis Gajs Foksa (Guy Vēsturē)? Šie tautas svētki un lejiu ir saistāmi ar notiek sakarā ar tā pulvera sazvērestību pret parlamentu. Atentāts bija vi- nodomājuši gāzt karali un pa- parlamentu. Atentāts bija vi- cikumos jau sagatavots. Parla- pagrabā, tieši zem sēžu zāles

„KAS RUNĀ NĀK MA

Pirmie soļi A

IZVILKUMI NO KĀDA

Tad iepazīstinātu nākošos Austrā- braucējus ar pirmo nedēļu dzī- pirmajiem jaunajā krastā, pub- dažus raksturīgākos latvie- DP divu vēstuļu frag- kuŗos notēlotas iecelotāju Bonegilas nometnē — vienā pirmajiem imigrācijas centriem. Bonegilas nometne, kas agrāk karavīru mitnēm un var apm. 6000 personu, atrodas dzelzceļa brauciena at- no Melburnas. No stacijas nometni mūs aizved auto- Ierodoties nometnē, notiek kontrole, sīki pārbaudot ik- līdzpaņemtās somiņas vai (tiklab smagā, kā rokas pagadām, jāatstāj uz kuģa). galveno vērību veltī ikviens pieaugušais bez muitas ievest tikai 200 Pēc muitas kontroles doda- telpām, kas ierādītas pa , šķirot arī slevietes ar no vīriešiem. Telpas ir – viļņota skārda sienām, griestiem, ar šīfera jumtu. sienas augšmalu un jumtu at- pēdu plata ventilācijas spraugu. Barakā pāris duču gultu ar ne- šamajām segām un gultas ve- elektriskā gaisma, bet pa- trūkst apsildes ierīču, tā ka Austrālijas ziemā, kad naktīs noslīd uz 0 gr., jāsalst. Primitīvie mājokļi protams, rada lielu vilša- bet vēlāk pierodam un kaut kā

Pēc 4 dienām saņemam no muitas rokas bagāžu, un dienu vēlāk izmlegt arī smago. Bet jau tū- otrā dienā pēc ierašanās katru transportu (1000—1500 pers.) sapul- lielā zālē, kur to uzrunā no- direktors, apsveicot mūs kā Austrālijas pilsoņus. Pēc runā nometnes angļu va- kuŗu vadītājs, un tūlīt seko angļu valodas pirmais sadalījums pēc valodas zināšanām. „Head- pasaka dažus teikumus un uzaicina piecelties visus, tos sapratuši. Tad zālē parā- viņa ar plakātu „Those who some English come with me". tie nonāk pirmie skolas tel- kur tos sadala pulciņos pa 25 un izdara jau īsu pār- Angļu valodas nepratējus, palikuši zālē, savukārt sadala

PARAKSTĪJUSI 200 GALVOJUMU

Aprīlī uz Nebraskas štatu ASV pieņēma kādas latviešu darba rotas čehoslovāku mācītājs Herberts Jesi- Vēlēdamies pavērt ceļu izceļo- arī citiem Vācijā palikušajiem tautiešiem, mācītājs Jesifers tulīt sākaros ar amerikāņu sa- darbiniekiem un cen- pareizi apgaismot Vācija tautiešu smago stāvokli. Vi- pūlini vainagojušies panāku- un daudziem tautiešiem viņš viņā krastā īstus draugus un Izcila latviešu labvēle iz- Binghamas pilsētas sa- darbiniece Mrs. Venica kas līdz oktobrim vie- sagādājusi un parakstījusi galvojumu. Daudzi no galvoju- saņēmējiem ir ar lielām ģime- vai stipri pāri pusmūžam, un tiem nebūtu radušās neka- izceļošanas iespējas.

roči
vienībā

ojums rietumu
nistrijām

ēc kāda laika prof. Telmani uznāja piedalīties jaunā eksperitā. Tas notika Melnajā jūrā. Novorosijskas zinātnieki un augpadomju kara flotes virsnieki ar u kreiseri izbrauca jūrā. Dažu metru attālumā profesors ierau grupu padomju zemūdeņu ietam dzelmē. Pēc 30 minūtēm atkal iznira un tuvojās kreise-

Komisijas locekļi pēc kada pamanīja apm. pusjūras jūs attālumā, paceļamies gaisā ap augstu ūdens stabu, kas milātrumā virzījās uz dienvidiem. Telmans sākumā neticēja sa- ācīm, jo viņš saprata, ka kaķo kuģim, kas iekļūtu šo ūdens u virpulī, neglābjami vajadzētu et bojā. Bez panākumiem viņš ināja uzzināt izskaidrojumu šai edzētajai parādībai. Prof. D. am vienīgi lakoniski paskaid-: „Arī mums nav labi visu tūzināt."

eturtais eksperiments noticis la ezerā. Tikko profesors pieuca šī lielā ūdens rezervuāra stam, to pārlidoja vairākas paju lidmašīnas, kas nometa bum- Apmēram 2 km attālumā ezekrītušas 40 bumbas. Dažas mies viss likās esam mierīgi. Tad ns līmeni sāka klāt nelieli viļņi, aizvien pieauga apmēros un kā. Likās, ka pāri ezeram drāauksts stindzinātājs vējš, kāmēr stos nekādu pārmaiņu nebija. pašā laikā gaisā pacēlās arī miglas mākoņi. Migla izklīda dažām stundām, un tikai tagad ātnieki varēja novērot eksperinta sekas. Ezera līmeni kvadkilometru apmērā klāja bieza us kārta. Prof. Telmans domā, šādas bumbas varētu nomest iednieka ostās, tā paralizējot viscaur laiku visu kustību.

rof. Telmans stingrā apsardzībā neklējis arī Pēnemindi, kur Hitlaikā notika izmēģinājumi ar eročiem. Kara laikā sagrautās oratorijas tagad atkal pilnīgi atnotas un tur strādājot 150 vācu ātnieku. Prof. Telmanam viņi skaidrojuši, ka tagad jau konuēts jauns V-šāviņš, kura sērija ēmēta ar A-8. Ar to iespējams sniegt mērķus 6000 km attālu-, pie kam tāds šāviens sasniedz 12.000 m lielu augstumu. Prof. mans aplēsis, ka ar jauno V-8 V aizsniedzamas 42 minūšu lai-

No saviem vācu kolēģēm prors uzzinājis, ka krievi izdarot ulārus šāviņus ar V-ieročiem no ingradas pāri Baltijas jūrai. š apgalvo, ka valodas par noumainiem ķermeņiem, kas pārjuši Zviedriju un Norvēģiju, nekāda tukša fantazija. Tie bi- jaunie krievu V-šāviņi.

Viktorijas bēgļi
ņems Kanadas vizas

ĢA KAPTEIŅIS GRIB DOTIES UZ TANŽERAS BRĪVOSTU

rijas valdības aicināti, Korkas ā ieradīsies Kanadas imigrācijas ēdņi, kas izsniegs iebraukšanas vi- tiem baltiešu bēgļiem, kas ildīs Kanadas emigrācijas noteiiem. Vīzas saņems tikai veselļ kuģa pasažieri. Pārējie paliks ilgi Īrijas valdības aizgādībā, kaēr noskaidrosies viņu turpmākais tenis.

Viktorijas kapteinis Ennists tagad r sava brauciena mērķi izvēlējies nžeras brīvostu. Ja kuģis uzņems ai atļauto pasažieru skaitu, tad gad, pēc nepieciešamiem kuģa reontiem, arī Īrijas valdība necelšot ildumus tā izbraukšanai.

Īrijas valdība no savas puses cens pārliecināt dažu Dienvidameris valstu valdības, lai tās atļauj gliem legāli izvietoties Dienvidērikā.

Apmēram 100 poļu tautības Vikorijas pasažieru jūtoties ļoti labi u jestāžu aizgādībā un nemaz neteresējoties par ceļojuma turpinā- nu. Baltieši, turpretim, gribot katru ziņā tikt pēc iespējas ātrāk prom. (š)

SAJUKUŠI DP TRANSPORTI

Ņujorka (I). — Associated Press ņo, ka 1200 DP Brēmenē iesēdināti pareizos kuģos. 600 personas, kas ja sūtāmas uz Ņujorku, nosūtītas Ņuorlīnsu, bet 600 šai ostai domāti emigranti uz Ņujorku. Pārpratāti emigranti uz Ņujorku, nosūtītas ms noskaidrots, kad abi kuģi vēl radušies Atlantijas okeānā. Lai izbotu kļūdu, uz Ņuorlīnsu adresēs kuģis arī dosies uz Ņujorku, kur aidīs malā uz turieni nozīmētos aucējus apmaiņā pret tiem, kas r aizvesti Ņuorlīnsas vietā. Nelaigie kuģi ir Ģen. Steward un Ģen. uir.

GAJA FOKSA DIENA LONDONĀ

VĒSTULE LATVIJAI NO ANGLIJAS

Kā Jorkšīras advokats gatavoja atentatu pret Kurzemes hercoga krusttēvu

Tikko biju iebraucis Anglijā, pie apakšzemes dzelzceļa stacijas Londonā mani pārsteidza puika sodrējainu seju, lūdzot tukšā konservu kārbā peniju. Domāju — vienkārši ielas klaidonis, kas grib vērst uz sevi uzmanību. Vēlāk, kad arī uz ielu stūriem mani uzrunāja zēni un meitenes izkrāsotām sejām, noskaidrojās, ka šie pusaudži lasa naudu Gaja Foksa svētkiem, ar ko pirkt uguņošanas piederumus. Viņiem līdzās pie ielas stūra parasti gulēja kaut kas viduvējs starp putnubiedēkli un lielu lelli vīrieša izskatā. Lelle simbolizē pašu Gaju Foksu, ko 5. novembra vakarā ar sevišķu rituālu sadedzina.

Bet kas tad bijis Gajs Foksss (Guy Fawkes)? Šie tautas svētki un leļļu dedzināšana notiek sakarā ar tā saukto pulvera sazvērestību pret parlamentu 17. g. s. Jorkširas advokāts un katoļu partijas vadītājs Gajs Foksss kopā ar domu biedriem bija nodomājuši gāzt karali un padzīt parlamentu. Atentāts bija visos sīkumos jau sagatavots. Parlamenta pagrabā, tieši zem sēžu zāles un karaļa Džemsa I troņa sēdekļa bija novietotas 36 pulvera mucas ar degļiem. Džemss I starp citu bija Kurzemes hercoga Jēkaba krusttēvs un ar Kurzemi uzturēja dzīvus tirdzniecības sakarus, vedot no Ventspils uz Angliju nevien labību un linus, bet arī pulveri un ieročus, ko kala latviešu ieroču kalēji hercoga ieroču kalvēs.

Gaja Foksa sazvērestība būtu izdevusies, ja to neatklātu pēdējā brīdī gluži romantiskas dabas gadījums. Sazvērnieku vidū bijusi arī kāda dāma, kuras mīļākais savukārt bijis lords un parlamenta loceklis. Lai glābtu mīļāko, sazvērniece mīklainā stilā rakstītā anonīmā vēstulē viņu brīdinājusi nekādā ziņā 5. novembrī neiet uz parlamentu. Saņēmējs, nevarēdams saprast brīdinājuma nozīmi, nodevis to tālāk spīkeram, un tā vēstule nonākusi valdības rokās. Pagrabā atrastas pulvera mucas, Gajs Foksss un viņa domu biedri notiesāti un pakārti.

Starpgadījums tautā atbalsojies tik dziļi, ka katru gadu, jau vairākus gadsimtus, visā Anglijā 5. novembrī dedzina Gaju Foksu sārtā, uguņo, iet budeļos un rīko visādas citas izdarības, kā mums Mārtiņu vakarā. Sevišķi šis vakars tikams jaunatnei, jo tad, patriotisku motīvu segti, studenti var rāpties spuldžu stabos uz skvēriem, rīkot skaļus gājienus un dažādi āzēties, jo policija šajā vakarā pievērš acis. Lielākais sods, kas draud pārgalvīgam svētku dalībniekam, ja tas dzīvākajā pilsētas daļā, piemēram, Pikadilli laukumā, sāk laist raķetes un mest petardes, ir, ka sabiedriskā miera traucētāju aizved melnā policijas mašīnā un notur iecirkni kopā ar citiem bēdu brāļiem pie tējas galda un kārtim, kamēr iet pēdējais apakšzemes vilciens. Tādēļ Londona 5. novembra vakarā ir vēl jautrāka nekā parasti. Zīmīgi, ka pārgalvībās un uguņošanas meistaribā angļu meitenes pārspēj zēnus un jaunekļus.

Šogad vislielākā burzma bija pie Alberta Hola, kur maskojušies studenti, dziedot dziesmas, aizsprostoja šis koncerta zāles ieejas, un Trafalgāra skvērā pie Nelsona pieminekļa. Nelsona pieminekļa pakāje bija pilna jautru ļaužu, kas, smiekliem skanot, šāva gaisā raķetes un meta petardes. Strūklu aku smalkās lāsītes, vēja nestas, smidzināja naksnigajā gaisā mitru vēsumu, cauri skrejošiem mākoņiem šad un tad pavīdēja mēness, dzelteni bāls kā citrons, bet ļaudīm drūzmā no prieka un pārgalvības kaisa vaigi un mirdzēja acis. Varbūt dažas labas nailona zeķes un daži jaunā griezuma brunčiši apsvila, uguns čūskām dzirksteļojot un lokoties pa zemi, bet kas par to bēdās.

Barā visu laiku kustējās neiztraucējama miera apņemtie policisti, ietinušies melnos pledos. Viņiem gar cepurēm nošāvās raķetes un daža uguns čūska izlocījās starp kājām. Bet viņi nezaudēja pacietību. Tikai, kad uzņēmīgākie tautas svētku dalībnieki sāka rāpties uz Nelsona pieminekļa statujām, policisti pacēla balsi un nūjiņas, un nerātnie londonieši kļuva neparasti paklausīgi. Policijai Anglijā pretojas tikai nejēgas. Apakšā uguņošanas prieki un sprādzienu troksnis skanēja līdz vēlai naktij. Dažos māju pagalmos vēl vēlu bija sakurti lieli sārti, kur mājas iemītnieki dedzināja Gaju Foksu un līksmojās.

Protams, uguņošanas karnevāls prasa arī upurus. Otrā rītā laikraksti vēstīja, ka Gaja Foksa svinībās Londonā vien 80 gadījumos vajadzējis izsaukt ugunsdzēsējus. Kembridžā policija jau laikus nokrāsojusi tirgus laukuma rajonā visus laternu stabus, lai Foksa svētku svīnētāji nerāptos tajos. Kāds provincietis, nemākulīgi raķetes laižot, saspridzinājis rokai pirkstus. Edenbridžā, Kentā, lāpu gājienā piedalījušās 30.000 personu un svinībās ieradies arī ministru prezidents.

Tā Gaja Foksa diena Anglijā ir reizē tautas svētki, tautas uzticības demonstrējums parlamentam un arī diena, kad uz laiku top noārdīti kārtu un šķiru žogi un ļaudis bezbēdīgi priecājas par brīvību.

Londonā, novembrī

Pēteris Aigars

„KAS RUNĀ ANGLISKI, LAI NĀK MAN LĪDZI"

Pirmie soļi Austrālijas krastā

IZVILKUMI NO KĀDA TAUTIEŠA VĒSTULĒM

Lai iepazīstinātu nākošos Austrālijas braucējus ar pirmo nedēļu dzīves apstākļiem jaunajā krastā, publicējam dažus raksturīgākos latviešu inženiera DP divu vēstuļu fragmentus, kuros notēlotas ieceļotāju gaitas Bonegilas nometnē — vienā no lielākajiem imigrācijas centriem.

Bonegilas nometne, kas agrāk kalpojusi karavīru mītnēm un var uzņemt apm. 6000 personu, atrodas 7—8 stundu dzelceļa brauciena attālumā no Melburnas. No stacijas uz netālo nometni mūs aizved autobusos. Ierodoties nometnē, notiek muitas kontrole, sīki pārbaudot ikviena līdzpaņemtās somiņas vai portfeļus (tiklab smagā, kā rokas bagāža pagaidām jāatstāj uz kuģa). Muitas ierēdņi galveno vērību veltī cigaretēm, ko ikviens pieaugušais drīkst bez muitas ievest tikai 200 gab. Pēc muitas kontroles dodamies uz telpām, kas ierādītas pa tautībām, šķirot arī sievietes ar bērniem no vīriešiem. Telpas ir barakas — viļņota skārda sienām, bez griestiem, ar šīfera jumtu. Starp sienas augšmalu un jumtu atstāta pēdu plata ventilācijas sprauga. Barakā pāris duču gultu ar nepieciešamajām segām un gultas veļu. Ir elektriskā gaisma, bet parasti trūkst apsildes ierīču, tā ka it sevišķi Austrālijas ziemā, kad temperatūra naktīs noslīd uz 0 gr., stipri jāsalst. Primitīvie mājokļi sākumā, protams, rada lielu vilšanos, bet vēlāk pierodam un kaut kā iekārtojamies.

Pēc 4 dienām saņemam no muitas savu rokas bagāžu, un dienu vēlāk sāk izsniegt arī smago. Bet jau tūlīt otrā dienā pēc ierašanās katru transportu (1000—1500 pers.) sapulcina lielā zālē, kur to uzrunā nometnes direktors, apsveicot mūs kā nākošos Austrālijas pilsoņus. Pēc direktora runā nometnes angļu valodas kursu vadītājs, un tūlīt seko iebraucēju pirmais sadalījums pēc angļu valodas zināšanām. „Headmaster's" pasaka dažus teikumus angliski un uzaicina piecelties visus, kas tos sapratuši. Tad zālē parādās virs ar plakātu „Those who speak some English come with me". Aicinātie nonāk pirmie skolas telpās, kur tos sadala pulciņos pa 25 personām un izdara jau īsu pārbaudi. Angļu valodas nepratējus, kas palikuši zālē, savukārt sadala sīkākās grupās, it īpaši ievērojot vācu valodas prasmi. Visas šīs daudzās grupas parasti sāk valodas mācīšanos ļoti enerģiski, bet tikai reta grupa faktiski iztur visu kursu (4—6 ned) līdz galam — vai nu audzēkņu vēlākās kūtrības dēļ, vai arī tādēļ, ka tie dabū darbu un nometni atstāj.

Ieceļotāju pirmā nedēļa paiet, kārtojot dažādas formalitātes: izdara ārsta pārbaudi, rentgena caurskati un dokumentāciju, pieprasa sociālo pabalstu resp. kabatas naudu utt. Kabatas nauda katram pieaugušajam ir 5 šil. nedēļā, bet ģimenēm ar vienu vai vairākiem bērniem izsniedz kopā 12,5 šil. (neatkarīgi no bērnu skaita). Jau Itālijā, kāpjot uz kuģa, visiem izsniedza sevišķas ceļojuma pases. Tagad tām pievieno vēl pāris dokumentus. Viens ir Certificate of Registration, kurā reģistrē imigranta dzīves vietas maiņu, līdzīgi kā tas bija Latvijā ar mūsu iekšzemes pasēm. Otrs dokuments, ko izsniedz katram virs 16 g. v. ieceļotājam, ir Certificate of Exemption, kas apliecina, ka iebraucējs ielaists Austrālijā, izdarot zināmus izņēmumus no vispārīgā Austrālijas imigrācijas likuma.

Pēc 2—3 nedēļu nodzīvošanas aicina uz darba pārvaldi, kuras nodaļa ierīkota turpat nometnē. Ierēdnis laipni iztaujā, ko katrs strādājis agrāk, kādas valodas prot, kur šeit Austrālijā ir radi vai draugi, utt. Pieredze rāda, ka šīs laipnības dēļ tomēr nav jārada pārāk lielas illūzijas, jo, piešķirot darbu, ievāktās ziņas reti kad ievēro. Pēc reģistrācijas darba pārvaldē atkal kādu laiku dzīvojam netraucēti, mācoties angļu valodu, apmeklējot dievkalpojumus un gaidot tālāko.

Izvietošana darbā norit diezgan lēni. Visātrāk aizsūta dažādos darbos vieniniekus, arī sievietes uz slimnīcām un mājsaimniecībā utt. Bezbērnu pāļus nosūta uz izvietošanas nometni Tasmanijā. Kad darba pārvalde saņem kādu strādnieku pieprasījumu, tā izsauc attiecīgu skaitu cilvēku un nolasa tiem īsumā visus nākamā darba noteikumus — kur un kas jāstrādā, kāda paredzēta alga utt. Parasti lielākā daļa uzaicināto klusēdami piekrīt, bet dažs tomēr arī atsakās. Teorētiski jau ikviens var darbu meklēt arī patstāvīgi, bet praktiski tas gan iespējams tikai ar labu draugu atbalstu, jo nepieciešams sagādāt arī dzīvokli, un bez tam bieži vajadzīgi lielāki līdzekļi braukšanai uz attālākajām pilsētām.

Ieceļotāju vidū izplatīts uzskats, ka no darba pārvaldes piedāvātās vietas drīkst atteikties 3 reizes. Nesen nometnes vadība oficiāli paskaidroja, ka šāds uzskats esot nepamatots, un par piedāvātā darba noraidīšanu varot tūlīt atņemt sociālo pabalstu. Īstenībā šādas sankcijas tomēr lieto reti, un zināma izvēle attiecībā uz darba vietu ir iespējama. Personīgi arī es pats līdz ar vairākiem citiem latviešiem no pirmā piedāvājuma atteicos, jo darbs bija domāts kādā armijas nometnē, kur atalgojums parasti esot mazāks nekā citur. Ierēdnis gan raustīja ūsas un biedēja, ka tad mēs varēšot te nometnē nikt vēl mēnešiem ilgi, bet tai pašā dienā iedeva mums tomēr kādu citu darbu

PARAKSTĪJUSI 200 GALVOJUMU

Aprīlī uz Nebraskas štatu ASV izceļoja kādas latviešu darba rotas dalībnieks mācītājs Herberts Jesifers. Vēlēdamies pavērt ceļu izceļošanai arī citiem Vācijā palikušajiem tautiešiem, mācītājs Jesifers tūlīņ stājās sakaros ar amerikāņu sabiedriskajiem darbiniekiem un centās tiem pareizi apgaismot Vācijā esošo tautiešu smago stāvokli. Viņa pūliņi vainagojušies panākumiem, un daudziem tautiešiem viņš atradis viņā krastā īstus draugus un labvēļus. Izcila latviešu labvēle izrādījusies Binghamas pilsētas sabiedriskā darbiniece Mrs. Venica Edmondsone, kas līdz oktobrim viena pati sagādājusi un parakstījusi 200 galvojumu. Daudzi no galvojumu saņēmējiem ir ar lielām ģimenēm vai stipri pāri pusmūžam, un normāli tiem nebūtu radušās nekādas izceļošanas iespējas.

Ar sadauzītām kastēm un izrevidētiem koferiem

AUSTRĀLIJAS BRAUCĒJU GAITAS PĒDĒJĀ LAIKĀ

Agrākais LCK britu joslas delegācijas vadītājs J. Miezis vēstulē, kas nesen saņemta Vācijā, apraksta kā klājas ceļotājiem, kas pēdējā laikā devušies uz Austrāliju:

„Pēdējā laikā visus transportus caur Italiju virza uz Senigaliju pie Anconas, kur sagatavo pēdējo dokumentāciju. Pēc tam seko viena no trim izkuģošanas nometnēm pie Neapoles: Baņoli, Kapuja vai Aversa. Es biju Averšā. Pārtika šeit laba, bet sanitārie apstākļi zem katras kritikas, jo trūkst ūdens. Totiešu bagātīgi plūst vīns, ko iegūst „aitot gaisā" drānas vai vērtalietas. Arī uz kuģa „Nelly", kur starp 1600, trīspadsmit tautību pasažieriem bijām 317 latviešu, baroja pārpilnīgi. Bija arī tīra gultas veļa, bet trūka tvaika veļas mazgātuves, tā kā drīz vien ieviesās ārkārtīga netīrība. Veļu un bieži vien arī dubļainās kājas nācās mazgāt mazgājamos galdos, tā kā pāris slimo ar ādas izsitumiem applaida vai visus neuzmanīgos pasažierus, sevišķi bērnus, gan ar izsitumiem, augoniem, ādas ēdēm vai masalām. Pats mazgājos vai nu zem jūras ūdens dušas vai arī norīvējos slapjā dvielī, tā kā tīku cauri bez minētām kaitēm.

Brauciena laikā jūrā nācās apglabāt vienu 6 mēn. vecu bērnu un 32 g. v. igaunieti. Nepatikams pārsteigums bija galā, kad izrādījās, ka jau Italijā manas ceļa somas izrevidētas un vērtīgākā veļa, zābaki, foto piederumi uc. lietas, ieskaitot arī cigaretes un ordeņus, pazudušas. Jāsaka, ka koferi šādam ceļojumam maz piemēroti. Mani bija sadauzīti druskās, bet arī neapstīpotas koka kastes bieži galā plenāk salauztas.

Muitas kontrole Vācijā viegla, bet skatās arī naudas portfeļiti. Jāpieteic foto aparāti, radio un rakstāmmašīnas, pierādot viņu izcelšanos. Itaļi kontrolē rokas bagāžu. Kontrole stingra, lai izkuģošanas nometnē netirgotos ar muitojamām precēm. Visstingrākā kontrole tomēr Austrālijā, kur bez žēlastības konfiscē nepieteiktas lietas, visādus medikamentus, ja tie nav ārsta parakstīti, pārtiku un cigaretes, ja to skaits pārsniedz 200 uz katru smēķētāju. Bagāžas lielums nav svarīgs. Bija cilvēki ar 10—15 kastēm.

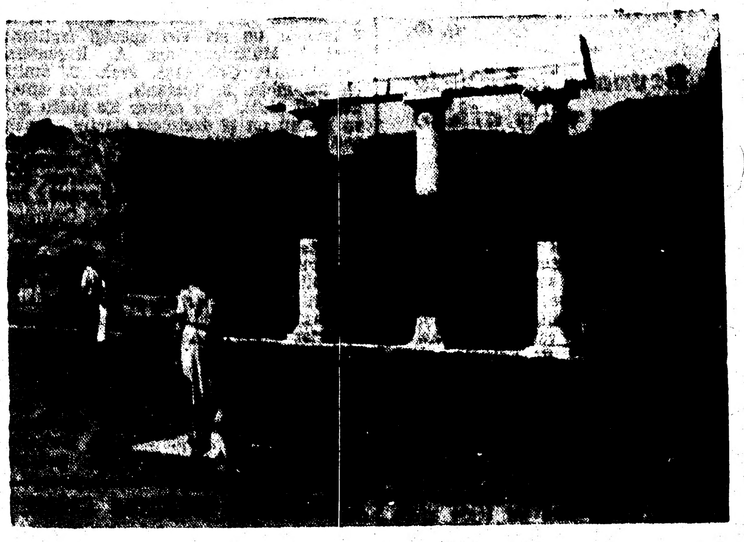

Latvieši ceļā uz Austrāliju apakšta Pompeju.
A. Pukītes uzņēmums

Vēl par Italijas transītnometnēm

VĒSTULES LATVIJAI NO ST. ANTONIO UN BAŅOLI

Kā zināms, IRO nesen izdeva rīkojumu neuzņemt pagaidām Austrālijas transportos izceļotāju ģimenes, kuŗās ir bērni zem 1 g. v. Rīkojuma izdošanas laikā zināms skaits šādu ģimeņu tomēr jau atradās Italijas transitnometnēs. Tagad šīs ģimenes novietotas visas vienkopus kādā jaunierīkotā nometnē St. Antonio, apm. 75 km dienvidaustrumos no Neāpoles. Par dzīves apstākļiem jaunajā nometnē kāds tautietis raksta:

„St. Antonio nometne ir agrākā kara gūstekņu mītne un sastāv no apm. 45 mūra barakām, ko iežogo 3 m augsta mūra sēta. Katrā barakā atrodas 50—60 divstāvu gultas. Jumti barakām cauri, un lietus laikā visa telpa pludo. Sievietes ar mazajiem bērniem un vīrieši dzīvo atsevišķi. Vīri var apmeklēt sievas un bērnus līdz plkst. 20. Ēdiens pieaugušajiem labāks nekā Baņoli nometnē, turpretim bērni līdz 1 g. v. saņem vienīgi ūdeni atšķaidītu pienu un mannā putriņu. Tādēļ, lai kaut cik uzturētu bērnu svaru, tiem jāpiepērk papildu uzturs, kas nometnes kantīnē izmaksā stipri dārgi. Bērniem ar lielāku svara iztrūkumu nav izredžu tikt transportā. Tagad tuvojas Italijas ziema, un lai arī tā nemēdz būt sevišķi barga, tikai retai ģimenei uzglabājies kāds siltāks apģērba gabals. Nav arī iespējams izņemt kaut ko no smagās bagāžas, jo tā parasti atrodas Baņoli nometnē, bet dažiem nosūtīta jau uz Austrāliju. Izklaidēšanās iespēju nometnē nav gandrīz nekādu. Bibliotēkā atrodami vienīgi ārzemju laikraksti un žurnāli, bet latviešu valodā nav neviena, lai gan latviešu šajā nometnē ir apm. 50."

Ļoti smagā stāvoklī nonākusi kāda latviešu ģimene, kas atrodas Baņoli nometnē jau kopš 24. augusta. „Bijām paredzēti jūras transportam 15. septembrī," raksta šīs ģimenes galva, „bet 8. septembrī mūsu 2½ gadus vecais dēls saslima ar masalām, kas nozīmē transporta atlikšanu par 2 nedēļām. Kad pēc 10 dienām zēnu izlaida no slimnīcas, tas bija tā „izārstēts", ka burtiski nespēja nostāvēt kājās. 10 dienu laikā mums atļāva bērnu apmeklēt slimnīcā vienu reizi, un arī tikai tādēļ, ka saniknotie poļi un ukraiņi draudēja slimnīcu izdemolēt. Bet drīz pēc tam ap slimnīcu ierīkoja pamatīgu dzelonstiepļu žogu. Negribu teikt, ka bērniem slimnīcā nedeva ēst, bet šajā vecumā tie gan vēl pāšī nevarēja nekā ar pasniegto ēdienu iesākt, un barot tos neviens nebaroja.

1. oktobrī mūs atkal izraudzīja transportam, bet tagad nu ārsta apskatē tiklab mūsu dēlu, kā vairākus desmitus citu slimnīcas upuru atzina par vājiem, un transportu mums atkal uz mēnesi atlika „bērnu miesas stāvokļa uzlabošanai". Protams, tagad darām visu iespējamo, un esam jau pārdevuši pēdējo, kas vien pārdodams, lai iegūtu bērnam papildu pārtiku. Ar nometnes uzturu vien, protams, cerēt uz kādu uzlabošanos grūti. Ja nu arī novembrī netiksim prom, tad grūti iedomāties, ko lai iesākam."

Dibinās stipendiju fondu Kanadas latviešu studentiem

Kanadas latviešu studentu apvienības darbība pakāpeniski vēršas plašumā. Bez līdzšinējām akadēmiskajām vienībām Montreālā un Edmontonā tagad nodibinātas jaunas vienības Londonā un Toronto. KLSA prezidija jaunā adrese ir: 98 Sheridan Ave, Toronto/Ont., Canada. Apvienības prezidijs ierosinājis dibināt latviešu akadēmisko stipendiju fondu, kas sniegtu atbalstu studiju turpināšanai trūkumā nonākušajiem tautiešiem. Fonda līdzekļi sastādītos no summām, ko šim nolūkam iemaksātu KLSA prezidijs, latviešu akadēmiskas vienības un eventuāli labvēļi. Līdz nāk. gada februārim fondā paredzēts savākt apm. 400 dolaru. Par fonda līdzekļu izlietošanu lemtu speciāla komisija, kuŗā piedalītos visu galveno ziedotāju, kā arī latviešu mācības spēku pārstāvji.

Septembrī studijas Kanadas universitātēs uzsākuši 5 Baltijas universitātes latviešu stipendiāti — P. Bernāts, J. Bilkins, B. Eglītis, M. Kanniņa un G. Valtere.

Apvienības prezidijs uzaicinājis visas latviešu studentu vienības un akadēmiskās saimes locekļus aktīvi piedalīties 18 novembra svinību rīkošanā. Tāpat prezidijs ieteicis akadēmiskajām vienībām rīkot regulāri literārus un mūzikālus vakarus, kā arī cita veida nopietnus sarīkojumus, atdzīvinot Kanadas latviešu sabiedriski kultūrālo dzīvi.

Māc. Arnolds Lūsis — angļu laikraksta redaktors

Kanadā sācis iznākt jauns ev. lut. baznīcas laikraksts angļu valodā — The Lutheran in Canada. Laikrakstu izdod Misuri sinodei pakļautā ev. lut. draudžu apvienība Toronto. Pirmajā numurā bez reliģiski-ētiska satura apcerējumiem ievietots arī māc. Lūša raksts par baznīcu aiz dzelzs aizkara, ģimeņu gleznotāja Saarnita raksts par piedzīvojumiem Novo-Noseļniku koncentrācijas nometnē, raksts par ģimeņu „vikingu" laivas braucienu uz Kanadu uc. Īpašu vērību laikraksts veltī DP darba spēka propagandai un darba līguma meklēšanai mūsu tautiešiem, kas vēlās ieceļot Kanadā. Šai ziņā laikraksta redakcijas pielietotie paņēmieni ir diezgan asprātīgi, un cerams, ka sekmes nelzpaliks, jo baznīcas teiktajam vārdam Kanadā ir laba skaņa.

Māc. Arnolds Lūsis, laikam, būs pagaidām pirmais no mūsu tautiešiem, kas svešumā ticis par angļu valodā iznākoša laikraksta redaktoru. Laikrakstam būšot arī speciāls rotēts pielikums ģimeņu un latviešu valodā — domāts garīgai apcerei un ziņām par latviešu ev. luterisko draudžu dzīvi Kanadā. Labas sekmes! (B. B.)

Sardžu vīru panākumi basketbolā

Cuxhavenas latviešu sardžu rotas „Viesturs" basketbola vienība viesojoties Karlsrūē guva ļoti labus panākumus, uzvarot vācu B. C. K. vienību ar 35:28 (21:10) un latviešu YMCAs izlasi 72:28 (28:14). „Viesturs" ierindā labākie spēlētāji bija Kazlovskis un Rops, bet Karlsrūes YMCA Ozols un Vipulis. Karlsrūlieši šajā sacensībā atvadījās no saviem basketbolistiem Vipuļa un Kārkļa, kas tuvākās dienās no Vācijas izceļos. Sardžu rotas basketbolisti uz skaisto sarīkojumu varēja tikt pateicoties rotas komandiera E. Caunes gādībai. Cuxhavenieši pateicīgi Karlsrūes YMCAi par viesmīlīgo uzņemšanu.

G. Gr.

P. Bernāts labākais studentu vieglatlēts Kanadā

Pirms dažiem mēnešiem no Pinebergas Baltijas universitātes uz Kanadu kā stipendiāts devās mūsu izlases vieglatlēts P. Bernāts. Patlaban tagad ir saņemt pirmās ziņas par P. Bernāta izcilajiem panākumiem studijās un sportā. Pavasarī P. Bernāts gatavojās beigt Arkadijas universitāti un tomēr viņš atlicinājis laiku, lai piedalītos vairākās sacīkstēs. Izcilākos panākumus P. Bernāts guva Kanadas piejūras apgabalu universitāšu meistarsacīkstēs, startējot Arkadijas universitātes vienībā. Kopvērtējumā P. Bernāts pierādīja sevi par vispusīgāko sportistu, gūstot pirmo vietu un speciālu balvu. Savai universitātei viņš viens pats no 54 punktiem guva 14. Šķēpa un veseļa mešanā P. Bernāts izcīnīja pirmās vietas, dalīja otro un trešo vietu augstlēkšanā un ierindojās trešā vietā diskā un lodē. Sasniegtie rezultāti: šķēpā 48,87 m; veseri 30,17 m; augstlēkšanā 1,70 m (uzvarētājs sasniedza 1,72 m); diskā 30,40 m un lodē 11,15 m. Pārbaudes sacīkstēs P. Bernāts sasniedza jaunu Arkadijas universitātes rekordu šķēpā — 50,82 m un līdzīgi veseri 34,36 m.

Kanadas laikraksti pēc sacensībām sevišķi cildināja P. Bernāta vispusību, brašo stāju un inteliģenci, neaizmirstot pieminēt, ka jaunais Arkadijas universitātes students ir latvietis, kas palicis bez dzimtenes. Universitātes vadība P. Bernātam par teicamo Arkadijas reprezentāciju piešķīra universitātes lielo nozīmi sportā — apzeltītu „A", ko katru gadu saņem tikai 3—4 sportisti.

Darbs kviešu tvertnēs, atkalredzēšanās ar Barnu un Drobniju, un

TIE LAIKI, KAD BENEŠS VĒL SPĒLĒJA FUTBOLU

SPORTA VĒSTULE LATVIJAI NO AUSTRĀLIJAS

Sportisti, kas nodomājuši izceļot uz Austrāliju, ir labi virpotāji un vēlās strādāt Sidnejā, pelnot apm. 10 mārc. nedēļā un dzīvojot pa 2 vienā istabā. var pieteikties latviešu sportistu pārstāvim Sidnejā Sp. Klauvertam: Water, Board Camp, at Potts Hill via Regents Park, Sydney, N S. W. Virpotāja amats jāprot labi.

Mūsu sporta laudis šodien Austrālijā strādā visdažādākos darbus. Rietumaustrālijā, starp Pertu un Kalgorliju, kviešu tvertņu pārraudzībā pie dzelzceļu stacijām nodarbināts cand. iur. Dž. Raudziņš, kas 1934. g. Ženēvā latviešiem palīdzēja izcīnīt Eiropas meistartitulu basketbolā. Bez viņa šajā grupā vēl ir 5 latvieši un arī visi spēcīgi izglītoti: prof. J. Muižnieks, agr. A. Rozentāls, inž.-kīm. P. Grīnbergs, arch. E. Šmits un inž.-mežk. E. Tomanis. Darba apvidus ļoti plašs. Tas aptver 200 jūdžu garu posmu un 30 dzelzceļa staciju. Iznāk pastāvīga braukāšana un arī pārnakšņošana kviešu tvertņu telpās. Decembrī, jaunās kviešu ražas laikā, apmēram pāris mēnešu, tautieši cer uz prāvu izpelņu.

Oktobrī Austrālijā sākās jaunā vieglatlētikas sezona. Kontinenta visās malās notiek plašas sacīkstes, jo jāizrauga austrāliešu reprezentējošā vienība Lielbritanijas impērijas sporta spēlēm, kas notiks 1950. g. no 4.—11. febr. Jaunzelandes pilsētā Aucklandē. Austrālieši cer, ka viņi šajās sacīkstēs, ieskaitot vieglatlētiku u. c. sporta veidus izcīnīs 24 uzvaras.

Pasaules piektajā kontinentā gan atbraukuši ļoti daudz latviešu sportistu, bet izcilu mūsu vieglatlētu, ja neskaita aizgājušo dienu slavenības, te pašreiz nav. Vieglatlētikā Austrālijā tādēļ ne tuvu nevaram lepoties ar tiem sasniegumiem kā, piemēram, basketbolā.

Savāda pasaule: citu zemju sportistus, kas kādreiz redzēti Rīgā, tagad atkal izdevība vērot Sidnejā vai Kanbērā. Tā ir dīvaina atkalredzēšanās. Tā vien šķiet, ka nemaz nav tik sen atpakaļ, kad čechs Jaroslavs Drobnijs spēlēja Rīgas Jūrmalas starptautiskajā tenisa turnīrā — mūsu „Vimbledonā" Lielupē. Toreiz Drobnijs vēl nebija tik slavens, kā šodien, kad viņš brauc uz Austrāliju. Čechu ievērojamais tenisists 14. novembrī ieradīsies Sidnejā un piedalīsies te daudzos ievērojamos sarīkojumos. Drobnijs pašreiz ir Prāgas nolādēts cilvēks, jo komūnistu režīma dēļ jūlijā atteicā atgriezties dzimtenē!

Nesen te vēl viesojās bijušais daudzkārtējais pasaules meistars galda tenisā ungārs Viktors Barna, kas arī pagaidām nevēlas braukt uz Budapeštu. Nu jau būs pagājuši kādi 15 gadi no tā laika, kad Barna un austrietis Krons spēlēja Rīgā. Viņa mākslu Rīgas amatnieku biedrības zālē vēroja daudz skatītāju. Barna tos sevišķi prata intrigēt jauktajā dubultspēlē, kad cīnījās kopā ar mūsu sportisti Ernu Eltermani-Mikelsoni.

*

Ja cilvēks grib īsti izjūsmoties par futbolu, tad gan viņš vislabāk var attapties, ka ir Austrālijā. To izjūt arī latviešu futbola draugs, jo pie svešajām austrāliešu spēlēm nav viegli pierast. Tad gribas atcerēties, ne vien A. Seibeļa, E. Pētersona vai J. Lidmaņa vadīto Latvijas reprezentējošo vienpadsmitnieku, bet atmiņā ir arī dažādas slavenas futbola vienības kas kādreiz spēlēja Rīgā — Vīnes Rapid, Budapeštas, Hungaria, Prāgas Sparta utt., utt.

Jā — Prāgas Sparta! Tās šodien vairs nemaz nav. Komūnisti klubu slēguši. Spartas nozīmē bija sarkana piecstūraina zvaigzne ar ierakstu zilā aplītī. Šo zvaigzni norijusi kāda cita tāda pati piecstūraina un sarkana zvaigzne... Kas gan ir sporta Prāga bez visā Eiropas kontinentā kādreiz tik ārkārtīgi populārajām, futbola vienībām Spartas un Slavia! Nav jau šodien vairs arī „nozīmīgā" Slavia vienpadsmita, jo tajā, līk, jaunības dienās profesionāls futbolists bija Eduards Benešs. Viņš ar futbolu pelnīja naudu, lai izglītotos par tik cildenu vīru, ka čechu tauta to izvēlēja sava prezidenta godā. Arī tie laiki pagājuši. Viss jau paiet un mainas.

Kanberā, oktobrī.

Arnolds Šmits

AUSTRĀLIJĀ IERADIES SPORTA INSTRUKTORS

Jānis Riņģis kopā ar kundzi — mūsu slēpošanas meistari Ilgu Kārkliņu-Riņģi un 2 bērniem. Sportisti strādā Batherstas imigrācijas centrā.

Angļu joslas latviešu 12. rotas sardžu vienības futbolisti no Gladbachas pret Krēfeldas latviešu darba vienības vīriem zaudējuši 2:4. Pirms mēneša gladbachieši savukārt uzvarēja krēfeldiešus 2:1. Krēfeldas darba vīri bija pāraki arī volejbolā 15:9; 4:15; 15:10. Gladbachas 12. rotas internā volejbola turnīrā, kur piedalījās septiņi vadi, uzvarēja 457. vads (Klaviņš, Vīgants, Puriņš, Āboliņš, Daugulis un Kalns). Uzvarētāji pārspēja arī rotas sastādīto vienību ar 15:7 un 15:11.

MŪSU TAUTAI UN TĒVZEMEI VELTĪTĀ

prof. Arvida Švābes rediģētā

Latvju enciklopēdija

ar savu plašo, vispusīgo un objektīvo informāciju un bagāto ilustrāciju materiālu par Latviju un latviešu tautu ir nepieciešama pavadone un palīdze katram latvju patriotam viņa svešniecības gaitās un cīņās

par latviskās dvēseles saglabāšanu sevī un savos bērnos,
par tautas brīvības un Latvijas valsts drīzāku atgūšanu.

Nenokavējiet abonementu, jo brīvā tirgū L. E. nebūs dabūjama. Līdz š. g. decembra 15. datumam pasūtiniet pirmās 2 grāmatas, iemaksājot vai piesūtot pa pastu abonēšanas maksu, līdz ar savu adresi, mūsu pārstāvjiem:

1. Ģenerālpārstāvniecība Amerikas Sav. valstīs — Roberts Hiršs Co., Woonsocket, R. I., USA. (Abonentus nepieņem.)
2. Anglijā — D. V. F. grāmatnīca 44, Hans Place, London, S. W. I., England. Abon. 15 sh.
3. Argentīnā, Čīlē, Urugvajā — Juan Bite, Casilla de Correo 2366, Buenos Aires, Argentina. Abon. 20 peso.
4. Austrālijā — I. Sterns, 53, Champress Crescent, St. Marys, N. S. W., Australia. Abon. 20 sh.
5. Beļģijā, Francijā, Holandē, Itālijā, Šveicē — Institut Cartographique P. Mantnieks, 61, Rue D'Arlon, Bruxelles, Belgique cheque post 754.25
   100 fr. 750 fr. 8 flor. — 10 fr.
6. Brazilijā — M. Zēģelnieks, Rua Piauí 197, Sao Paulo, Brasil. Abon. 40 esc.
7. Dānijā — J. Reitmanis, Postbox 292, Kobenhavn V, Danmark. Abon. 15 kr.
8. Kanadā — A. Kalniņš, 500, Ontario Str., Toronto, Canada. Abon. $ 2.50.
9. Norvēģijā — Generalkonsul A. Vannag, Blommenholm, via Oslo, Norge. Abon. 15. kr.
10. ASV — K. Rabācs, 1835,83rd. Street, Brooklyn 14, N. Y., U. S. A. Abon. $ 2.50.
11. Vācijā — LCK apgāds Latvija, Breite Str. 6—5, Esslingen/N. (14a). Abon. DM 8.—.
12. Zviedrijā — Apgāds Trīs Zvaigznes, box 701, Stockholm 1, Sverige, postgiro 358.055. Abon. 10 kr.

APGĀDS TRĪS ZVAIGZNES
Stokholmā

(509)

Akseļa Muntes

Grāmata par San Mikelu II

iznākusi kā pēdējā daļa. Cena DM 5.—. Šīs grāmatas I d. krājumi drīz būs izpārdoti. Lūdzu pasteigties ar tās iegādi.

Zviedrijas izdevumi:

	DM br.	DM ies.
Mauriņas Tilti, esejas	6.50	8.50
Damberga Zaļais rakstn. koks	4.—	5.50
Damberga Visvalda Tūla jaunība	4.—	5.50
Raudīves Silvestra Pērkona memuāri, 2—3 š.	6.50	
Štukena Baltie dievi, rom., I	6.50	8.50
Štukena Baltie dievi, rom., II	7.—	9.—
Sēderberga Dr. Glāss, romāns		5.—
Voltēra Kandids, romāns	4.50	
Hiltona Ardievu, Mr. Čips, st.	3.50	
Strindberga Hēmsaimieki, rom.	6.—	
Jaunsudrabiņa Piemini Latviju	1.—	
Turkinas Latv.-angļu vārdnīca	6.50	

Skolas grāmatas:

Tēvu valoda, las. grām. 5. kl.	4.50
Gaides Tēvu valodas māc., sist. kurss	3.—
Tēvu valodas mācība, 6 kl.	3.—
Dziļlejas Počtika	6.—
Tomāsa Eiropas ģeogrāf., 6. kl.	4.50
Miķelsona Latvijas vēsture	2.50
Matēmatika, 5. kl.	3.50
Johansona Algebra, II	6.—
Johansona Trigonometrija	5.—
Mālkalna Ķīmija (neorg., org.)	5.— 6.—
Dabas mācība 7. kl. (Cilvēks)	5.—
Siliņa Psiholoģija un loģika	6.—
Švarcbacha Latiņu-latv. vārdn.	10.—
Gulbja Latiņu gramatika	5.—
Brēmaņa Sichere Schritte, II—IV	
Šķērslīniju burtnīcas, laba pap.	0.30.

Izsūtu tikai pilnā pēcmaksā, grāmatnīcām no saviem izdevumiem aprēķinot 20% atlaidi + porto.

Sagatavošanā Matēmatika 2. kl. un Curika My English Reader I un II daļa. Lūdzu pieteikt vajadzīgo eks. skaitu.

Andr. Ozoliņa

apgāds un grāmatnīca,

(24b) Eutin/Holst., DP Camp. (525)

VILI GRABANT,

esmu pazaudējis tavu adresi. Raksti uz U.S.A., Bolivar R. Dl., Pa., c/o F. B. Musick. (520)

LATVIETIS INDOĶĪNĀ

vēlas sarakstīties ar tautietēm un tautiešiem citās zemēs. Haralds P. Kauliņš, S. P. 72804, B. P. M. 414, T. O. E., Indochina (Francais). (522)

Visbrīnišķīgākā Ziemassvētku dāvana bērniem un ģimenei

Ev. lut. Baznīcas Virsvaldes izdevumā iznākusi grāmata

Labais Gans

ar 17 četrkrāsainām Mink-Born gleznu reprodukcijām no Jēzus dzīves. Grāmatas cena DM 2.—. Atkalpārdevējiem parastā atlaide. Pasūtinājumus adresēt: Emma Raudzēns, (14a) Schwäbisch-Gmünd, Lettenlager, Artillerie-Kaserne, Bl. 2, Z. 33. (516)

Skaistākā dāvana svētkos un aizvadot draugus un paziņas uz aizjūras zemēm ir

Latviešu daiļamatnieku savienības

uzdevumā izdotā

LATVIEŠU DAIĻAMATNIECĪBA

Vairāk nekā 100 labāko ādas, koka, sudraba, tekstiliju un keramikas darbu attēli, ar prof. A. Annusa ievadu un gleznas reprodukciju un archaiologa V. Lamstera apcerējumu latviešu un angļu valodā.

Grāmatas cena DM 3.60 + porto.

Pasūtināma

A. BROKANA

izdevniecībā,

(14a) Esslingen a. N., Fliegerschule. (527)

PASŪTINĀMAS

par ļoti pieņemamām cenām

Anglijas latvieša paša spiestuvē grezni un uz laba papīra iespiestas

Ziemsvētku, Jaungada, vārda un dzimumdienu

APSVEIKUMU KARTES

dažādos toņos un variantos.

	DM
Cena, ar zeltītu malu, gab.	0.15
bez zeltītas malas, gab.	0.12
Glītas dzimtenes skatu kartes, gab.	0.10
Mazas greznas aploksnes, gab.	0.06
Lielas greznas aploksnes, gab.	0.08
Luksa vēstuļu papīri, gab.	0.10
Valstssvētku kartītes, gab.	0.09

Par izpārdošanas cenām piedāvāju:

Mārtiņa Fogta Ģimetne	0.95
Mārtiņa Fogta Jautrais Albions	0.45

Atkalpārdevējiem 15% atlaide, pasta izd. jāsedz pasūtinātājiem.

Drīzumā iznāks:
V. Kravčenko, Es izvēlējos brīvību, 2. d., cena apm. DM 3.—.

Grāmatas izsūtīšu pret tūlītēju samaksu vai uz pēcmaksu, aprēķinot 20% atlaidi (par mazāk kā 10 eks.).

A. ZIEMIŅA APGĀDS,

Oldenburg (Oldb.), Bismarckstr. 17. (526)

RAKSTOT LATVIJAI

kā redakcionālās, tā arī abonementa, sludinājumu, grāmatu pasūtinājumu vai citās veikalnieciskās lietās.

NEAIZMIRSTIET

uzrakstīt skaidri salasāmi savu pilnu vārdu, uzvārdu un adresi. Ziņojot par adreses maiņu, miniet arī līdzšinējo adresi.

Sekojošās personas, kam pienākas honorārs par agrāk Latvijā vai Latviešu Ziņās ievietotiem materiāliem, lūdzam steigšus paziņot redakcijai savu tagadējo dzīves vietu: J. Bogens un V. Mežaks (Austrālijā); Rasma Galenīece un V. Ozols (ASV); R. Dievkociņš un Silvija Peide (Zviedrijā); Nik. Bulmanis, Grīva un Kalniņš-Mētra (Kanadā); Ansis Mauriņš (Anglijā); A. Jaunvīksne un R. Freimanis (?).

S. g. 30. oktobrī pēkšņi no mums šķīries mūsu cienījamais darba kolēģa — Food Supervisor

Jānis Upmalis

Apbedīts 1949. g. 2. novembrī Ambergas Katrīnes kapos.

Viņu neaizmirstamā piemiņā paturēs

Ambergas IRO TB sanatorijas administrācija un darbinieki.

Baltijas Universitātes lektors
mag. chem.

Jānis Mengelis

dzimis Rīgā, 1898. g. 17. septembrī, miris Iceho, Šlezvigā-Holšteinā, 1949. g. 19. oktobrī, apbedīts Iceho kapos.

Viņu piemin

Baltijas Universitātes mācības spēki un studenti.

IRO STARPTAUTISKAIS MEKLĒŠANAS DIENESTS, AROLSENĀ, MEKLĒ:

Antoniju Beniuščezeroiku, dzim. Štepatu, apm. 65 g. v., dzīv. Rīgā, pēd. z. no Poznaņas; Jehoshuahu Česno, dz. 1893. g. Rēzeknē, 1940. g. bijis Parīzē, apcietināts un deport. uz Vāciju; Valfrīdu Fleišu, dz. 1941. g. 31. 9. Rīgā, un Zigrīdu Fleišu, dz. 1932. g. 18. 6., abi dzīv. Rīgā, L. Nometņu ielā 40, pēd. ziņas no Ķelnes apkārtnes; Zofiju Garkāju, dz. 1919. vai 1921., g. Grīvā, dzīv. Viļņā, deport. uz Vāciju, pēd. z. no Neu-Ulmas; Kamillu Georgevski, dzim. Koševņikovu, dz. 1887. g. 11. 8. Viļņā, pēd. z. no Lobozicas, Čechoslovakijā; Laimonu Aleksanderu Grosbergu, dz. 1925. g. 6. 11. Rīgā, nosūt. uz Vāciju un strād. netālu no Dancigas, atbrīvots pie Magdeburgas 1945. g. 27. 4. un pēc tam bijis Bīderichas nometnē, vēlāk pārsūtīts uz Reinbergu, 1945. 12. 8. ieradies amerikāņu joslā; Ēriku Hausmani, dz. 1911. g. 22. 8. Latvijā, pēd. z. no Štetīnes; Zigrīdu Hausmani, dz. 1919. g. 27. 8. Latvijā, pēd. z. no Kurzemes; Pēteri Ikaunieku, dz. 1923. g. 10. 7. Rīgā. (517)
97

ARVĪDU KAULIŅU, dzim. 1925. g. 9. septembrī, Omuļu pag., pēdējā dzīves vieta Latvijā — Valkā. Merķeļa ielā 20, meklē vecāki Kārlis un Anna Kauliņi, DP Camp Churchill, Lehrte (20a). (511)

LINGOFONA

Angļu valodas pašmācība

(teksts, vārdnīca, gramatika)
DM 5.—.

Atsevišķi izdevumi:

	DM
Lingofona lekcijas	1.30
Lingofona vārdnīca	1.—
Lingofona gramatika	3.—
E. Turkina, Latv. - angļu vārdnīca	6.50

dabūjami:

L. RUMAKA apgādā,

Würzburg, Centrāl DP Camp.

Grāmatas izsūta tikai pret iepriekšēju samaksu. Lūdzam ievērot apgāda jauno adresi!

(498)

Pirms došanās uz svešām zemēm

Iegādājieties latvisku grāmatu,

kas būs jums labākais draugs un palīgs turpmākajās gaitās!

No saviem krājumiem piedāvājam:

	DM
Ģ. Salnā romānu Okers	8.—
E. Tālmanes romānu Piemineklis	5.—
Valsts prezidenta K. Ulmaņa portretu	1.—
K. Ludviga Mēs bez Latvijas nenorimsim	3.—
J. Goldmaņa Zvaigžņu pulku atmirdza	3.—
J. Jaunsudrabiņa Piemini Latviju	1.—
Latvijas valsts satversmi ar komentāriem	1.—
J. Veldes Trimdas izdevumu rādītāju	7.—
88 dziesmas jauktiem koriem	5.—
Lingofona angļu valodas pašmācību	5.—
E. Junges Biškopības pamatmācību	4.—
K. Lapiņa Lauka dārzāji	5.—
R. Krūmiņa Augsnas strādāšana	1.—
R. Krūmiņa Augsnas mācība	1.50
S. Dūka Trimdinieka sakņu dārzs	0.50
J. Sudraba Vīni zem stikla	3.—
Hampel-Kūnerta Glezno augļu audzēšana	2.50
P. Reteļa Tabakas audzēšana	1.—
Ž. Cīruļa Kokapstrādātāju rokas grāmatu	4.—
J. Laivas Automobilis	2.—
E. Elgūta Radiotechnika I	5.—
E. Elgūta Radiotechnika II	6.—
A. Leišes Putnkopība izpārdota.	

Grāmatas izsūta pret iepriekšēju samaksu vai pēcmaksu. Atsevišķiem pasūtinājumiem pierēķina tiešos pasta izdevumus. Grāmatu tirgotājiem parastā atlaide.

L. RUMAKA APGĀDS,

Würzburg,
Centrāl DP Camp. (519)

Piedāvāju:

	DM
Ed. Collins, Angļu valodas pašmācība, I d., ar atslēgu	6,50
A. Pogina-Eiche, A Course of English	6.—
Dr. med. P. Ābele, Rokas grāmata mātēm	2.50
Dr. A. Dargēvics, Rokas grāmata veselības kopšanai	2.—
A. Grapmanis, Dzimtā zeme, skatu albums	1.50
A. Grapmanis, Krāsu fotografija	2.50

Krājumā visi trimdas jaunizdevumi

Izsūtu ar pasta pēcmaksu, ārpus Vācijas pret starpt. pasta satiksmes kuponiem.

ROB. KRŪKLĪTIS,

(14a) Schwab.-Gmünd
Artillerie-Kaserne.

Ziemelblāzmas apgādā

dabūjamas grāmatas:

	DM
Krēslainie spoguļi, E. Ķezbere	5,50
Asfodeles, E. Adamsons, broš.	4,—
(nedaudz eks.) iesieta	5,50
Tornas grāvrači, A. Dziļums, broš.	6,—
iesieta	8,—
Saplēstā krūze, A. Dziļums, broš.	7,50
(nedaudz eks.) iesieta	9,—
Meža Andrievs, A. Dziļums (nedaudz eks.)	3,—
Darbs, A. Švābe (iznāks 15. nov.) broš.	5,—
iesieta	7,—
Maksis un Morics, V. Buše	3,50

Piezīme: Tornas grāvrači iesieti būs saņemami novembra otrā pusē.

PĀRSTĀVJI ĀRZEMĒS

Anglijā: M. Fogts, 4, Westgate Ave, Bolton, Lancs.

ASV: Ed. Dobelis, Wartburg College, Waverly, Ia; J. Miķelsons (K. Alsiņš), 1187, Tremont Street, Boston 20, Mass.

Austrālijā: V. Buks, Nordcommand Workshop, Bulimba, Brisbane, Qld.

Beļģijā: K. Erkens, 127, Rue de Fleurus, Chatelet.

Francijā: V. Baumanis, 56-me M-chal Foch, Lorient.

Kanadā: V. Ziediņš, 220, Lisgar Str., Toronto, Ont.; H. Drupals; 10155; Waverley Str., Montreal, P. Q.

Venecuēlā: Br. Krolis, Avenida Principal Nr. 29, La Castellana, Caracas, Venezuela.

Zviedrijā: Latviešu jaunekļu kristīgā savienība, Stockholm, Sturegatan 46; Daugavas apgāds, Stockholm K. Garvargatan 11; Latviešu palīdzības komiteja, Stockholm, Vāstmanna gatan 13. (503)

Izmantojiet vēl iespēju iegādāties latviešu grāmatas

Piedāvājam:

		DM
Anšlavs Eglītis	Maestro, noveles, lūksa izd.	7.50
Anšlavs Eglītis	Maestro, noveles, par. izd.	6.50
Mika Valtari	Mēs nemīrsim nekad, romāns	2.—
Pāvils Rozītis	Valmieras puikas, romāns	4.50
Anšlavs Eglītis	Ģimetne, novele	2.50
Z. Lagerlefa	Gēsta Berlings, romāns	6.—
J. Bojers	Izcelotāji, romāns	6.—

Saīsinātos romānus:

Fr. Verfels	Dziesma par Bernadeti	1.50
Dž. Hersijs	Zvans Adano pilsētai	1.50
P. Baka	Sieviešu paviljons	1.50

Apgāda „Parnass" Zviedrijā, izdevumus:

Dž. Steinbeks	Mēness norietējis	5.—
Dž. Hiltons	Ardievu, Mister Čips	3.50
Voltērs	Kandids	4.50

Mūsu agrākos izdevumus:

Aspazija	Ilgu zeme, dzejoļi
A. Brigadere	Akmeņu sprostā
R. Blaumanis	Indrāni
A. Eglītis	Čingishana gals
A. Gailītis	Eke Mors, romāns
J. Jaunsudrabiņš	Kapri, romāns
A. Niedra	Sieva, romāns
Zālītis un Nagobads	Jaunāko laiku vēsture.

Mēnešrakstu „Laiks" Nr. 5—34, ar dažiem izņēmumiem.

Mēnešrakstu „Laiks" bērniem:
Nr. 1 Lācītis dodas pasaulē — Lācīšaveikals
Nr. 3. Princesīte papardīte
Nr. 4. Lācīša Pū brīnišķīgie piedzīvojumi
Nr. 5. Ziemassvētku pasakas
Nr. 6. Pinokio, I. daļa
Nr. 7. Pinokio, II. daļa.

Ja kāda grāmata nav dabūjama nometnes grāmatnīcā vai kooperātīvā, pasūtiniet tieši apgādā. Piesūtīsim pa pastu nekavējoties, ar uzliktu pēcmaksu, pieskaitot pasta izdevumus. No dažām grāmatām ir tikai vēl nedaudzi eksemplāri, kādēļ pasteidzieties ar pasūtināšanu.

Apgāds GRĀMATU DRAUGS

H. Rudzītis,

(14a) Esslingen/N., Weilstr. 30-2. (518)

Trešdien, 1949. g. 16. novembrī.

Izcelotāji, apmekl

kungu, dāmu un bēr

Eslingenas lat

labākā pulksteņu

iepirkšanās

vietā pie

PULKSTEŅU MEISTARA

KALZ

Rūdera ielā 1.

Visu,

DĀMU,

GU

Jūs pirk

Va

Nekār

KOFFER

PORTEFEĻI

Balber šchul un Küfer
ieļas krustojumā

JŪSU RESTORĀNS

Städt. Saalbaugaststätte

ESLINGENĀ
Bahnhofa ielā 12/14.

IZCIENĪTA VIRTUVE
UN LABA VĪNU
IZLASE

tel. 16871.

Izcelotāji, apmeklējiet Ludvigsburgas speciālos veikalus!

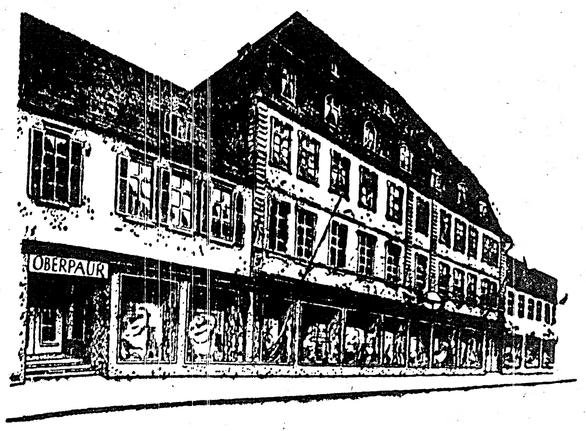

Oberpaur

Modes nams Ludvigsburgā

Izcils ar kvalitatīviem kungu, dāmu un bērnu apģērbiem, par samērīgām cenām

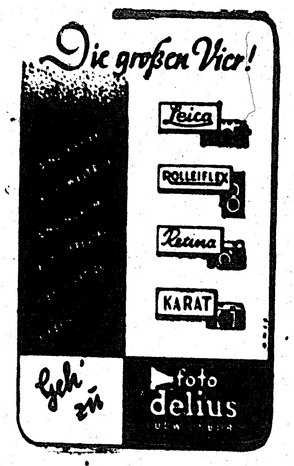

foto delius

IR IEVĒROJAMĀKAIS VEIKALS SAVĀ NOZARE LUDVIGSBURGĀ

Tur Jūs apkalpos apzinīgi un ieinteresēti un katrā ziņā rūpēsies par to, lai Jūs būtu apmierināts.

Eslingenas latvieši, izmantojiet draudzīgo veikalu pakalpojumus!

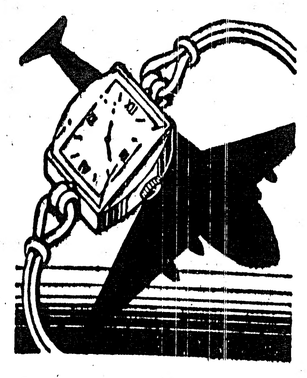

Labākā pulksteņu

iepirkšanās vietā pie

PULKSTEŅU MEISTARA

KALZ

Rittera ielā 1.

Pie mums Jūs labi apkalpos un Jūs atradīsiet visu vajadzīgo!

UNIVERSĀLVEIKALS

ORION

Pliensau ielā

ROZENTĀLA

GALDA TRAUKUS UN SERVIZES

kā arī

visu redzamāko porcelāna firmu rašojumus bagātīgā izvēlē atradīsiet

Porzellan-Ecke

AM FISCHBRUNNEN

Praktiskas svētku dāvanas

DĀMĀM UN KUNGIEM

lielā izvēlē atradīsiet

Eslingenas apavu un ādas izstrādājumu sabiedrības veikalā

Innere Brücke 3. Tel. 17045

Īpašn. J. Dempels un E. Findlings.

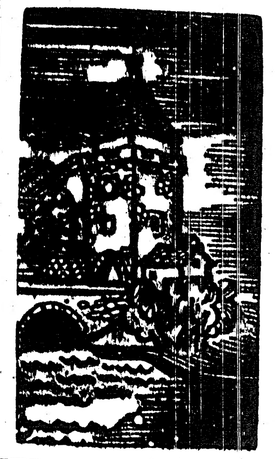

Visu, kas Jums nepieciešams —

DĀMU, KUNGU UN BĒRNU VEĻU,

GULTAS VEĻU UN KLEITU

DRĀNAS

Jūs pirksiet labi un par izdevīgām cenām

Tekstiliju namā

Valters Juriņš

Nekāras ielā 15, iepretī Pliensau tornim

IECIENĪTĀKĀ UN PRECĪZĀKĀ KLIŠEJU UN ĶĪMIGRAFISKĀS MĀKSLAS DARBNĪCA VIRTEMBERGĀ

KLISCHEE

GAUM u. BERGER Inh. A. GAUM

STUTTGART-FEUERBACH

SCHARFENSCHLOSSTR. 16

Tel. 80426

Uz svētkiem atļaujos ieteikt savu uzņēmumu kā labāko

KONDITOREJAS PREČU

galavotāju

KONDITOREJA- **EITEL** KAFEJNĪCA

Pliensau 16/18

Priecīgi svētkos, priecīgi lepērkoties

DELIKATESES, VĪNU uc. ALKOHOLISKO DZĒRIENU IZLASE

KURTS MAYERS

Pliensau ielā 2

PORTFEĻI

Daiber Schul un Küfer lelas krustojumā

DĀMU KLEITU UN MĒTEĻU DRĀNAS

kā arī

dāmu veļu atradīsit LIELĀ IZVĒLE

Modes namā

Carl Hausbrendel

Eslingenā, Pliensau ielā 8

Strumpf- & Garnhaus

Marquardt

DZIJAS ◇ ZEĶES ◇ ADĪTĀS PRECES ◇ IZDAIĻOŠANAS PRIEKŠMETI ◇ ROKDARBI ◇ ZĪDAIŅU APĢĒRBI ◇ SĪKPRECES

JŪSU RESTORĀNS

Städt. Saalbaugaststätte

ESLINGENĀ

Bahnhofa ielā 12/14.

IECIENĪTA VIRTUVE UN LABA VĪNU IZLASE

tel. 16871.

Emigranti!

ELEKTRISKOS APARĀTUS UZ 110 V. PĀRBŪVĒ

Dipl. inž. R. CZECHS,

Pliensau ielā 47

Elektrotechnikas un radioremontu speciāluzņēmums

Pukes

Buhl

Bahnhofa ielā 13, tēlefons 17430

VADOŠAIS PUĶU VEIKALS ESLINGENĀ

Jūsu apavus tikai pie

SCHUH- **Berner**

Moderns apģērbu nams

am Postmichelbrunnen Esslingen/N.

Moderni pārvalki

Eleganti mēteļi

SKAISTAS DRĀNAS

IEKŠ- UN ĀRZEMJU RAŽOJUMI

J. Stüber

īpašn. J. Stübers un A. Šmite

Pliensau un Nekāras ielu krustojumā

LELLES ● LEĻĻU RATIŅI ● SPĒĻU DZĪVNIEKI ● BĒRNU DIVRITEŅI UN AUTOMOBIĻI ● MERKLINA SPĒĻU VILCIENI ● METALLA BŪVKASTES ● TVAIKA MAŠĪNAS ●

10.000 km bez nolaišanās - Jauni supercietokšņi ASV aviācijā

Vašingtona (F). — Amerikāņu aviācijas ministrija oficiāli paziņojusi, ka Savienoto valstu rīcībā ir jauni uzlaboti supercietokšņi, kas ar pilnu bumbu kravu bez nolaišanās var nolidot 10.000 km. Tas nozīmē, ka ar šiem lidaparātiem iespējams šķērsot Atlantijas okeanu un bez nolaišanās atkal atgriezties Savienotajās valstīs. Jaunos supercietokšņus būvējusi pazīstamā Beinga firma un tie nosaukti par B50. ASV aviācijas ministrija jau pasūtinājusi 200 supercietokšņu. Pamatprincipā jauno supercietokšņu konstrukcija ir tāda pati, kā tam lidaparātam, ar ko amerikāņi pag. gadā bez nolaišanās aplidoja zemes lodi, papildinot gaisā vienīgi degvielas. Jaunajam B50 benzīna rezerves krātuves iekārtotas zem spārniem.

Vasingtonā tomēr runā par Rietumvācijas armiju

BIJ. ASV VĒSTNIEKS MADRIDĒ PAREDZ KARU, JA MASKAVA IES KAUT SOLI TĀLĀK EIROPĀ

Vašingtona (B). — Kopš ārlietu ministra Ečesona izlidošanas uz Parīzi, Bonnu un Berlīni, Vašingtonas diplomātiskās aprindās visvairāk pārrunātais jautājums ir Rietumvācijas bruņoto spēku problēma. Kā Newsweek diplomātiskais korespondents uzsver, jau pirms gada teorijā ASV ārlietu ministrijā pārrunāta Rietumvācijas armijas radīšana. Toreiz diskutēts par „maziem vācu spēkiem Rietumeiropas aizsardzības plāna ietvaros". Veselu gadu no šiem tīri politiskajiem plāniem nekas neesot reālizēts un kara ministrijai nav nekādu konkrētu plānu. Tagad stāvoklis pēc Rokosovska iecelšanas par Polijas bruņoto spēku virspavēlnieku radikāli mainījies. Ievērojami amerikāņu politiķi nemitīgi privātā kārtā mēģinot iespaidot ārlietu un kara ministriju par „reālistiskas domāšanas" nepieciešamību, zīmējoties uz Rietumvācijas bruņotiem spēkiem.

Kā jau ziņojām, pagājušo nedēļu amerikāņu presē parādījās ziņa, ka paredzēts uzstādīt 30 vācu divīzijas. Šis temats no vācu preses slejām nav pazudis arī šonedēļ. Svētdienas pēcpusdienas konferencē Bonnā Mekloja politiskais padomnieks Ridlebergers uzsvēris Ečesona uzdevumā, ka „par vācu bruņotiem spēkiem vispār nav iespējams diskutēt."

Šo teikumu var saprast kā grib. To var uztvert kā pilnīgu negāciju, var arī saprast, ka šis jautājums tik svarīgs un slepens, ka par to atklātībā nevar runāt. Kā UP ziņo, noskaņojums ASV tomēr arvien vairāk sveroties uz „reālpolitisku domāšanu", jo ASV bruņoto spēku vadība labi apzinoties, ka paredzētā Elbas aizsardzības līnija bez vācu divīzijām nav noturama, jo Francijas bruņotie spēki nekad tik tālu izbīdītu aizsardzības poziciju nevarēs aizstāvēt un Anglija nekādā gadījumā, pēc otrā pasaules kara piedzīvojumiem, savu armiju uz kontinenta zaudēt neriskēs.

Tanī pašā laikā pēc bij. ASV vēstnieka Madridē prof. Dr. Kerltona Heisa vārdiem „Savienotās valstis tagad attiecībā pret Padmoju savienību jūtas un domā tāpat, kā Anglija Hitlera iebrukuma priekšvakarā Polijā."

Kad žurnālisti vēstniekam jautājuši, vai tas nozīmē, pēc viņu uzskatiem, karu ar Padomju savienību, ja Maskava uzsāktu kādu jaunu agresiju Eiropā, prof. Heiss atbildējis ar noteiktu jā.

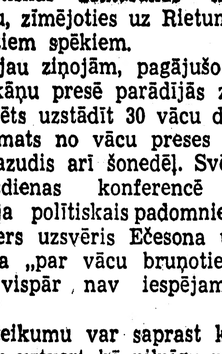

ELEGANTI JAUNI RUDENS MODEĻI
DĀMU VEĻA BAGĀTĪGĀ IZVĒLE
E. Kipp
Pliensau ielā 41

ASV ārlietu ministrs Ečesons ierodas Bonnā un Berlinē

Skriešanās par Vāciju starp austrumiem un rietumiem.— Rietumvācijai pašreiz vēl bruņotos spēkus nedos

Bonna (A). — **Ne mirkli nekavēdamies, pēc divu dienu apspriedēm Parīzē ar Bevinu un Šumānu, ASV ārlietu ministrs Dīns Ečesons** svētdienas priekšpusdienā ieradās Bonnā, lai gan pamats Ečesona apmeklējumam formāli bija tikai ASV augstā komisāra Mekloja privāts ielūgums, ASV ārlietu ministra sagaidīšana un uzņemšana Rietumvācijā notika pēc starptautiskas vizītes protokola. Ečesonu sagaidīja Rietumvācijas federācijas prezidents prof. Heiss, ministru prezidents Adenauers un visi redzamākie Rietumvācijas politisko partiju vadoņi. Tūkstoši skatītāju ieslēdza 8 km garo ceļu, pa kuru Ečesons, melnos vizītsvārkos tērpies, ar tipiska diplomāta gludu smaidu sejā, vienā automobilī ar Mekloju un prof. Heisu, brauca uz Rietumvācijas prezidenta mītni Bad Godesbergā, kur pirms 11 gadiem Anglijas toreizējais premjērs Čemberlēns satikās ar Hitleru, lai novērstu, toreiz jau taustāmi reāli kļuvušos, otrā pasaules kara draudus.

Visu svētdienu Ečesons apspriedās ar Rietumvācijas politiķiem. Viņam bija garāka saruna arī ar opozīcijas vadītāju SPD līderu Dr. Šumacheru. Pēcpusdienā Ečesons teica runu, kurā uzsvēra, ka viņam Vācijas problēmas pazīstamas un tuvas, it īpaši Berlīnes jautājums un bēgļu problēma. „Es zinu, ka šos jautājumus vācieši ar savu spēku vien atrisināt nevar. Nākotnē ASV iestāsies par daudz intensīvāku kultūrālu sadarbību vāciešu un amerikāņu starpā," teica Dīns Ečesons. Intervijā presei Ečesons un viņa pavadoņi uzsvēra, ka Parīzes konference ievērojami ietekmēs turpmāko Rietumvācijas attīstību, bet izšķirīga būs pašas vācu tautas nostāja. Lai izkliedētu baumas, kas pēdējā laikā vairkārt atkārtotas no visdažādākiem avotiem, Ečesons paskaidroja, ka Rietumvācijas bruņoto spēku pieaicināšana Rietumeiropas aizsardzībā Parīzes konferencē neesot pārrunāta. Pirmdien Ečesons devās uz Berlīni, no kurienes atgriezās Vašingtonā.

*

Dīna Ečesona apmeklējums Vācijā liekas būt daļa no jaunā Vašingtonas stratēģiskā plāna, kas izstrādāts Padomju savienības ļoti aktīvās Austrumvācijas politikas neitrālizēšanai. Ja uzmanīgi vēro pēdējo triju nedēļu notikumus, no kuriem spilgtākie bija Austrumvācijas de jure atzišana un padomju vēstnieka Puškina nosūtīšana uz Berlīni, maršala Rokosovska iecelšana par faktisko Polijas valdnieku un nemitīgā nervu kara turpināšana Balkānos, tad pašreizējā Dīna Ečesona aktīvitāte nevienu nevar pārsteigt. Parīzes konference un Vācijas apmeklējums, liekas, būs ievadījums tai politikai, ko pats Ečesons, pirms izlidošanas uz Parīzi, pagājušajā nedēļā definējis Vašingtonas diplomātiskajiem korespondentiem: „Kādēļ mīljardi Eiropai un visa mūsu aktīvitāte? Kaut vai tādēļ, lai no rīta, bārdu dzenot, mēs varētu bez sašutuma redzēt paši savas gludās amerikāņu sejas spogulī. Mēs esam nokavējuši autobusu Ķīnā. Mēs to nedrīkstam nokavēt Eiropā un Japānā. Lai cik nepatīkami šo patiesību izrunāt, mums pašreiz jāsacenšas ar mūsu karalaika sabiedroto — Padomju savienību, par mūsu bij. ienaidnieku labvēlības iegūšanu. ASV un Padomju savienības spēku līdzsvaru iespējams uzturēt tikai tad, ja Rietumeiropa un Japāna ir ASV sabiedrotie."

Ar šo politisko analizi, par kuru drastiskāku un vienkāršāku grūti iedomāties, visa pašreizējā polemika pasaules presē par Vācijas jautājumu, minējumi par noslēpumaino Parīzes konferenci un Rietumeiropas nākotni kļūst daudz skaidrāki un saprotamāki. Vācu prese, tāpat kā Londonas un Ņujorkas laikraksti, mēģina rakstīt ļoti optimistiskā tonī par turpmākās attīstības labvēlīgajām izredzēm, bet starp rindām skaidri jaušamas bažas par praktiskajām grūtībām. Pēc Newsweek (14. 11.) vērtējuma, Ečesona grūtākā cīņa Parīzes konferencē bijusi ar Bevinu. Labi informētais politiskā žurnāla korespondents apgalvo, ka amerikāņu politikas lielākās rūpes ir Anglijas nostāja. Amerikāņu plāns prasa, lai Rietumeiropas demokratijas daļu savas suverēnās varas, nodotu Eiropas saimnieciskas sadarbības padomei, kam no tehnisku padomdevēju organa jākļūst par Rietumeiropas superkabinetu. Lielbritānija šim plānam pretojas, tāpat, kā tā pretojas muitu barjēru, kontingentu un valūtas ierobežojumu noārdīšanai. Anglijai tas nozīmētu pakļaušanos Eiropas interesēm. Tā to, acīm redzot, nevēlas. No otras puses, krievu arvien aktīvākā un nekautrīgākā politika Austrumvācijā un Polijā prasa Rietumeiropas konsolidēšanu. Centrā stāv Vācijas jautājums. Bet arī Rietumvācija nav veidojama un pakļaujama rietumnieku plāniem, kamēr ASV, Lielbritānija un Francija pašas nav saskaņojušas savu politiku Rietumvācijā. Kā tas pašreiz vācu presē skaidri redzams, opozīcijas līders Dr. Šumachers veikli un nekautrīgi izmanto arvien spēcīgāko vāciešu nacionālismu, lai jauktu Dr. Adenauera, sabiedrotiem visai piekļāvīgo politiku. No otras puses, angļu prese neslēpj, ka ASV augstais komisārs Meklojs „nemaz neinteresējas par angļu interesēm un neizrāda nekādu vēlēšanos saprasties ar Lielbritānijas augsto komisāru ģen. Robertsonu kā līdzvērtīgu partneri."

Lai kā risināsies Ečesona politikas techniskais izvedums Rietumvācijā, viņa kurss skaidrs. Pēc iespējas pielaikojot ASV vajadzības Anglijas un Francijas prasībām, amerikāņi tuvināsies vāciešiem. Kaut arī tiem tūlīt nedos to, ko viņi jau ļoti noteikti paši prasa — Rietumvācijas bruņotos spēkus, — tad katrā ziņā Adenauera valdības popularitātes celšanai pārtrauks līdzšinējās fabriku demontāžas, ļaus iecelt Rietumvācijas konsulāros un diplomātiskos pārstāvjus, uzņems Rietumeiropas saimnieciskās un politiskās organizācijās un veicinās Rietumvācijas saimniecisko attīstību ar dolaru kreditiem un izejvielām.

Vērtējot līdzšinējo vācu politiķu izrīcību, jāparedz, ka arī viņi nevienu izdevību neizlietotu garām nepalaidīs. Vācieši zina, ka amerikāņiem viņi vajadzīgi spēku līdzsvara uzturēšanai pret Padomju savienības varas politiku. Pierādījums tam ir kaut vai Ečesona pašreizējais apmeklējums un viņa gludā diplomāta valoda par „kultūrālu saišķu stiprināšanu" starp amerikāņiem un vāciešiem un palīdzēšanu jautājumos, ar kuriem paši vācieši galā nevar tikt — Berlīni un bēgļu problēmu.

Ečesons smīn par Staļina un Pīka bildēm

Berlīne (D). — Visai zīmīga Savienoto valstu ārlietu ministra Ečesona vizīte bija Berlīnē. Ieradies agrākajā Vācijas galvaspilsētā, viņš pieņēma preses pārstāvjus, kuriem deklarēja, ka ASV nesaskata nekādus pamatus drīza četru lielvalstu konferencei Vācijas jautājumos. Ečesons pasvītroja, ka Vašingtona darīs visu, lai novērstu tās grūtības un šķēršļus, ko Padomju savienība varētu likt Vācijas ceļā uz atdzimšanu un saimniecisku neatkarību.

Pēc konferences un brokastīm ASV ārlietu ministrs devās apskatīt Berlīni Pie Brandenburgas vārtiem viņš atlaida militārās policijas automobiļus, un, pretēji savu pavadoņu padomiem, iebrauca Berlīnes krievu sektorā. Gājēji pārsteigti vēroja amerikāņu automašīnas un drīz vien saskatīja vienā no tām Savienoto valstu ārlietu ministru. Padomju sardzes posteņi Ečesona automobili neaizturēja. Kad brauciens tuvojās Fridricha ielai, kuras malās bija redzamas raibu raibās Staļina un Pīka bildes, Dīns Ečesons sirsnīgi nosmējās. Viņa garastāvoklis vēl vairāk uzlabojās, kad pie vācu kāmeras nama tas ieraudzīja saukļus, kas aicināja uz cīņu pret amerikāņu imperiālismu.

Ečesona vizīte Berlīnē beidzās ar pieņemšanu pie amerikāņu augstā komisāra Mekloja. Tajā piedalījās arī padomju kontrolkomisijas priekšsēdis ģenerālis Čuikovs, ar ko ASV ārlietu ministram bija ilgāka saruna. Padomju savienības vēstnieku Puškinu Meklojs nebija aicinājis, lai krievi viņa klātieni neiztulkotu par Austrumvācijas valdības atzīšanu.

BANKETS JALTAS KONFERENCES LAIKĀ

Šādu sabiedrisku sarīkojumu atmosfairā Staļins saņēma savu rietumu sabiedroto solījumus, kas tam atvēra durvis uz Eiropu. No labās: Molotovs, Čerčils, Ruzvelts, Staļins. Malējais pa kreisi ASV toreizējais ārlietu ministrs E. Stetiniuss.

Optimists Stetiniuss

Valstsvīrs, kas attaisno Jaltas lēmumus

Nupat mirušo prez. F. D. Rūzvelta pēdējo ārlietu ministru Ed. Stetiniusu ASV augstākā sabiedrība bieži dēvēja par amerikāņu Idenu. Vienmēr elegantais, pilnīgi baltu galvu, bet jauneklīgu seju, materiāli neatkarīgais miljonu mantnieks sev varēja atļaut arī dažas vājības. Par galveno Stetiniusa vājību amerikāņi uzlūkoja viņa nelabojamo optimismu. Stetiniuss nomira 49 gadu vecumā un tikai dažas dienas pēc tam, kad bija iznākusi viņa memuāru grāmata par Jaltas konferenci.

Stetiniuss bija ārlietu ministra amatā no 1944. g. novembra līdz 1945. g. jūnijam pēc tam, kad jau visu kara laiku bija ieņēmis svarīgus amatus centrālajās apgādes iestādēs Vašingtonā. Bet arī praktiskā pieredze un negaidīti piedzīvojumi darījumos ar Padomju savienību nebija varējuši salauzt Stetiniusa rožaino optimismu, kad viņš kopā ar prezidentu kara pēdējā gada februārī devās uz Jaltu, lai tur apspriestos ar Staļinu. Jaltas konferences laikā rakstītā dienas grāmata tādēļ interesanta tanī ziņā, ka raksturo dažu toreizējo amerikāņu valstsvīru savādo uztveri par padomju politikas mērķiem un taktiku.

Pēc Stetiniusa grāmatas iznāk, ka konference bijusi brīnišķīgs sabiedrisks sarīkojums, ironiski par šiem memuāriem raksta Newsweek. Staļins bija licis nogādāt Jaltā 14.000 pudeles dažādu vīnu un vodkas. Dažu pudeļu atmosfairā Rūzvelts, Čerčils un Staļins tad sacentušies solījuma došanā un savstarpējā slavināšanā. Konferences slēgšanas priekšvakarā Rūzvelts ar gandarījumu konstatējis, ka viņam ar savu plānu par Eiropas jaunuzbūvi izdevies novērst nekārtības un varbūt pat revolūciju Padomju savienībā. Čerčils atzīmējis, ka vienpartijas sistēma atvieglojot Staļinam valdīšanu, un arī pēdējais pats atzinies, ka tā ir liela priekšrocība. Lai izpatiktu Čerčilam, Staļins tad pravietojis, ka strādnieku partija Anglijā nekad netikšot pie varas. Pats Stetiniuss visā nopietnībā centies pārliecināt Staļinu, ka gadījumā, ja viņš pēc kara sastrādās ar ASV, katrā krievu mājā būšot ūdensvads un elektrība.

Savā grāmatā Roosevelt and the Russians Stetiniuss, vērtējot Jaltas konferenci, to atzīst par ļoti sekmīgu. Burtiski viņš raksta: „Jalta bija Rūzvelta un Čerčila drosmīgs mēģinājums atrast ceļu uz ilgstošu mieru un vēlākās grūtības nav izskaidrojamas ar tur pieņemtajiem lēmumiem, bet gan vienīgi ar to, ka Padomju savienība šos lēmumus nav strikti pildījusi." Amerikāņu Newsweek komentātors to piebilst, ka lasītājiem tomēr grūti saprast, kādēļ vienīgi Krievijā vainojama pie visām vēlākām neveiksmēm. Tāpat memuāru lasītājiem paliek nesaprotams, kā Jalta varēja lemt par Mandžūrijas ostu atdošanu krieviem pat nebrīdinot ķīniešus un kādēļ Rūzvelts ar vieglu roku ielaida krievus Kurilu salās, kur tie tagad kontrolē amerikāņu gaisa satiksmi no Alaskas uz Tālajiem austrumiem. Stetiniuss gan mēģina attaisnot Rūzveltu ar to, ka prezidents vēlējies katrā ziņā piedabūt Staļinu piedalīties karā pret Japānu, bet to Staļins jau bija solījies amerikāņiem 1943. gadā.

Rūzvelta piekāpšanos Stetiniuss mēģina izskaidrot ar to, ka padomju karaspēks tobrīd jau atradies poļu territorijā, ko tagad Amerikā neviens vairs nevarot saprast. „Šāds motivējums tikai pierāda, ka mūsu valstsvīri nav bijuši savu uzdevumu augstumos," par šo vietu memuāros spriež jau pieminētais amerikāņu komentātors. „Staļins par šīm lietām sprieda daudz noteiktāki, kad pusgadu vēlāk Potsdamā skaidri pateica, ka katra brīvās vēlēšanās radīta Austrumeiropas valdība neizbēgami būs ar pretpadomju novirzienu, ko viņš nevarot pieļaut. Amerikāņu lasītājiem jābrīnās, kādēļ gan ASV delegācijai tas toreiz nebijis tikpat skaidrs, kā Staļinam."

Stetiniusa grāmatā vēlreiz apliecināts, ka prezidents līdz savam mūža galam ticējis, ka viņam „izdosies novirzīt Padomju savienību no diktatūras un tirannijas uz brīvas, iecietīgas un mieru mīlētājas sabiedrības ceļu." Amerikāņu kritika to tagad nosauc par pārāk naivu un nopietnam valstsvīram nepieņemamu cerību, kādam uzskatam mums atliek tikai pievienoties.

Austrumu policijai dos arī ātrlaivas

Berlīne (D). — Lai gan padomju iestādes noliedz austrumjoslas policijas apbruņošanu tādiem ieročiem, kas aizliegti Potsdamas nolīgumā, dzīves īstenība liecina tomēr pretējo. Amerikāņu raidītājs RIAS sakās zināms, ka padomju ģenerālis Kubalovs kādā SED slēgtā sanāksmē paskaidrojis, ka ar 1950. gada 1. martu Austrumvācijā būs „obligāts divu gadu policijas dienests". Šai laikā policijā būs mobilizēti līdz 150.000 vīru, kas dzimuši laikā no 1910.—1924. gadam. Līdz nākamā gada martam padomju iestādes Austrumvācijas policijai nodos 800 smagos un 1000 vieglos ložmetējus, kā arī 260 vieglos un 310 smagos zenītlielgabalus. Runas beigās ģenerālis Kubalovs austrumu policijai apsolīja arī 12 ātrlaivas un 8 torpēdlaivas.

Rajka vietā esot pakārts viņa dubultnieks

Frankfurte (F). — Agrākā Ungārijas ārlietu ministra Laslo Rajka vietā 15. oktobrī Budapeštā pakārts viņa dubultnieks, ziņo vācu laikraksts Abendpost. Šo informāciju laikrakstam sniegusi ungāru emigrantu preses iestāde Vācijā. Pirms vairākiem mēnešiem Rajks esot izsaukts uz Maskavu, kur saņēmis slepenas instrukcijas likvidēt Tito kustību Ungārijā. Par šīm instrukcijām zinājis vēl vienīgi kominforma aģents Gress. Pat ungāru komūnistu partijas ģenerālsekretāram Rakoši nav bijis ne jausmas, kas uzdots Rajkam. Trimdas ungāru preses dienests sakās zināms, ka atklāti tiesāts vienīgi Rajks ar saviem tuvākajiem līdzstrādniekiem. Patiesībā Ungārijā apcietināts vairāk nekā 1500 atbildīgu darbinieku, bet tie pazuduši bez miņas koncentrācijas nometnēs. Rajka atzīšanās un izturēšanās prāvas laikā Maskavu pilnam apmierinājusi. Īsi pirms sprieduma izpildīšanas kopā ar ģimeni viņš slepeni pārvests uz Padomju savienību, bet Rajka vietā pakārts kāds dubultnieks.

NO INTERNĒJUMA KANADĀ ATLAISTI 130 LATVIEŠI NO ZVIEDRIJAS

130 latviešu, kas ieradās Kanadā no Zviedrijas, aizvakar atlaisti no Halifaksas, kur pavadījuši 10 nedēļas internējumā. Atbraucēji pašreiz novietojušies Ajaksā, 25 jūdzes no Toronto, kur jau iesaistās darbos, gan ar darba pārvaldes palīdzību, gan privātā kārtā.

Foto veikalā
Richters
Esslingenā, Küfera ielā 27
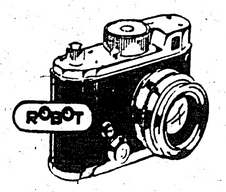

JŪS IEGĀDĀSATIES AUGSTVĒRTĪGAS FOTO - KINO KAMERAS

LATVIA
Latvian Newspaper
Printed under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation number UNDP 196. Publisher and Editor: Valdemārs Lamsdorfs, Ettlingen/N., Breite Str. 1-4. Printer: Ungeheuer & Sohn, Ludwigsburg, Körnerstr. 14. Published twice weekly. Circulation 11.000.

Bijušo karavīru

Visi termiņi IRO a

paliek

DP tautību pārstāvju a

IRO amerikāņu joslas galvenajā ... DP tautību sakarnieku sanāk... pārstāvji. Latviešus sanāksmē repre... pārstāvji pārrunāja ar IRO ... izbeigšanās. Galvenā IRO š... jautājumu, ko valdība domā darīt, ... pārvietoto personu pat... Iesniegumā pieminēti nese... notikumi, kad ukraiņu ... masu demonstrācijām izde... turienes komūnistu partijas ... Iesniegumā beigās komūnisti ... Virtembergas-Bādenes valdī... sakaros ar amerikāņu ... un panākt, lai vi... pēc iespējas ātrāk izraidītu ... Spriežot pēc īsās ..., kas publicēta Stuttgarter ..., Vācijas komūnisti nav sa... ar Maskavu.

Vācu komūnisti pasa ārzemju bēgļu izraidīšanu

Štutgarte (E). — Vācu komūnistu ... Virtembergas-Bādenes land... šinis dienās iesniegusi pie... ..., ko valdība domā darīt, ... pārvietoto personu pat... Iesniegumā pieminēti nese... ... notikumi, kad ukraiņu ... masu demonstrācijām izde... ... turienes komūnistu partijas ... Iesniegumā beigās komūnisti ... Virtembergas-Bādenes valdī... ... sakaros ar amerikāņu ... komisāru un panākt, lai vi... DP pēc iespējas ātrāk izraidītu ... Spriežot pēc īsās ..., kas publicēta Stuttgarter ..., Vācijas komūnisti nav sa... ar Maskavu.

Vai DP iecelošana ASV apstāsies

Vašingtona (hn). — Pēc tam, kad DP likuma pārspriešana atlikta uz ..., tagad liekas, ka Sav. val... nevarēs iecelot arī sākumā at... 205.000. Šo mēnesi iecelos 8294, ... decembrī tikai 7661, pēc kam ie... ... skaits vēl vairāk samazi...

DP komisija patlaban sagatavo zi... ..., kurā šim kavēklim par ie... minēs DP likuma noteikumu, ... 40 proc. iecelotāju jābūt baltie... un 30 proc. lauksaimniekiem. ... šim šos ierobežojumus neie... ..., jo cerēja panākt to atcel... bet tagad komisija vairs ne... ka tā līdz darbības beigām ... gada 30. jūnijā būs savu ... izpildījusi.

Komisija aizrāda, ka no 100.000 ... personu, kas tagad jau ..., Sav. valstīs, baltiešu ir ... un lauksaimnieku 26 proc. ... nozīmē, ka no nākošajiem 100 ... apmēram 50.000 jābūt baltie... un 34.000 lauksaimniekiem. ..., ka iecelot varēs vairs tikai ... DP, kas neietilpst šajās kate...; un 30 proc. lauksaimnieku ... no grupas, kas nometnēs ... tikai 20 proc., tā ka liku... ievērošana praktiski neiespē...

Ja šo ierobežojumu nebūtu, Sav. ... ik mēnesi varētu iecelot 20.000 ... personu.

DP SLIMNIEKU STREIKS AUSTRIJĀ

Vine (T). — Austrijas laikraksti ..., ka Zalcburgas tuvumā divi ... streikojuši kādas DP slimnī... ... pacienti. Streika pamatā bijusi ... slimnieku prasība ārstēt viņus ar ... jaunu ārstniecības līdzekli. ... darbinieki, kuriem pakļauta ... slimnīca, sākumā noraidījusi šo ..., jo gribējuši vispirms pār... ..., jo gribēja panākt to atcel... ... līdzekli, ... komisija vairs ne... ... līdz darbības beigām ... gada 30. jūnijā būs savu ... izpildījusi.

Komisija aizrāda, ka no 100.000 ... personu, kas tagad jau ..., Sav. valstīs, baltiešu ir ... un lauksaimnieku 26 proc. ... nozīmē, ka no nākošajiem 100 ... apmēram 50.000 jābūt baltie... un 34.000 lauksaimniekiem. ..., ka iecelot varēs vairs tikai ... DP, kas neietilpst šajās kate...; un 30 proc. lauksaimnieku ... no grupas, kas nometnēs ... tikai 20 proc., tā ka liku... ievērošana praktiski neiespē...

Ja šo ierobežojumu nebūtu, Sav. ... ik mēnesi varētu iecelot 20.000 ... personu.

DP SLIMNIEKU STREIKS AUSTRIJĀ

Vine (T). — Austrijas laikraksti ..., ka Zalcburgas tuvumā divi ... streikojuši kādas DP slimnī... ... pacienti. Streika pamatā bijusi ... slimnieku prasība ārstēt viņus ar ... jaunu ārstniecības līdzekli. ... darbinieki, kuriem pakļauta ... slimnīca, sākumā noraidījusi šo ..., jo gribējuši vispirms pār... ... līdzekli, ... komisija vairs ne... ... līdz darbības beigām ... gada 30. jūnijā būs savu ... izpildījusi.

Komisija aizrāda, ka no 100.000 ... personu, kas tagad jau ..., Sav. valstīs, baltiešu ir ... un lauksaimnieku 26 proc. ... nozīmē, ka no nākošajiem 100 ... apmēram 50.000 jābūt baltie... un 34.000 lauksaimniekiem. ..., ka iecelot varēs vairs tikai ... DP, kas neietilpst šajās kate...; un 30 proc. lauksaimnieku ... no grupas, kas nometnēs ... tikai 20 proc., tā ka liku... ievērošana praktiski neiespē...

Ja šo ierobežojumu nebūtu, Sav. ... ik mēnesi varētu iecelot 20.000 ... personu.

DP SLIMNIEKU STREIKS AUSTRIJĀ

Vine (T). — Austrijas laikraksti ..., ka Zalcburgas tuvumā divi ... streikojuši kādas DP slimnī... ... pacienti. Streika pamatā bijusi ... slimnieku prasība ārstēt viņus ar ... jaunu ārstniecības līdzekli. ... darbinieki, kuriem pakļauta ... slimnīca, sākumā noraidījusi šo ..., jo gribējuši vispirms pār... ... līdzekli, ... komisija vairs ne... ... līdz darbības beigām ... gada 30. jūnijā būs savu ... izpildījusi.

Komisija aizrāda, ka no 100.000 ... personu, kas tagad jau ..., Sav. valstīs, baltiešu ir ... un lauksaimnieku 26 proc. ... nozīmē, ka no nākošajiem 100 ... apmēram 50.000 jābūt baltie... un 34.000 lauksaimniekiem. ..., ka iecelot varēs vairs tikai ... DP, kas neietilpst šajās kate...; un 30 proc. lauksaimnieku ... no grupas, kas nometnēs ... tikai 20 proc., tā ka liku... ievērošana praktiski neiespē...

Ja šo ierobežojumu nebūtu, Sav. ... ik mēnesi varētu iecelot 20.000 ... personu.

DP SLIMNIEKU STREIKS AUSTRIJĀ

Vine (T). — Austrijas laikraksti ..., ka Zalcburgas tuvumā divi ... streikojuši kādas DP slimnī... ... pacienti. Streika pamatā bijusi ... slimnieku prasība ārstēt viņus ar ... jaunu ārstniecības līdzekli. ... darbinieki, kuriem pakļauta ... slimnīca, sākumā noraidījusi šo ..., jo gribējuši vispirms pār... ... līdzekli, ... komisija vairs ne... ... līdz darbības beigām ... gada 30. jūnijā būs savu ... izpildījusi.

Komisija aizrāda, ka no 100.000 ... personu, kas tagad jau ..., Sav. valstīs, baltiešu ir ... un lauksaimnieku 26 proc. ... nozīmē, ka no nākošajiem 100 ... apmēram 50.000 jābūt baltie... un 34.000 lauksaimniekiem. ..., ka iecelot varēs vairs tikai ... DP, kas neietilpst šajās kate...; un 30 proc. lauksaimnieku ... no grupas, kas nometnēs ... tikai 20 proc., tā ka liku... ievērošana praktiski neiespē...

Ja šo ierobežojumu nebūtu, Sav. ... ik mēnesi varētu iecelot 20.000 ... personu.